

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BRZEŹNIO NA LATA 2026-2036

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

Opracowanie:

Urząd Gminy w Brzeźniu

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Gminy w Brzeźniu i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2024 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY BRZEŹNIO.....	8
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	9
2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej.....	11
3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	13
4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	15
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	18
CZĘŚĆ II: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY BRZEŹNIO	22
1. Misja i wizja	23
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	24
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brzeźnio oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.....	44
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	57
1. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	61
2. Ramy finansowe i źródła finansowania	63
ZAŁĄCZNIK.....	65
Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Brzeźnio	66
METODOLOGIA BADAŃ	70
CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA.....	71
Informacje ogólne	71
Transport i łączność.....	72
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	76
Walory kulturowe i turystyczne	83
CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA	85
2.1. Walory przyrodnicze	85
<i>Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu</i>	<i>85</i>

<i>Wody powierzchniowe i podziemne</i>	87
<i>Warunki klimatyczne</i>	90
<i>Jakość powietrza</i>	90
<i>Ochrona przyrody</i>	92
2.2. Zmiany klimatu i odnawialne źródła energii	94
2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska	97
<i>Urządzenia sieciowe i energia cieplna</i>	97
<i>Gospodarka odpadami</i>	98
<i>Pozostała działalność</i>	99
CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA	100
3.1. Gospodarka lokalna	100
<i>Przedsiębiorczość</i>	100
<i>Rolnictwo</i>	103
<i>Rynek pracy</i>	105
3.2. Stan finansów samorządowych	108
<i>Wykonanie budżetu</i>	108
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	110
<i>Finansowanie ze źródeł zewnętrznych</i>	112
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	114
CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA	115
4.1. Demografia	115
4.2. Kapitał społeczny	119
<i>Żłobki i przedszkola</i>	119
<i>Szkoły 121</i>	
<i>Kultura i sport</i>	125
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	127
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne</i>	128
4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	131

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2036 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe. Strategia stanowi również formalną podstawę i uzasadnienie do aplikowania o zewnętrzne środki finansowe na realizację celów rozwojowych Gminy oraz wsparcie w procesie przygotowania dokumentacji aplikacyjnej.

Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Brzeźnio, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla innych sektorowych planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania. Dodatkowo, Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w trakcie jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne oraz stanie się punktem odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie Brzeźnio, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2026 do 2036 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 została opracowana w sposób kompleksowy, z wykorzystaniem różnorodnych danych i dokumentów jako podstawy dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Brzeźnio w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Brzeźnio) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na opracowanie strategii rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2026-2036.

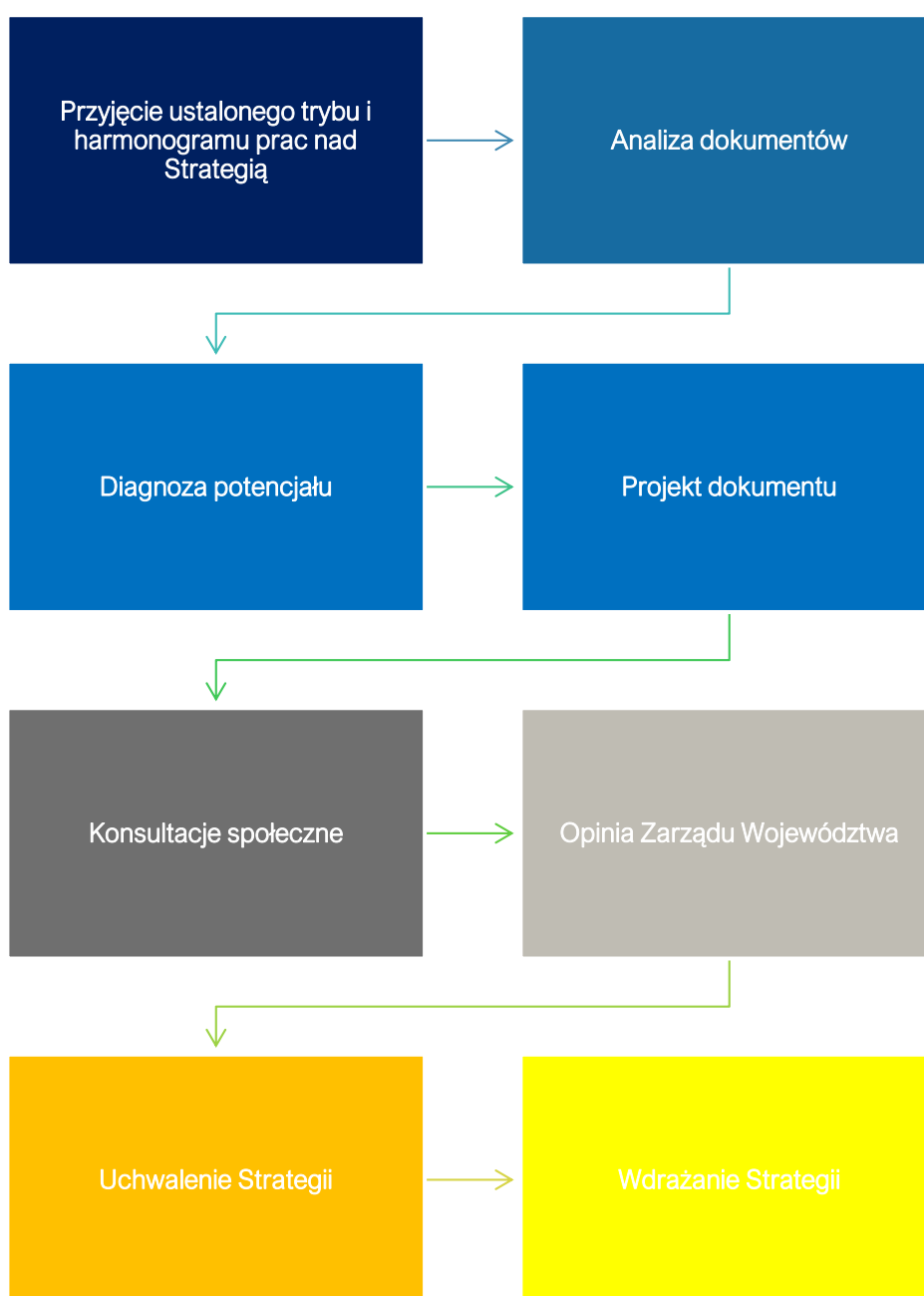
Prace nad Strategią rozpoczęto we wrześniu 2025 roku, po decyzji Wójta Gminy Brzeźnio o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Pierwszym krokiem było podjęcie Uchwały Nr VIII/86/2025 Rady Gminy Brzeźnio z dnia 11 września 2025 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Analiza pogłębiona została o informacje i materiały pozyskane podczas wywiadu pogłębionego.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- **Irma Kuznetsova** – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – kierownik projektu,
- **Iwona Nowacka** – Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego – recenzent projektu,
- **Nina Jędrusik** – Ekspert ds. strategii i rozwoju lokalnego, koordynator projektu,
- **Dominik Heydrych** – Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego.

Na poniższym schemacie przedstawiono kluczowe etapy przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036.

STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY BRZEŹNIO

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Gminy Brzeźnio** zidentyfikowane zostały najważniejsze potencjały rozwojowe oraz problemy dotyczące Gminy i jej najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera **wnioski w wymiarze przestrzennym, klimatyczno-środowiskowym, gospodarczym i społecznym** opracowane w oparciu o Diagnozę, która stanowi Załącznik nr 1. Wnioski stanowią jedną z podstaw do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Brzeźnio jest gminą wiejską położoną w powiecie sieradzkim, w zachodniej części województwa łódzkiego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), w 2024 roku zamieszkiwały ją 6 153 osoby. W tym samym roku jej całkowita powierzchnia wynosiła 128,8 km², co przełożyło się na gęstość zaludnienia równą 48 os./km².

Pod względem administracyjnym, Gmina Brzeźnio obejmuje 29 miejscowości zorganizowanych w 29 sołectwach. Główny ośrodek wielofunkcyjny Gminy tworzą miejscowości Brzeźnio oraz Bronisławów, co wynika z silnych powiązań przestrzennych i infrastrukturalnych tych jednostek. Miejscowości te koncentrują największą liczbę usług oraz funkcji administracyjnych. Z kolei rolę ośrodków lokalnych pełnią miejscowości Barczew, Kliczków Wielki, Kliczków Mały, Ostrów, Zapole, Dębołęka i Nowa Wieś.

Gmina Brzeźnio jest gminą typowo rolniczą – w strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne stanowiące 72,2% powierzchni. Zgodnie z Klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego Śleszyńskiego i Komornickiego, Gmina zaliczona została do grupy gmin o umiarkowanej funkcji rolniczej.

Gmina Brzeźnio charakteryzuje się względnie dobrą dostępnością komunikacyjną – jej sieć drogowa obejmuje szlaki o znaczeniu lokalnym (drogi powiatowe oraz drogi gminne) oraz ponadregionalnym (droga ekspresowa oraz droga wojewódzka). Kluczowy element układu komunikacyjnego stanowią droga ekspresowa S8 łącząca aglomeracje Wrocławską, Łódzką, Warszawską oraz Białostocką, a także droga wojewódzka nr 482 relacji Łódź - Pabianice - Łask - Zduńska Wola - Sieradz - Złoczew - Lututów - Wieruszów - Kępno – Bralin.

Co ważne, istniejąca infrastruktura drogowa umożliwia dojazd z Brzeźnia w około jedną godzinę do stolicy województwa – Łodzi, a także w około 20 minut do Sieradza, będącego siedzibą powiatu oraz lokalnym ośrodkiem rozwojowym. Ponadto układ sieci drogowej zapewnia dogodne i stosunkowo szybkie połączenia z innymi ośrodkami miejskimi, w tym m.in. Ostrowem Wielkopolskim, Kaliszem, Koninem, czy też Wrocławiem.

Obecnie na terenie Gminy nie funkcjonuje transport kolejowy. Jednakże przez jej teren planowany jest przebieg linii kolejowej nr 86 Sieradz Północy – Kępno – Czernica Wrocławska – Wrocław Główny, który jest istotnym elementem największego w Europie Środkowo-Wschodniej, wieloletniego programu inwestycyjnego i komunikacyjnego – Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Na terenie Gminy funkcjonuje transport zbiorowy – obecnie przewoźnikiem publicznego transportu zbiorowego jest Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sieradz Sp. z o.o. Przebiegające przez teren Gminy linie autobusowe umożliwiają mieszkańcom sprawne przemieszczanie się zarówno w jej obrębie, jak i w różnych kierunkach powiatu oraz województwa.

Jednym z elementów infrastruktury komunikacyjnej, stanowiącym alternatywę dla transportu samochodowego, jest infrastruktura rowerowa. Zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku łączna długość dróg rowerowych na terenie Gminy Brzeźnio wynosiła 2,2 km, co potwierdza potrzebę dalszej rozbudowy tej sieci w celu poprawy dostępności i mobilności mieszkańców.

Jednym z elementów współczesnego rozwoju jest dostęp do szerokopasmowego Internetu. Obecnie część obszaru Gminy Brzeźnio jest już objęta jego zasięgiem, co sprzyja rozwojowi społeczno-ekonomicznemu. Natomiast konieczne są dalsze inwestycje w tej dziedzinie, aby zapewnić równy dostęp do usług cyfrowych i tym samym wspierać rozwój jednostki oraz przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu jej mieszkańców.

Wprowadzona w 2023 roku reforma planowania przestrzennego nakłada obowiązek opracowania Planu Ogólnego obejmującego cały obszar Gminy, co może stać się podstawą do wprowadzenia harmonijnej, perspektywistycznej polityki przestrzennej jednostki. Obecnie nadrzędnym dokumentem planistycznym na terenie Gminy Brzeźnio jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które przyjęte zostało Uchwałą nr XXXII184/2017 Rady Gminy w Brzeźniu z dnia 26 kwietnia 2017 r. Jednakże zgodnie z Uchwałą nr I/10/2024 Rady Gminy Brzeźnio z dnia 19 czerwca 2024 r., Gmina przystąpiła do opracowania Planu Ogólnego, co jest pierwszym etapem prac nad dokumentem, który ma zapewnić skoordynowane planowanie przestrzenne, uwzględniając ochronę środowiska, rozwój infrastruktury oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Obecnie na terenie Gminy Brzeźnio obowiązuje 8 MPZP, które pokryły 19,8% jej powierzchni. Należy jednak zaznaczyć, że 3 z nich przyjęte zostały przed 2003 rokiem i wymagają aktualizacji.

Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest za pośrednictwem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (tzw. WZ) bądź decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, co utrudnia prowadzenie spójnej polityki przestrzennej. Analiza ruchu budowlanego na terenie gminy Brzeźnio wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod budowę mieszkaniową, usługową oraz inwestycyjną. Na moment opracowywania niniejszego dokumentu w Gminie złożono aż 654 wnioski o wydanie decyzji o warunkach zabudowy. Zjawisko to zasługuje na szczególne podkreślenie, gdyż liczba ta oznacza wzrost o około 650% w stosunku do poziomu obserwowanego w poprzednich latach.

Dzięki korzystnemu położeniu oraz bogatej, wielowiekowej historii, Gmina Brzeźnio posiada znaczny potencjał rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych – w szczególności turystyki aktywnej oraz kulturowej. Atutem Gminy jest obecność licznych obiektów zabytkowych, stanowisk archeologicznych oraz przebieg szlaków rowerowych, które sprzyjają kształtowaniu

zróżnicowanej oferty turystycznej. Ponadto turystyczne walory Gminy wynikają również ze znajdującego się na jej terenie Zbiornika Próba (Zalew Próba), pełniącego istotną funkcję rekreacyjną i stanowiącego ważny element lokalnej przestrzeni wypoczynkowej.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej

Obszar Gminy Brzeźnio znajduje się w zasięgu pozostałości zlodowacenia Warty i niemal w całości pokryty jest utworami czwartorzędowymi. Występują tu także osady mułkowo-organiczne z domieszką łupków bitumicznych i kredy jeziornej oraz piaski teras zalewowych, które wzbogacają budowę geologiczną regionu. W związku z tym, Gmina posiada zasoby złóż naturalnych – obecnie na jej terenie wyznaczono 8 złóż, przy czym jedynym zagospodarowanym jest złóż „Rydzew”.

Gmina Brzeźnio położona jest w dorzeczu Odry, w zlewniach rzek Warty i Proсны. Największe ciek wodne na jej obszarze stanowią dwa dopływy Warty – rzeka Żeglina oraz Myja. Sieć hydrograficzną uzupełniają mniejsze ciek, które w praktyce pełnią głównie funkcję rowów melioracyjnych.

Istotnym elementem hydrografii Gminy Brzeźnio są liczne stawy i zbiorniki wodne. Do największych należą „Stawisko”, „Kąt” i „Niebiosy” w leśnictwie Pyszków, zbiornik w zabytkowym parku w Kliczkowie Małym, stawy na rzece Myi w Kliczkowie Kolonii oraz zbiorniki w Dębołęce, Pyszkowi, Nowej Wsi oraz Krzakach. Ponadto na terenie Gminy znajduje się zbiornik małej retencji „Próba” będący we władaniu Wód Polskich i usytuowany na rzece Żeglinie. Zbiornik ten pełni funkcje retencyjne, przeciwpowodziowe i rekreacyjne, stanowiąc przy tym cenny element lokalnej infrastruktury wodnej.

Podstawowymi jednostkami umożliwiającymi gospodarowanie wodami powierzchniowymi są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Na terenie Gminy Brzeźnio zlokalizowanych jest 6 JCWP rzecznych, przy czym wszystkie odznaczają się złym stanem wód. Ponadto w jej obrębie znajdują się dwa JCWP podziemnych z dobrym stanem wód. W związku z tym konieczne jest podjęcie działań na rzecz poprawy stanu wód powierzchniowych oraz ochrony dobrego stanu wód podziemnych – zarówno w aspekcie jakościowym, jak i ilościowym.

Ze względu na przepływające przez teren Gminy rzeki, występują tu obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia 0,2%, 1% i 10%. W związku z tym konieczne jest prowadzenie działań adaptacyjnych, obejmujących zarówno racjonalne gospodarowanie wodami i rozwój retencji, jak i odpowiednie przygotowanie oraz reagowanie na potencjalne zagrożenia powodziowe.

W Gminie obserwuje się problem zanieczyszczenia powietrza, szczególnie w okresie jesienno-zimowym, co jest związane z emisją pochodzącą z indywidualnych źródeł ciepła. Zjawisko tzw. niskiej emisji stanowi istotne wyzwanie środowiskowe, wpływające na jakość życia mieszkańców. Sytuacja ta wymaga kontynuowania działań ukierunkowanych na ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego oraz rozwijanie świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy Brzeźnio źródłem zanieczyszczeń powietrza może być również emisja liniowa, związana z ruchem pojazdów na głównych ciągach komunikacyjnych, oraz emisja punktowa, wynikająca z procesów technologicznych i energetycznego spalania paliw w lokalnych zakładach produkcyjnych.

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, na terenie Gminy ustanowiono formy ochrony przyrody: Rezerwat przyrody „Nowa Wieś”, Obszar chronionego krajobrazu „Brąszewicki”, 10 użytków ekologicznych oraz 50 pomników przyrody. Ponadto przez jej teren przebiegają dwa korytarze ekologiczne – Lasy Kaliskie i Sieradzkie (KPdC-16A) oraz Dolina Warty (KPdC-22), które choć nie są formami ochrony przyrody, to pełnią one ważną funkcję jako obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami.

Analizując aspekt klimatyczno-środowiskowy należy zaznaczyć, że Gmina Brzeźnio należy do obszarów podatnych na skutki zmian klimatu, zwłaszcza w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych oraz suszy. W związku z tym, istotne jest podejmowanie działań zarówno adaptacyjnych, jak i mitygacyjnych, ukierunkowanych na ograniczanie ryzyk i zwiększanie odporności jednostki na zmiany klimatyczne.

Rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) stanowi jedno z kluczowych działań zarówno w kontekście łagodzenia skutków zmian klimatu, jak i realizacji celów transformacji energetycznej. Gmina Brzeźnio charakteryzuje się sprzyjającymi uwarunkowaniami do rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności instalacji wykorzystujących potencjał energii wiatru i promieniowania słonecznego. Obecnie jednak na jej terenie nie funkcjonują tego typu instalacje, co wskazuje na potrzebę rozwoju infrastruktury OZE w przyszłości.

Stan techniczny oraz poziom rozbudowania infrastruktury technicznej jest czynnikiem mogącym w sposób znaczący oddziaływać na środowisko naturalne oraz komfort życia mieszkańców jednostki. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową – zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Brzeźniu, w 2024 roku dostęp do niej posiadało 98% mieszkańców. Natomiast sieć kanalizacyjna, do której dostęp posiadało tylko 12% mieszkańców rozwinięta jest w niewielkim stopniu, przez co zauważa się potrzebę jej dalszej rozbudowy.

Gmina dysponuje dwoma oczyszczalniami ścieków w Brzeźniu oraz Nowej Wsi, co stanowi to istotny atut w kontekście dalszego rozwoju osadnictwa, inwestycji oraz poprawy standardów ochrony środowiska.

Energia cieplna w Gminie Brzeźnio pochodzi głównie z indywidualnych kotłowni lokalnych, które zaopatrują w ciepło budynki mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstwa. Dominującym źródłem ogrzewania w gospodarstwach domowych są kotły na paliwo stałe (54,3%). Znaczący udział mają również kominki, kozy, ogrzewacze powietrza na paliwo stałe (13,9%), a także ogrzewanie elektryczne, w tym bojler elektryczne (11,7%).

Natomiast na terenie Gminy Brzeźnio nie istnieje sieć gazowa. Brak rozwiniętej infrastruktury gazowej ogranicza możliwości wykorzystania gazu jako alternatywnego, bardziej ekologicznego źródła energii cieplnej, które mogłoby stanowić etap przejściowy w kierunku transformacji energetycznej.

Za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy odpowiada Gmina Brzeźnio, natomiast za realizację poszczególnych zadań spółka EKO-REGION Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Bawełnianej 18 w Bełchatowie. Odbiór odpadów realizowany jest zgodnie z ustalonym harmonogramem, a właściciele nieruchomości zobowiązani są do ich selektywnego zbierania i przekazywania w podziale na pięć frakcji.

Ponadto w ramach systemu gospodarowania odpadami, mieszkańcy Gminy mają również możliwość przekazywania odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który obecnie zlokalizowany jest przy ul. Sieradzkiej 8 w Brzeźniu.

System gospodarowania odpadami w Gminie wymaga dalszego doskonalenia, w szczególności w zakresie kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców dotyczącej selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Priorytetem na kolejne lata powinno być zwiększanie udziału odpadów zbieranych w sposób selektywny, tak aby corocznie osiągać wymagane poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

Gmina realizuje ochronę środowiska także w oparciu o dokumenty strategiczne oraz działania wspierające ideę zrównoważonego rozwoju. Obok inwestycji infrastrukturalnych ważną rolę odgrywa edukacja ekologiczna, kampanie informacyjne oraz inicjatywy podnoszące świadomość mieszkańców, które przyczyniają się do poprawy jakości życia i kształtowania proekologicznych postaw społecznych.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gmina Brzeźnio charakteryzuje się systematycznym wzrostem gospodarczym, świadczącym o stabilności lokalnej gospodarki. Jednocześnie obserwowany jest jeden z najwyższych poziomów dynamiki rozwoju przedsiębiorczości wśród gmin powiatu sieradzkiego, co podkreśla potrzebę dalszego wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

W strukturze funkcjonujących na terenie Gminy podmiotów gospodarczych przeważają przedsiębiorstwa działające w handlu hurtowym i detalicznym, w tym naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G) oraz w budownictwie (sekcja F). Znaczny udział stanowią również przedsiębiorstwa działające w przetwórstwie przemysłowym (sekcja C). Do największych przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Brzeźnio należą Drukarnia Gal-Druk, SOMMER Polska Sp. z o.o., HYDRO-MASZ Sp. z o.o. Sp. k., a także Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o.o.

Systematyczny rozwój gospodarczy Gminy Brzeźnio potwierdza rosnąca liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych, która corocznie przewyższa liczbę wyrejestrowań, wskazując na wzrost aktywności i przedsiębiorczości lokalnej. Na atrakcyjność inwestycyjną jednostki wpływa zarówno dobra dostępność komunikacyjna, jak i poziom uzbrojenia terenów inwestycyjnych. W kolejnych latach istotne będzie pozyskiwanie nowych terenów pod działalność gospodarczą oraz uzbrajanie istniejących działek, co zwiększy ich konkurencyjność i pozwoli przyciągnąć nowych inwestorów.

Czynnikami kształtującym potencjał gospodarczy jest również sytuacja na lokalnym rynku pracy. Rynek pracy w Gminie Brzeźnio charakteryzuje się niskim poziomem bezrobocia, choć pozostaje wrażliwy na zmiany koniunktury gospodarczej. W latach 2020-2024 stopa bezrobocia utrzymywała się na średnim poziomie 3,2%. Analiza danych dla powiatu sieradzkiego wskazuje, że w strukturze osób bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne, w wieku 25-44 lata, posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe, branżowe lub gimnazjalne, a także podstawowe i poniżej.

Analizując rynek pracy, należy również uwzględnić zapotrzebowanie na pracowników w poszczególnych sektorach zawodowych. W 2025 roku wśród zawodów deficytowych w powiecie sieradzkim znajdują się m.in. ceramicy przemysłowi, fizjoterapeuci i masażyści, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, lekarze, magazynierzy oraz monterzy instalacji budowlanych. Struktura zawodów deficytowych wyznacza kierunki rozwoju kształcenia zawodowego i polityki rynku pracy w kolejnych latach.

Ze względu na charakter Gminy, rolnictwo pozostaje kluczowym sektorem lokalnej gospodarki. Rozwojowi tej gałęzi gospodarki sprzyja występowanie na obszarze Gminy gleb o wysokiej jakości – gleby odpowiadające II i III klasy bonitacyjnej zajmują 46,2% powierzchni użytków rolnych. W 2020 roku użytki rolne w Gminie stanowiły około 87% jej powierzchni, z czego dominującą część (73%) zajmowały grunty pod zasiewami.

Gmina Brzeźnio stoi przed wyzwaniami związanymi z dalszym rozwojem gospodarczym, rozbudową infrastruktury technicznej oraz prowadzeniem zrównoważonego rolnictwa. W najbliższych latach kluczowe znaczenie będą miały inwestycje w odnawialne źródła energii, poprawę jakości powietrza i wód oraz rozbudowę sieci kanalizacyjnej, gdyż działania te są niezbędne zarówno dla wzmocnienia potencjału gospodarczego, jak i poprawy jakości życia mieszkańców.

Stan finansów samorządowych Gminy Brzeźnio wykazuje pozytywne tendencje w zakresie dochodów. W latach 2019-2024 budżet jednostki wzrósł o blisko 32 mln zł. Co istotne, w analizowanym okresie corocznie odnotowywano wzrost dochodów w stosunku do roku poprzedniego – z ponad 2,1 mln zł w 2020 roku do ponad 7,7 mln zł w 2024 roku. Największy udział w strukturze budżetu stanowiły dochody bieżące, które mieściły się w przedziale od 27,9 mln zł do 41,2 mln zł. Dochody majątkowe natomiast charakteryzowały się większą zmiennością, osiągając wartości od ponad 2,5 mln zł do blisko 21 mln zł.

Wraz ze znacznym wzrostem dochodów na przestrzeni lat rosły również wydatki Gminy Brzeźnio – z ok. 32,5 mln zł w 2019 roku do ponad 63,5 mln zł w 2024 roku. Sytuacja ta wynikała zarówno z corocznego wzrostu wydatków bieżących, jak i ze znacznego zwiększenia wydatków majątkowych. Tendencja wzrostu wydatków bieżących jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

Struktura dochodów budżetowych Gminy świadczy o stosunkowo stabilnym modelu finansowania. W latach 2019-2024 w strukturze dochodów przeważały dotacje (41%) oraz subwencje (28%), co wskazuje na ograniczoną samodzielność m.in. w zakresie samodzielnego

finansowania inwestycji, ponieważ wysokość dochodów w dużym stopniu nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

Z kolei analiza struktury dochodów podatkowych Gminy Brzeźnio wskazuje, że w latach 2019-2024 wśród dochodów podatkowych najważniejszą rolę odgrywały podatek od osób fizycznych (PIT) oraz podatek od nieruchomości, których średnie roczne wartości kształtowały się kolejno na poziomie ok. 6 mln zł oraz 1,8 mln zł. Istotne były również wpływy z podatku rolnego – średnio ok. 326 tys. zł rocznie, podatku od środków transportowych – średnio ok. 210 tys. zł rocznie, a także z podatku CIT – średnio ok. 167 tys. zł rocznie.

Udział wydatków inwestycyjnych w budżecie Gminy Brzeźnio wykazywał tendencję wzrostową, a ich średni poziom w latach 2020-2024 wyniósł 24,5%. Wskazuje to na okresową intensyfikację działań inwestycyjnych przy stabilnej strukturze wydatków budżetowych. Warto podkreślić, że Gmina skutecznie pozyskuje środki zewnętrzne – zarówno z funduszy europejskich, jak i programów krajowych, co umożliwi realizację wielu przedsięwzięć.

W latach 2025-2035 skumulowany potencjał inwestycyjny Gminy Brzeźnio wyniesie ponad 61,6 mln zł, z czego największa część – ponad 26,5 mln zł zostanie przeznaczona na realizację inwestycji w 2025 roku. Należy jednak podkreślić, że prognozy te mają charakter szacunkowy i są zależne od zmieniających się uwarunkowań makroekonomicznych. W związku z tym konieczne jest dalsze monitorowanie bilansu budżetowego, prowadzenie zrównoważonej polityki finansowej oraz aktywne poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, aby wspierać trwały rozwój jednostki.

4. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Najważniejszym potencjałem rozwojowym jednostki samorządu terytorialnego są jej mieszkańcy – ich obecność, aktywność społeczna i zawodowa oraz zaangażowanie w rozwój gminy. Zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku Gmina Brzeźnio zamieszkiwana była przez 6 153 mieszkańców, stanowiąc tym samym 6% mieszkańców powiatu sieradzkiego. Gmina Brzeźnio na tle pozostałych gmin powiatu sieradzkiego charakteryzuje się stosunkowo wysoką stabilnością demograficzną. W latach 2020-2024 liczba mieszkańców wykazywała jedynie niewielkie wahania.

Procesy demograficzne zachodzące w Gminie Brzeźnio wynikają z dwóch podstawowych czynników: przyrostu naturalnego i salda migracji. Gmina wyróżnia się na tle gmin powiatu sieradzkiego stosunkowo wysokim, choć wciąż ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego oraz dodatnim saldem migracji, co stanowi główną przyczynę jej stabilności demograficznej.

Jednocześnie Gmina Brzeźnio doświadcza, podobnie jak wiele innych jednostek w Polsce, wyzwań demograficznych związanych z dynamicznym wzrostem odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a więc z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa. W dłuższej perspektywie sytuacja ta może wpływać na zastępowalność pokoleń na rynku pracy, kondycję lokalnej gospodarki oraz obciążenie systemu finansów publicznych. Zwiększający się udział seniorów w strukturze demograficznej wiąże się z koniecznością rozwoju usług skierowanych do tej grupy społecznej, w tym usług opiekuńczych oraz różnorodnych form aktywizacji i integracji społecznej. Równocześnie Gmina Brzeźnio będzie musiała podejmować działania mające na

celu zatrzymanie i przyciągnięcie młodych mieszkańców, aby ograniczyć skutki postępującego procesu starzenia się ludności.

Obecnie na terenie Gminy Brzeźnio nie funkcjonują placówki świadczące opiekę nad dziećmi do lat 3. Dlatego programując rozwój jednostki na kolejne lata, kluczowe jest podjęcie działań zmierzających do utworzenia instytucji opieki nad najmłodszymi dziećmi, takich jak żłobki lub kluby dziecięce. Rozwój tego typu infrastruktury pozwoli na poprawę dostępności usług opiekuńczych oraz ułatwi rodzicom łączenie życia zawodowego z rodzinnym.

Opieka przedszkolna na terenie gminy Brzeźnio zapewniana jest przez 2 publiczne przedszkola, 2 oddziały przedszkolne oraz 2 punkty przedszkolne. Na przestrzeni ostatnich lat udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był zmienny, jednak wykazywał tendencję wzrostową. W związku z tym w kolejnych latach konieczne będzie dostosowywanie oferty opieki przedszkolnej do zmieniających się potrzeb mieszkańców, w tym sukcesywne zwiększanie liczby dostępnych miejsc.

Edukację na poziomie podstawowym na terenie gminy Brzeźnio zapewniają cztery szkoły podstawowe. Wszystkie placówki dysponują zbliżonym zapleczem dydaktycznym i wyposażeniem, a infrastruktura sportowa utrzymana jest w dobrym stanie. Wyjątek stanowi szkoła w Ostrowie, która nie posiada sali gimnastycznej, a istniejące boisko wymaga remontu. We wszystkich szkołach funkcjonują świetlice oraz zapewnione jest wsparcie psychologa, co sprzyja rozwojowi uczniów i integracji środowiska szkolnego. Jednakże tylko uczniowie Szkoły Podstawowej w Brzeźniu mają dostęp do opieki pielęgniarskiej.

Istotnym czynnikiem wpływającym na jakość edukacji w Gminie Brzeźnio są projekty, konkursy oraz różnorodne formy wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W poprzednich latach gmina realizowała liczne inicjatywy w tym zakresie, organizując konkursy, wdrażając projekty edukacyjne oraz udzielając pomocy uczniom wymagającym dodatkowego wsparcia. W nadchodzących latach kluczowe będzie dalsze rozwijanie tych działań, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia zarówno dla uczniów z trudnościami w nauce, jak i dla uczniów szczególnie uzdolnionych. Ważnym kierunkiem pozostanie także poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych, umożliwiających dzieciom i młodzieży rozwijanie zainteresowań oraz pasji.

W Gminie Brzeźnio zadania z zakresu kultury, rekreacji i sportu realizowane są przez Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Brzeźniu z filią w Kliczkowie Małym. Instytucje te odgrywają istotną rolę w zaspokajaniu potrzeb kulturalnych i rekreacyjnych mieszkańców, prowadząc działania w zakresie edukacji kulturalnej, promocji czytelnictwa, organizacji wydarzeń artystycznych i integracyjnych, a także rozwijania aktywności społecznej i twórczej różnych grup wiekowych. Ponadto w Nowej Wsi funkcjonuje Centrum Inicjatyw Obywatelskich, którego głównym celem jest wspieranie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców.

W celu upowszechniania i promocji kultury wśród mieszkańców w Gminie Brzeźnio organizowane są liczne wydarzenia i inicjatywy kulturalne, w tym imprezy okolicznościowe odbywające się zarówno w okresie letnim, jak i zimowym. Warto także dodać, że aktywność fizyczna i sportowa jest również upowszechniana poprzez działalność lokalnych klubów sportowych, które odgrywają ważną rolę w integracji społeczności i promowaniu zdrowego stylu życia.

Na terenie Gminy Brzeźnio działa wiele organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, w tym aktywnie funkcjonujące Koła Gospodyń Wiejskich. Ich działalność stanowi istotny element życia społecznego i kulturalnego, przyczyniając się do integracji mieszkańców oraz promocji aktywności lokalnej. Wskazane jest dalsze wspieranie i rozwijanie inicjatyw tych organizacji, gdyż stanowią one znaczący potencjał rozwojowy w obszarze kultury, sportu, rekreacji i życia społecznego. Warto dodać, że Gmina jest członkiem Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”.

W obliczu coraz częstszych sytuacji kryzysowych wynikających z anomalii pogodowych oraz niestabilnej sytuacji geopolitycznej, rośnie znaczenie sprawnego funkcjonowania służb ratunkowych i ich współpracy z samorządem. Za bezpieczeństwo na terenie Gminy odpowiadają funkcjonariusze Komisarzatu Policji w Złoczewie, a także 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z których trzy włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Dodatkowo dla zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców, mieszkańcy w Brzeźniu funkcjonuje również system monitoringu wizyjnego, obejmujący kilka wybranych punktów.

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy Brzeźnio realizowana jest przez dwie placówki – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDICUS oraz POLIMED Zdieszynscy spółka jawna. W Brzeźniu znajdują się również dwa punkty apteczne, z których mogą korzystać mieszkańcy w celu zaopatrzenia się w niezbędne leki oraz wyroby medyczne. Z kolei najbliższą placówką zapewniającą opiekę szpitalną jest Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego, który zlokalizowany jest przy ul. Armii Krajowej 7 w Sieradzu.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację usług społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźniu. W ramach pomocy społecznej udzielane są świadczenia finansowe, tj. zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe i celowe specjalne, a także pomoc w naturze (żywność), usługi opiekuńcze, interwencje kryzysowe oraz szeroko rozumiana praca socjalna w formie poradnictwa. Pomimo obserwowanego w Gminie spadku beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, dostrzega się potrzebę dalszego rozwoju usług społecznych i zwiększania ich dostępności, tak aby w jak największym stopniu odpowiadały na zmieniające się potrzeby mieszkańców.

Ważnym elementem polityki społecznej jest likwidacja barier ograniczających pełne uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym i publicznym. Dotyczy to zarówno barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, jak i barier cyfrowych oraz komunikacyjnych, które utrudniają dostęp do informacji i usług. Tworzenie dostępnej i przyjaznej wszystkim mieszkańcom przestrzeni, w szczególności seniorom oraz osobom z niepełnosprawnościami, powinno stanowić jeden z kluczowych priorytetów lokalnej polityki społecznej.

Jedną z form wsparcia osób potrzebujących jest zapewnienie mieszkań komunalnych i socjalnych. Obecnie gmina Brzeźnio dysponuje zasobem mieszkań komunalnych. W kontekście rozwoju polityki społecznej istotne jest dalsze rozbudowywanie gminnego zasobu mieszkaniowego, w tym tworzenie nowych mieszkań komunalnych i socjalnych, co pozwoli skuteczniej odpowiadać na potrzeby mieszkaniowe mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z otoczenia **zewnętrznego**. Ponadto, dzięki analizie SWOT, można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

Analizę SWOT dla Gminy Brzeźnio opracowano bazując na:

- diagnozie sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej Gminy Brzeźnio oraz zawartych w niej danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy w Brzeźniu, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych,
- materiale wypracowanym podczas spotkania z przedstawicielami władz Gminy i pracownikami Urzędu Gminy w Brzeźniu.

Analizę SWOT dla Gminy Brzeźnio przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Sfera przestrzenna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przystąpienie gminy do opracowania Planu Ogólnego, • przebieg przez teren gminy istotnych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu ponadregionalnym – drogi ekspresowej S8 oraz drogi wojewódzkiej nr 482, • funkcjonowanie transportu zbiorowego, umożliwiającego przemieszczanie się ludności zarówno w obrębie gminy, jak i do okolicznych ośrodków lokalnych, • względnie dobry stan gminnej infrastruktury drogowej, wynikający z systematycznej realizacji działań modernizacyjnych, • bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne, przebieg szlaków rowerowych tworzące istotny potencjał dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych, • obecność zbiornika „Próba”, stanowiącego obiekt retencyjny z silnym potencjałem do rozwoju oferty turystyczno-rekreacyjnej. <p>Sfera klimatyczno-środowiskowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cenne walory przyrodnicze związane z ukształtowaniem terenu, siecią hydrograficzną, także zróżnicowanymi zasobami przyrodniczymi, sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznych i rekreacyjnych, • obecność zbiornika „Próba”, pełniącego funkcje retencyjne oraz przeciwpowodziowe, • obecność stawów oraz zbiorników małej retencji, będących ważnym elementem wspierającym lokalne zasoby wodne, • wysoki stopień zwodociągowania gminy – dostęp do sieci kształtuje się na poziomie 98%, • funkcjonowanie dwóch oczyszczalni ścieków Brzeźniu oraz Nowej Wsi, • dobra jakość wód podziemnych, • wyposażenie części budynków i obiektów publicznych w mikroinstalacje OZE, • dobrze funkcjonujący system gospodarowania odpadami spełniający coroczne wymagania w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, • realizacja działań w zakresie ochrony 	<p>Sfera przestrzenna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny stan techniczny infrastruktury okołodrogowej, w szczególności oświetlenia ulicznego, • ograniczony dostęp do transportu kolejowego, wynikający z braku linii kolejowych na terenie gminy oraz lokalizacji najbliższej stacji kolejowej w Sieradzu, • niewystarczająco rozwinięta infrastruktura rowerowa, wspierająca zrównoważoną mobilność i poprawiając dostępność przestrzenną gminy, • niedostateczny stan techniczny infrastruktury przystankowej, • ograniczenia w dostępie do Internetu szerokopasmowego, powodujące tym samym wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, • niewielki % pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego • niewykorzystanie istniejącego potencjału gminy w zakresie rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych. <p>Sfera klimatyczno-środowiskowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zła jakość wód powierzchniowych, • niedostateczny rozwój infrastruktury związanej z klęskami żywiołowymi, w tym powodziami oraz suszą, • położenie w obrębie strefy z przekroczeniami parametrów jakości powietrza, a także występowanie w obrębie gminy emisji liniowej, powierzchniowej i punktowej, • brak systemu monitoringu jakości powietrza, • niedostatecznie wykorzystany potencjał w zakresie produkcji energii z OZE, • względnie niski poziom skanalizowania gminy – dostęp do sieci kształtuje się na poziomie 12%, • przewaga wykorzystania zbiorników bezodpływowych na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną, • niedostateczny stan techniczny infrastruktury wodociągowej, w szczególności stacji uzdatniania wody (SUW), • niedostateczny stan techniczny infrastruktury kanalizacyjnej, w szczególności oczyszczalni ścieków,

<p>środowiska, w tym aktywności związanych ze zwiększaniem świadomości ekologicznej mieszkańców.</p> <p>Sfera gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobrze rozwinięty sektor rolniczy, który stanowi jedną z głównych gałęzi gospodarczych gminy, • systematycznie rozwijająca się przedsiębiorczość w gminie, w tym praktycznie coroczny przyrost nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, • względnie niski poziom bezrobocia, kształtujący się na średnim poziomie 3,2%, • analiza wykonania budżetu wskazuje na stabilność ekonomiczną gminy i odpowiedzialne zarządzanie jej finansami, • aktywne pozyskiwanie i wdrażanie przez samorząd środków z funduszy zewnętrznych na przestrzeni lat. <p>Sfera społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bardzo dobrze funkcjonujące placówki przedszkolne – udział dzieci objętych opieką przedszkolną wynosi 92%, • realizacja i organizacja licznych projektów oraz konkursów edukacyjnych, a także prowadzenie różnorodnych form wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, • aktywna promocja kultury poprzez działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Brzeźniu oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzeźniu wraz z filią w Kliczkowie Małym, • kreowanie warunków do aktywności fizycznej i promowania zdrowego stylu życia poprzez funkcjonowanie klubów sportowych oraz dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową, w tym boiska wielofunkcyjne, nową salę sportową w Brzeźniu i gminną siłownię, • lokalizacja w Nowej Wsi Centrum Inicjatyw Obywatelskich, stanowiącego potencjał do aktywizacji społecznej i obywatelskiej, • dobrze funkcjonujące świetlice wiejskie, wykorzystywane do organizacji zróżnicowanych form spotkań i wydarzeń lokalnej społeczności, • dobrze rozwinięta oferta wydarzeń kulturowo-sportowych, stymulujących aktywność sportową i kulturalną 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny stan techniczny infrastruktury melioracji szczegółowej, • niedostateczny stan techniczny sieci energetycznej, • brak rozwiniętej infrastruktury gazu sieciowego, stanowiącego alternatywę w stosunku do wysokoemisyjnych nośników energii cieplnej, • przewaga wykorzystywania źródeł ciepła zasilanych węglem kamiennym, wpływając na występowanie zjawiska tzw. niskiej emisji, • niedostateczny stan techniczny Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). <p>Sfera gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozdrobniona struktura gruntów oraz brak uzbrojenia części terenów inwestycyjnych, co może ograniczać możliwości rozwoju gospodarczego i inwestycyjnego gminy, • rozdrobniona struktura własnościowa gospodarstw rolnych, wpływająca na ich potencjał ekonomiczny, • przewaga gleb niskiej jakości – łącznie gleby klas V–VI stanowią 53,8% powierzchni użytków rolnych, • zanieczyszczenia z rolnictwa, spowodowane problemem z utylizacją niektórych materiałów, • niewystarczający poziom promocji gminy na tle regionu. <p>Sfera społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • systematyczny spadek liczby mieszkańców, w tym obserwowany odpływ młodych mieszkańców, • wzrost senioralnego obciążenia demograficznego, a tym samym niewystarczająca oferta usług opiekuńczych wpływająca na obniżenie jakości życia osób wymagających wsparcia, • brak funkcjonujących placówek opieki nad dziećmi do lat 3, umożliwiających powrót rodziców na rynek pracy oraz wczesne wspieranie rozwoju dzieci, • niedostateczny stan bazy dydaktycznej i infrastrukturalnej w szkołach podstawowych, • niewystarczająca oferta opieki zdrowotnej, w szczególności trudny dostęp do specjalistów, • niedostatecznie rozwinięty system monitoringu wizyjnego, • występowanie barier architektonicznych,
--	--

<p>mieszkańców,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prężnie działające podmioty tzw. III sektora, w szczególności KGW oraz kluby sportowe, • funkcjonowanie 12 jednostek OSP, zwiększających poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. 	<p>cyfrowych oraz komunikacyjnych w przestrzeni publicznej, powodujących wykluczenie osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niedostateczna liczba mieszkań komunalnych oraz brak infrastruktury mieszkań socjalnych, wspomaganych, chronionych oraz treningowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zmieniające się przepisy prawne w zakresie planowania przestrzennego – przygotowanie Planu Ogólnego może pomóc w uporządkowaniu polityki przestrzennej, • planowany przebieg linii kolejowej nr 86 w ramach projektu Centralnego Portu Komunikacyjnego, • napływ nowych podmiotów gospodarczych oraz istniejących, stymulujących lokalną gospodarkę, • czynne wydobywanie surowców naturalnych, stanowiące źródło dochodu oraz stymulujące rozwój gospodarczy, • lokalizacja na terenach z korzystnymi warunkami do rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności energetyki wiatrowej oraz instalacji fotowoltaicznych, • zwiększająca się świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, OZE, transformacji energetycznej, • szersze wykorzystanie walorów historycznych, przyrodniczych i krajobrazowych do rozszerzenia funkcji rekreacyjnej i turystycznej, • promocja gminy w oparciu o posiadane potencjały, • zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi, • dalsza współpraca gminy z LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”, • doświadczenie pracowników samorządowych w zakresie pozyskiwania i wdrażania środków z funduszy zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • postępujący trend starzenia się społeczeństwa, skutkujący m.in. negatywnymi konsekwencjami dla gospodarki, • problem migracji młodych ludzi do większych miast w poszukiwaniu lepszych możliwości edukacyjnych i zawodowych może prowadzić do depopulacji i osłabienia siły roboczej w regionie, • wzrost wartości wskaźnika inflacji, rosnące ceny paliw, prądu i gazu, stanowiące zagrożenie dla stabilności gminnego budżetu, możliwości realizacji zadań własnych przez gminę oraz poziomu życia mieszkańców, • ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową wojewódzką i powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg, • ryzyko zanieczyszczenia i degradacji środowiska na skutek prowadzonego wydobywania kopaliny ze złoża „Rydzew”, • występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, • pogłębiające się zmiany klimatu oraz ich skutki, w tym zwiększanie się skali zjawiska suszy i niedoborów wody, • rosnąca konkurencja wśród gmin w zakresie pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, • zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi, które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą kraju.

STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY BRZEŹNIO

1. Misja i wizja

W trakcie procesu strategicznego wypracowano MISJE oraz WIZJE Gminy Brzeźnio, które stanowiły fundament do określenia celów strategicznych i operacyjnych jej rozwoju.

Misja jest kluczowym elementem strategii, który określa główne kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają Gminie i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem. Jest to ścieżka, którą należy podążać w celu osiągnięcia wizji.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Brzeźnio** brzmi następująco:

Gmina Brzeźnio to otwarta i przyjazna wspólnota, która dba o jakość życia mieszkańców.

Z kolei **wizja** to jasno określony obraz Gminy w 2036 roku, który odzwierciedla założenia rozwojowe jednostki oraz oczekiwania lokalnej społeczności. Wizja pełni rolę drogowskazu – wskazuje kierunek, w którym Gmina powinna zmierzać, aby poprzez konsekwentną realizację zaplanowanych działań, osiągnąć pożądane zmiany i rezultaty. Wizja ukazuje Gminę Brzeźnio w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych celów.

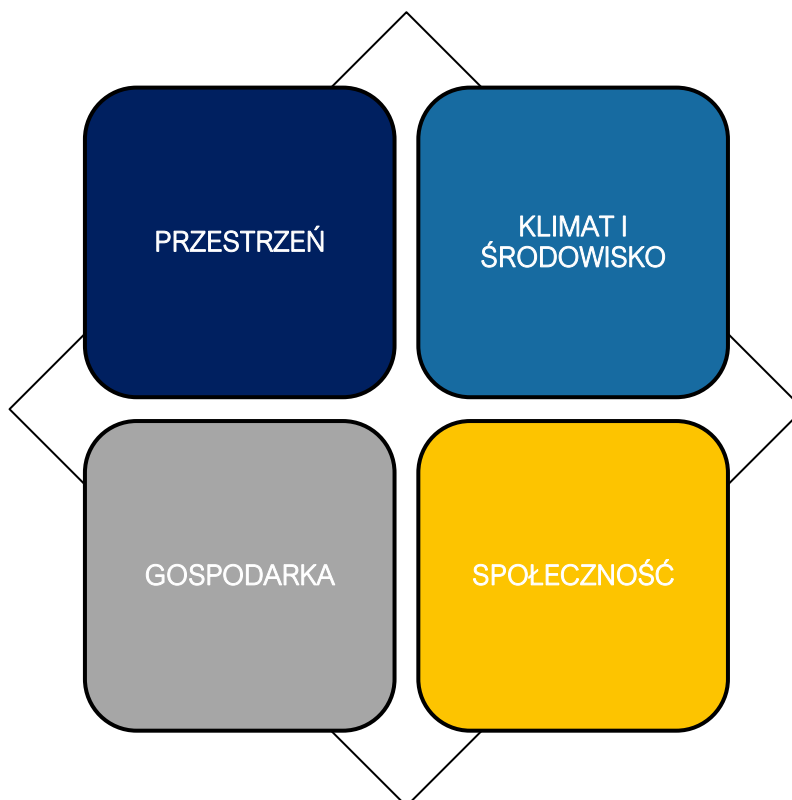
Wizja Gminy Brzeźnio brzmi następująco:

Gmina Brzeźnio – rozwijająca się, proekologiczna i przyjazna mieszkańcom przestrzeń, łącząca harmonijny rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Brzeźnio, jej aspektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i klimatyczno-środowiskowych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono cztery główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu skutecznej realizacji założeń strategicznych, wyznaczono również cele szczegółowe (operacyjne), którym przypisano konkretne kierunki działań prowadzące do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Wyznaczone dla Gminy Brzeźnio cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, które są ze sobą powiązane i wzajemnie się przenikają. W sferze przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej podstawę działań powinno stanowić dążenie do zrównoważonego rozwoju, opartego na racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią, ochronie zasobów naturalnych oraz adaptacji do zmian klimatu. Z kolei w sferze gospodarczej i społecznej szczególne znaczenie ma wzmocnienie lokalnego potencjału, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi. Realizacja założonych celów będzie kluczowym elementem w osiągnięciu zamierzonych rezultatów rozwoju Gminy Brzeźnio.

PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Brzeźnio

- 1.1. Kształtowanie uporządkowanej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni
- 1.2. Rozwój nowoczesnej i sprawnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej

KLIMAT I ŚRODOWISKO

Cel strategiczny 2: Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i zwiększanie odporności Gminy Brzeźnio na zmiany klimatu

- 2.1. Kompleksowa ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi
- 2.2. Zwiększanie odporności na zmiany klimatu poprzez działania adaptacyjne i mitygacyjne
- 2.3. Rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców i promowanie odpowiedzialnych postaw prośrodowiskowych

GOSPODRKA

Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Brzeźnio oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie

- 3.1. Aktywizacja gospodarcza i wzmacnianie potencjału przedsiębiorczości mieszkańców
- 3.2. Wspieranie zrównoważonego i innowacyjnego rolnictwa
- 3.3. Rozwój atrakcyjnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o lokalne zasoby kulturowe i przestrzenne

SPOŁECZNOŚĆ

Cel strategiczny 4: Gmina Brzeźnio ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się odpowiedzialnie i wspierająca wysoką jakość życia

- 4.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna i opiekuńcza odpowiadająca na potrzeby mieszkańców
- 4.2. Kompleksowe wsparcie mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych i zdrowotnych odpowiadających na ich zróżnicowane potrzeby
- 4.3. Zintegrowana i aktywna społeczność wspierana przez szeroką ofertę kulturalno-sportową oraz działania oddolne

PRZESTRZEŃ

W ramach realizacji **celu strategicznego 1: „Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Brzeźnio”**, wyznaczono dwa cele operacyjne ukierunkowane na poprawę jakości przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej:

- **Kształtowanie uporządkowanej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni,**
- **Rozwój nowoczesnej i sprawnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej.**

Planowane działania stanowią odpowiedź na najważniejsze potrzeby rozwojowe gminy związane z ładem przestrzennym, dostępnością infrastruktury oraz jakością przestrzeni publicznych. Obejmują one m.in. opracowanie i aktualizację dokumentów planistycznych, wyznaczanie nowych terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych, wspieranie procesów scalania i podziału gruntów, ochronę wartościowych terenów rolniczych, a także podejmowanie działań poprawiających estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznej.

Równolegle istotnym obszarem interwencji jest rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej. Obejmuje to rozbudowę sieci drogowej, oświetleniowej, wodociągowej i kanalizacyjnej, rozwój infrastruktury rowerowej, modernizację infrastruktury przystankowej, a także działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu. Inwestycje te mają na celu zwiększenie dostępności transportowej Gminy Brzeźnio, poprawę jakości usług komunalnych oraz stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi osadnictwa i lokalnej gospodarki.

Realizacja zaplanowanych działań umożliwi efektywne kształtowanie przestrzeni w sposób sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi Gminy Brzeźnio, podniesie jej atrakcyjność inwestycyjną i mieszkaniową oraz poprawi codzienny komfort życia mieszkańców. W dłuższej perspektywie wdrażanie celu strategicznego przyczyni się do budowania trwałych fundamentów rozwoju społeczno-gospodarczego, wspierając jednocześnie ład przestrzenny, wysoką jakość środowiska życia oraz nowoczesne, funkcjonalne otoczenie infrastrukturalne.

Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Brzeźnio

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p style="text-align: center;">1.1. Kształtowanie uporządkowanej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Planu Ogólnego odpowiadającego na wyzwania rozwojowe gminy, • regulacja polityki przestrzennej poprzez opracowanie nowych oraz aktualizację istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP), • wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, z uwzględnieniem realnych szacunków demograficznych oraz opłacalności ekonomicznej budowy i utrzymania niezbędnej infrastruktury technicznej, • zachowanie ładu przestrzennego poprzez planowanie przestrzenne ograniczające rozproszenie zabudowy mieszkaniowej, • wyznaczenie terenów aktywności gospodarczej w dokumentach planistycznych, • wspieranie działań związanych ze scalaniem i podziałem gruntów w celu ułatwienia realizacji inwestycji publicznych i poprawy ładu przestrzennego, • ochrona gruntów o wysokiej przydatności rolniczej, • podniesienie poziomu funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej m.in. poprzez remonty oraz modernizację budynków i obiektów publicznych, • podnoszenie poziomu estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych poprzez utrzymywanie i nadzorowanie porządku oraz wyposażenie jej w 	<p>Uporządkowana i funkcjonalna przestrzeń sprzyjająca zrównoważonemu rozwojowi i podnosząca jakość życia mieszkańców.</p> <p>Zwiększenie funkcjonalności oraz estetyki przestrzeni publicznej.</p> <p>Ukształtowana polityka przestrzenna poszczególnych obszarów, wyznaczająca strefy rozwoju inwestycji oraz zabudowy mieszkaniowej.</p> <p>Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • postępy prac nad Planem Ogólnym (forma opisowa) • udział powierzchni gminy objętej MPZP (%), • powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową (ha) • liczba obiektów publicznych poddana remontowi lub modernizacji (szt.) • liczba budynków i obiektów przystosowanych do wymagań w zakresie dostępności (szt.)

	<p>elementy małej architektury,</p> <ul style="list-style-type: none"> • renowacja oraz rewaloryzacja terenów i obiektów cennych kulturowo oraz historycznie, • dostosowanie obiektów przestrzeni publicznej do standardów technicznych, spełniających wymagania ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami 		
<p>1.2. Rozwój nowoczesnej i sprawnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja oraz rozwój gminnej infrastruktury drogowej, • modernizacja oraz rozwój gminnej infrastruktury okołodrogowej, • współpraca z zarządcami dróg wszystkich kategorii w sprawach przebudowy i budowy odcinków drogowych, • modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury oświetlenia ulicznego, • poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów poprzez odpowiednie oznakowanie i doświetlenie ścieżek dla pieszych oraz przejść dla pieszych, • modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury przystankowej, • wyznaczanie i budowa parkingów z poszanowaniem ładu przestrzennego, • utworzenie stacji ładowania pojazdów elektrycznych, • rozbudowa ścieżek, dróg i ciągów pieszo-rowerowych w celu stworzenia spójnego systemu komunikacji rowerowej, łączącego Brzeźnio z pozostałymi miejscowościami, • modernizacja oraz rozbudowa sieci wodociągowej, • modernizacja stacji uzdatniania wody (SUW), w tym m.in. w miejscowościach Ostrów, Krzaki i Kliczków Kolonia oraz Brzeźnio, 	<p>Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i okołodrogowej, w tym infrastruktury oświetlenia ulicznego.</p> <p>Podniesienie poziomu bezpieczeństwa drogowego.</p> <p>Zwiększenie dostępności transportowej mieszkańców.</p> <p>Zapewnienie wysokiej jakości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.</p> <p>Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami.</p> <p>Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.</p> <p>Zapewnienie dostępu mieszkańcom do wysokiej jakości sieci internetowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość wybudowanych dróg gminnych (km) • długość wyremontowanych dróg gminnych (km) • długość wybudowanych dróg/ścieżek rowerowych (km) • długość wybudowanej sieci wodociągowej (km) • liczba zmodernizowanych SUW (szt.) • długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km) • liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków (szt.) • liczba zmodernizowanych PSZOK (szt.) • liczba punktów monitoringu wizyjnego (szt.)

	<ul style="list-style-type: none">• modernizacja oczyszczalni ścieków w Brzeźniu i Nowej Wsi,• modernizacja oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej,• wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną,• modernizacja PSZOK w Brzeźniu,• poprawa bezpieczeństwa poprzez rozbudowę monitoringu wizyjnego,• rozwój systemu zarządzania kryzysowego oraz wzmocnienie bezpieczeństwa i obrony cywilnej,• zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz rozwój e-usług		
--	---	--	--

KLIMAT I ŚRODOWISKO

W ramach realizacji celu strategicznego 2: „Ochrona środowiska przyrodniczego i zwiększanie odporności Gminy Brzeźnio na zmiany klimatu”, wyznaczono trzy cele operacyjne odpowiadające najważniejszym wyzwaniom środowiskowym i klimatycznym stojącym przed Gminą:

- Kompleksowa ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi,
- Zwiększanie odporności na zmiany klimatu poprzez działania adaptacyjne i mitygacyjne,
- Rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców i promowanie odpowiedzialnych postaw prośrodowiskowych.

Kierunki działań planowane w ramach powyższych celów koncentrują się na kompleksowej ochronie środowiska przyrodniczego, w tym ochronie bioróżnorodności, poprawie jakości powietrza i zasobów wodnych, wzmacnianiu naturalnych korytarzy ekologicznych oraz zwiększaniu powierzchni terenów zielonych. Istotnym elementem jest również rozwój monitoringu środowiskowego, skoncentrowanego na monitoringu jakości powietrza, a także kontroli nad prawidłowym postępowaniem z nieczystościami ciekłymi na obszarach pozbawionych rozwiniętej sieci kanalizacyjnej. Wskazane działania przyczynią się do ograniczania wpływu antropopresji na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.

Ważną częścią działań jest adaptacja do zmian klimatu, obejmująca rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, zwiększanie retencji wodnej, ochronę istniejących zbiorników retencyjnych oraz ograniczanie skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susze czy też nawalne opady atmosferyczne. Komplementarnym elementem podejścia do wyzwań klimatycznych są działania mitygacyjne, w tym poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii oraz wspieranie mieszkańców w procesie transformacji energetycznej – ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju energetyki prosumenckiej.

Równolegle skupiono się na działaniach edukacyjnych i partycypacyjnych, obejmujących budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, upowszechnianie wiedzy o ochronie środowiska i zrównoważonym gospodarowaniu zasobami, edukację w zakresie segregacji odpadów oraz zachęcanie społeczności lokalnej do aktywnego udziału w działaniach prośrodowiskowych.

Realizacja zaplanowanych działań umożliwi Gminie Brzeźnio skuteczniejsze zarządzanie zasobami środowiska naturalnego, poprawę jakości powietrza i wód, rozwój zielonej infrastruktury oraz lepszą odporność na zmiany klimatu. W dłuższej perspektywie przyczyni się to do wzrostu bezpieczeństwa środowiskowego, poprawy jakości życia mieszkańców, a także do tworzenia trwałych podstaw zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju.

Cel strategiczny 2: Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i zwiększanie odporności Gminy Brzeźnio na zmiany klimatu

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p style="text-align: center;">2.1. Kompleksowa ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie właściwości ekosystemów poprzez ochronę i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej, • utrzymanie i zachowanie właściwości istniejących form ochrony przyrody, • ochrona lokalnej bioróżnorodności poprzez utrzymanie i wzmacnianie korytarzy ekologicznych oraz działania wspierające siedliska gatunków roślin i zwierząt występujących na terenie gminy, • ograniczanie antropopresji na cenne tereny przyrodnicze poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne i działania informacyjne, • zwiększanie powierzchni terenów zielonych poprzez wprowadzanie nowych nasadzeń roślin w celu poprawy jakości powietrza oraz mikroklimatu, • zrównoważona gospodarka zasobami wodnymi poprzez działania retencyjne i utrzymaniowe, • poprawa efektywności ochrony wód poprzez ograniczanie dopływu zanieczyszczeń oraz kontrolę gospodarki ściekowej na terenach nieskanalizowanych, • rozwój systemu czujników jakości powietrza w celu bieżącego monitoringu stanu powietrza atmosferycznego, • rozwój lokalnego systemu informacyjnego 	<p>Zwiększenie skuteczności ochrony obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej poprzez właściwe kształtowanie polityki przestrzennej i ograniczenie antropopresji.</p> <p>Poprawa jakości powietrza oraz estetyki przestrzeni publicznej dzięki zwiększeniu powierzchni terenów zieleni.</p> <p>Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych wspierających funkcjonowanie lokalnych ekosystemów.</p> <p>Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem przyrodniczym z uwzględnieniem ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych.</p> <p>Poprawa zarządzania jakością powietrza poprzez dostęp do aktualnych danych i zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie stanu środowiska.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych nasadzeń (szt.) • liczba kontroli w zakresie wywozu nieczystości ciekłych rocznie (szt.) • liczba zamontowanych czujników jakości powietrza (szt.) • ilość materiałów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia (Mg) • liczba zaktualizowanych dokumentów w zakresie ochrony środowiska (szt.)

	<p>dotyczącego monitoringu i jakości powietrza,</p> <ul style="list-style-type: none"> kontynuacja działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez wsparcie mieszkańców w demontażu, odbiorze i unieszkodliwianiu materiałów azbestowych oraz aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, opracowanie nowych oraz aktualizacja istniejących dokumentów strategicznych i programowych w zakresie ochrony środowiska 		
<p>2.2. Zwiększanie odporności na zmiany klimatu poprzez działania adaptacyjne i mitygacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> zapobieganie powodziom i ograniczanie ich skutków poprzez ochronę oraz utrzymanie istniejących obiektów retencyjnych, w tym m.in. współpraca z PGW Wody Polskie przy odmuleniu dna zbiornika „Próba”, poprawa efektywności działania i potencjału służb ratowniczych poprzez doposażenie strażnic OSP, w celu zwiększenia bezpieczeństwa m.in. w zakresie reagowania na skutki, zwiększanie poziomu retencji wodnej poprzez zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, w tym m.in. poprzez rozwój infrastruktury małej retencji, rozwój działań adaptacyjnych do zmian klimatu, w tym m.in. poprzez rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury, poprawa efektywności energetycznej budynków sektora publicznego poprzez kompleksową termomodernizację, montaż mikroinstalacji OZE na obiektach i budynkach sektora publicznego, rozwój lokalnej energetyki prosumenckiej poprzez 	<p>Zwiększona odporność klimatyczna gminy poprzez wdrażanie działań adaptacyjnych wobec ryzyk związanych z powodzią, suszami i innymi zjawiskami ekstremalnymi.</p> <p>Zwiększenie skuteczności lokalnych służb ratowniczych w reagowaniu na zagrożenia dla mieszkańców i środowiska.</p> <p>Poprawa jakości powietrza poprzez rozwój nowoczesnych i ekologicznych systemów ogrzewania.</p> <p>Zwiększenie efektywności energetycznej oraz stopnia samowystarczalności energetycznej gminy poprzez termomodernizację rozwój i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> środki przekazane na doposażenie i modernizację jednostek OSP (zł) liczba budynków publicznych termomodernizacji (szt.) liczba budynków publicznych poddanych wymianie źródła ciepła (szt.) liczba budynków i obiektów publicznych wyposażonych w mikroinstalacje OZE (szt.) liczba podjętych działań w zakresie wsparcia mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła (szt.) liczba utworzonych magazynów energii (szt.)

	<p>promocję OZE i wsparcie mieszkańców w ich wdrażaniu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez wymianę wysokoemisyjnych i przestarzałych źródeł ciepła w budynkach sektora publicznego, • ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez wspieranie mieszkańców w procesie wymiany źródeł ogrzewania na niskoemisyjne, • zrównoważona gospodarka energetyczna gminy, w tym m.in. poprzez utworzenie Spółdzielni Energetycznej oraz rozwój systemu magazynowania energii, • współpraca z operatorami systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w celu modernizacji i rozwoju sieci elektroenergetycznej 		
<p>2.3. Rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców i promowanie odpowiedzialnych postaw prośrodowiskowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez działania informacyjne i szkoleniowe z zakresu ochrony środowiska i efektywności energetycznej, • upowszechnianie wiedzy i dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska oraz racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, • kształtowanie postaw proekologicznych wśród dzieci i młodzieży poprzez programy i projekty edukacyjne w obszarze ochrony środowiska, • upowszechnianie wiedzy o zasadach segregacji odpadów jako element kształtowania świadomych nawyków proekologicznych mieszkańców i wspierania efektywnego systemu gospodarki odpadami, • opracowanie i udostępnianie materiałów informacyjnych wspierających edukację ekologiczną 	<p>Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez mieszkańców, wspierający długofalową transformację energetyczną i poprawę jakości środowiska.</p> <p>Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz ochrony środowiska.</p> <p>Rozwój świadomości ekologicznej młodego pokolenia poprzez wdrażanie treści środowiskowych w programach edukacyjnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych (szt.) • liczba upowszechnionych materiałów edukacyjnych (szt.) • liczba zrealizowanych programów lub projektów edukacyjnych (szt.) • liczba dofinansowanych inicjatyw oddolnych (szt.)

	<p>oraz rozwijanie świadomości środowiskowej mieszkańców,</p> <ul style="list-style-type: none">• zachęcanie mieszkańców do podejmowania działań ekologicznych poprzez dofinansowanie inicjatyw oddolnych służących poprawie jakości środowiska		
--	---	--	--

GOSPODARKA

W ramach realizacji celu strategicznego 3: „Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Brzeźnio oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców oraz nowoczesnym i zrównoważonym rolnictwie”, wyznaczono trzy cele operacyjne ukierunkowane na wzmocnienie lokalnej gospodarki, podnoszenie innowacyjności rolnictwa oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów przestrzennych i kulturowych Gminy Brzeźnio:

- Aktywizacja gospodarcza i tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- Rozwój zrównoważonego i innowacyjnego rolnictwa,
- Wykorzystanie zasobów kulturowych i walorów przestrzennych do tworzenia atrakcyjnej oferty turystyczno-rekreacyjnej.

Działania podejmowane w ramach celów operacyjnych koncentrują się na tworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, obejmując wsparcie powstawania nowych firm, promocję i uzbrajanie terenów inwestycyjnych oraz rozwój kompetencji mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Ważnym elementem jest także wzmocnienie lokalnych podmiotów gospodarczych oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych, zwłaszcza wśród osób pozostających bez pracy.

Istotną część planowanych działań stanowi rozwój nowoczesnego i zrównoważonego rolnictwa, kluczowego dla gospodarki Gminy Brzeźnio. Obejmuje on wspieranie innowacji w rolnictwie, promowanie rolnictwa ekologicznego, szkolenia z zakresu nowych technologii i ochrony środowiska oraz wzmocnienie lokalnych łańcuchów dostaw, sprzyjające poprawie konkurencyjności i jakości produkcji.

Trzecim obszarem działań jest rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej opartej na lokalnych zasobach kulturowych i przestrzennych. Obejmuje to rozwój tras rowerowych, modernizację infrastruktury rekreacyjnej oraz działania zwiększające rozpoznawalność lokalnych zabytków jako elementów oferty kulturowej.

Realizacja tych działań przyczyni się do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Brzeźnio, rozwoju przedsiębiorczości, wzmocnienia lokalnego rynku pracy oraz unowocześnienia rolnictwa. W dłuższej perspektywie wpłynie to na poprawę jakości życia mieszkańców, umocnienie tożsamości lokalnej i rozwój konkurencyjnej oferty turystyczno-rekreacyjnej, czyniąc Gminę Brzeźnio atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i wypoczynku

Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Brzeźnio oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie			
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
3.1. Aktywizacja gospodarcza i wzmocnienie potencjału przedsiębiorczości mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój oferty gospodarczej zachęcającej do powstania nowych przedsiębiorstw i inwestycji, • uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną w celu zwiększenia ich atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów, • tworzenie instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców, w tym zachęt do podejmowania działalności gospodarczej (m.in. ulgi podatkowe), • wdrażanie zróżnicowanych instrumentów służących podnoszeniu kwalifikacji, nabywaniu kompetencji oraz zdobywania doświadczenia zawodowego przez mieszkańców, • wsparcie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy, • rozwijanie kompetencji przedsiębiorczych młodego pokolenia poprzez działania edukacyjne w szkołach, • promocja lokalnych produktów i usług oraz wsparcie krótkich łańcuchów dostaw, w tym poprzez wydarzenia lokalne, targi i inicjatywy promujące przedsiębiorców z terenu gminy, • zapewnienie doradztwa i szkoleń dla przedsiębiorców z zakresu pozyskiwania funduszy zewnętrznych, cyfryzacji, oraz innowacyjnych rozwiązań w prowadzeniu działalności 	<p>Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy.</p> <p>Wzmocnienie rozwoju gospodarczego poprzez stały wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarczych.</p> <p>Wzmocnienie postaw przedsiębiorczych mieszkańców.</p> <p>Podniesienie kwalifikacji i kompetencji mieszkańców.</p> <p>Wzmocnienie pozycji lokalnych firm i rolników poprzez promocję lokalnych produktów i skracanie łańcuchów dostaw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych podmiotów gospodarczych (szt.) • liczba podmiotów gospodarczych korzystających z systemu ulg i zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej (szt.) • oziom bezrobocia (%) • liczba przeprowadzonych spotkań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych dla przedsiębiorców (szt.) • liczba przeprowadzonych zajęć z podstaw przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży (szt.)

<p>3.2. Wspieranie zrównoważonego i innowacyjnego rolnictwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> wspieranie innowacji w rolnictwie, tym wsparcie w modernizacji i restrukturyzacji małych gospodarstw rolnych, wsparcie mieszkańców przy tworzeniu małych i średnich przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego dostosowanego do potrzeb rynków lokalnych, wsparcie organizacyjne dla mieszkańców chcących założyć gospodarstwo ekologiczne, wsparcie dla rolników indywidualnych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, organizowanie szkoleń z zakresu nowoczesnych technologii rolniczych, efektywności produkcji, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, realizacja szkoleń w zakresie zmian klimatycznych dla rolników, w szczególności związanych z przeciwdziałaniem skutkom suszy 	<p>Zrównoważone rolnictwo i wysoka jakość produkcji.</p> <p>Wzmocnienie konkurencyjności lokalnego rolnictwa.</p> <p>Wzrost świadomości rolników w zakresie istoty ochrony zasobów przyrodniczych, w tym retencji wodnej.</p> <p>Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu, uprawom ekologicznym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> liczba zrealizowanych spotkań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych dla rolników (szt.) liczba przeprowadzonych spotkań w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych w rolnictwie (szt.)
<p>3.3. Rozwój atrakcyjnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o lokalne zasoby kulturowe i przestrzenne</p>	<ul style="list-style-type: none"> zachowanie, modernizacja oraz zwiększenie rozpoznawalności zabytkowych obiektów i przestrzeni, stwarzanie warunków do rozwoju turystyki i rekreacji aktywnej poprzez tworzenie tras rowerowych, odpowiednie oznakowanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w tym m.in. tras rowerowych oraz obiektów zabytkowych, modernizacja elementów infrastruktury sportowej, wzmacnianie wykorzystania istniejących obiektów kulturalnych i sportowych w rozwoju turystyki i oferty rekreacyjnej gminy, tworzenie i zagospodarowanie lokalnych przestrzeni rekreacyjnych odpowiadających na potrzeby mieszkańców w zakresie wypoczynku i integracji, w 	<p>Wzmacnianie potencjału turystyczno-rekreacyjnego poprzez rozwój infrastruktury i oferty spędzania czasu wolnego.</p> <p>Zachowanie lokalnych obiektów zabytkowych w dobrym stanie technicznym oraz zwiększenie ich rozpoznawalności.</p> <p>Zwiększona rozpoznawalność i atrakcyjność gminy, sprzyjająca napływowi mieszkańców i odwiedzających.</p> <p>Wzrost rozpoznawalności gminy jako</p>	<ul style="list-style-type: none"> liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych (szt.) długość utworzonych tras rowerowych (km) liczba zmodernizowanych elementów infrastruktury sportowej (szt.) liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych gminy (szt.) liczba zorganizowanych wydarzeń promujących gminę (szt.)

	<p>tym m.in. wokół zbiornika „Próba”,</p> <ul style="list-style-type: none">• współpraca z NGO w celu zwiększenia możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej i sportowej,• zwiększenie rozpoznawalności i kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy, w tym poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii oraz mediów społecznościowych,• wzmacnianie rozpoznawalności gminy w skali lokalnej i regionalnej poprzez organizację wydarzeń kulturalnych o charakterze promocyjnym,• opracowanie kalendarza cyklicznych wydarzeń lokalnych	<p>atrakcyjnej przestrzeni do rekreacji, aktywności i wypoczynku.</p>	
--	---	---	--

SPOŁECZNOŚĆ

W ramach realizacji **celu strategicznego 4: „Gmina Brzeźnio ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się odpowiedzialnie i wspierająca wysoką jakość życia”** wyznaczono trzy cele operacyjne koncentrujące się na kluczowych aspektach poprawy jakości życia społeczności lokalnej:

- **Wysokiej jakości oferta edukacyjna i opiekuńcza odpowiadająca na potrzeby mieszkańców,**
- **Kompleksowe wsparcie mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych i zdrowotnych,**
- **Zintegrowana i aktywna społeczność wspierana przez szeroką ofertę kulturalno-sportową oraz działania oddolne.**

Działania planowane w ramach pierwszego celu operacyjnego obejmują rozwój systemu edukacji i opieki, w tym utworzenie placówki opieki nad dziećmi do lat 3, zwiększania dostępności opieki przedszkolnej, modernizację i wyposażenie infrastruktury edukacyjnej oraz sportowej, organizację zajęć pozalekcyjnych i wsparcie uczniów z trudnościami w nauce. Ważnym elementem jest również zapewnienie dostępu do opieki pielęgniarskiej oraz podnoszenie kompetencji nauczycieli.

Drugi cel operacyjny obejmuje rozwój usług społecznych i zdrowotnych, w tym wsparcie osób starszych, z niepełnosprawnościami, rodzin w kryzysie oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obejmuje on rozbudowę zasobu mieszkaniowego, rozwój i promowanie profilaktyki zdrowotnej, przeciwdziałanie uzależnieniom, poradnictwo obywatelskie oraz zwiększanie dostępności do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych. Istotnym działaniem będzie również utworzenie Dziennego Domu Pobytu, który stanowić będzie nie tylko miejsce wsparcia, ale również aktywizacji.

Trzeci obszar działań koncentruje się na wzmacnianiu aktywności społecznej mieszkańców poprzez rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej. Obejmuje to wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Centrum Inicjatyw Obywatelskich, wyposażenie świetlic wiejskich, organizację wydarzeń, aktywizację mieszkańców oraz wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych – w szczególności KGW i OSP. Ważnym elementem jest również rozwój miejsc integracji społecznej oraz budowanie współpracy międzypokoleniowej.

Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do poprawy jakości usług publicznych, zwiększenia poziomu bezpieczeństwa i dostępności wsparcia dla mieszkańców, wzmocnienia potencjału edukacyjnego i społecznego oraz budowania silnej, zintegrowanej i aktywnej wspólnoty lokalnej. Długofalowo umożliwi to tworzenie przyjaznego i atrakcyjnego miejsca do życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców Gminy Brzeźnio.

Cel strategiczny 4: Gmina Brzeźnio ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się odpowiedzialnie i wspierająca wysoką jakość życia

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p style="text-align: center;">4.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna i opiekuńcza odpowiadająca na potrzeby mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie placówki opieki nad dziećmi do lat 3, • zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej z uwzględnieniem aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania, • doposażenie obiektów szkolnych i przedszkolnych, w tym w zakresie bazy dydaktycznej oraz sportowej, • tworzenie bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni szkolnej poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży, • zapewnienie równomiernego dostępu uczniów do opieki pielęgniarskiej poprzez rozwój i doposażenie szkolnych gabinetów profilaktyki zdrowotnej, • organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania i pasje dzieci i młodzieży, w tym zajęć sportowych, artystycznych, naukowych i innych wspierających ich wszechstronny rozwój, • rozwój kompetencji kluczowych, w tym wprowadzanie zajęć z technologii cyfrowych, takich jak programowanie, robotyka, grafika komputerowa, • dalsze wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce, w tym poprzez indywidualizację nauczania i dodatkowe wyrównawcze, • programy wspierające uczniów szczególnie uzdolnionych, w tym koła zainteresowań, 	<p>Rozwój opieki żłobkowej wspierający politykę prorodzinną oraz aktywizację zawodową mieszkańców.</p> <p>Poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej, sprzyjająca podnoszeniu standardów nauczania oraz wzmocnieniu aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.</p> <p>Zróżnicowana oferta zajęć pozalekcyjnych wspierająca wielokierunkowy rozwój dzieci i młodzieży.</p> <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z trudnościami w nauce oraz wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej.</p> <p>Wzmacnianie kompetencji zawodowych nauczycieli i pedagogów poprzez szkolenia oraz dostęp do nowoczesnych metod i narzędzi dydaktycznych.</p> <p>Aktywne, świadome prozdrowotnie i proekologicznie młode pokolenie, zaangażowane w życie wspólnoty lokalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 (szt.) • poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej (%) • liczba doposażonych placówek przedszkolnych (szt.) • liczba doposażonych placówek szkolnych (szt.) • liczba placówek z zapewnioną opieką pielęgniarską i/lub stomatologiczną (szt.) • liczba uczniów uczestniczących w projektach edukacji ekologicznej i obywatelskiej (os.) • liczba uczniów uczestniczących w projektach edukacji prozdrowotnej (os.) • liczba przeprowadzonych kursów i szkoleń dla nauczycieli (szt.)

	<p>olimpiady,</p> <ul style="list-style-type: none"> kształtowanie postaw społecznej i środowiskowej odpowiedzialności poprzez rozwój edukacji ekologicznej i obywatelskiej wśród dzieci i młodzieży, kształtowanie zdrowych nawyków poprzez wspieranie aktywności fizycznej dzieci i młodzieży oraz edukację prozdrowotną, doskonalenie kadry wychowawczej i oświatowej poprzez kursy i szkolenia dla nauczycieli 		
<p>4.2. Kompleksowe wsparcie mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych i zdrowotnych odpowiadających na ich zróżnicowane potrzeby</p>	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) raz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej, podnoszenie kwalifikacji pracowników społecznych – szkolenia dla osób pracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami (w tym seniorami, osobami z niepełnosprawnościami, rodzinami w kryzysie), rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i rehabilitacyjnych oraz dostosowanie ich do potrzeb odbiorców, rozwój mieszkalnictwa komunalnego oraz socjalnego, w tym dostosowanie mieszkań do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, utworzenie Dziennego Domu Pobytu, rozwój systemu poradnictwa obywatelskiego i prawnego, obejmującego wsparcie w sprawach mieszkaniowych, rodzinnych i administracyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób w kryzysie, dążenie do integracji społecznej oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, 	<p>Rozwój działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, odpowiadającej potrzebom i problemom mieszkańców.</p> <p>Zwiększona jakość i skuteczność usług społecznych dzięki podnoszeniu kwalifikacji pracowników.</p> <p>Skuteczniejsze przeciwdziałanie i reagowanie na problemy społeczne.</p> <p>Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Zwiększenie dostępności mieszkań dla osób potrzebujących.</p> <p>Zwiększenie samodzielności mieszkańców w rozwiązywaniu problemów życiowych</p> <p>Zwiększona dostępność usług medycznych i profilaktycznych dla</p>	<ul style="list-style-type: none"> liczba nowo wprowadzonych usług społecznych (szt.) liczba mieszkań komunalnych na terenie gminy (szt.) liczba mieszkań socjalnych na terenie gminy (szt.) liczba utworzonych miejsc w Domu Dziennego Pobytu (szt.) liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.) liczba kampanii edukacyjnych w zakresie dbałości o zdrowie (szt.) liczba osób korzystających z konsultacji psychologicznych/

	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie udziału osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, • wspieranie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym, • rozwój programów zdrowotnych i profilaktycznych, • rozwój i promowanie edukacji prozdrowotnej wśród mieszkańców, zwiększającej ich wiedzę i świadomość w zakresie zdrowego stylu życia i profilaktyki, • rozwijanie i poszerzanie dostępu do wsparcia psychologicznego i logopedycznego, • prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, • wzmocnienie systemu wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych 	<p>mieszkańców.</p> <p>Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowia, aktywności fizycznej, profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom.</p>	
<p>4.3. Zintegrowana i aktywna społeczność wspierana przez szeroką ofertę kulturalno-sportową oraz działania oddolne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Brzeźniu oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzeźniu wraz z filią w Kliczkowie Małym, • wsparcie działalności Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Nowej Wsi, • stworzenie całorocznej oferty zajęć sportowych i kulturalnych dla różnych grup społecznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i sołectwami, • rozszerzenie oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do różnych grup wiekowych, z uwzględnieniem potrzeb młodzieży oraz seniorów, • dążenie do integracji społecznej, w tym integracji międzypokoleniowej mieszkańców oraz zapobieganie marginalizacji osób starszych i osób 	<p>Rozwój działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Brzeźniu, Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzeźniu wraz z filią w Kliczkowie Małym oraz Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Nowej Wsi.</p> <p>Rozwój zróżnicowanej oferty kulturalnej i sportowej, odpowiadającej potrzebom wszystkich mieszkańców.</p> <p>Wzrost aktywności i zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz rozwoju lokalnego oraz życia społecznego gminy.</p> <p>Zwiększenie poziomu integracji wśród</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i sportowych (szt.) • liczba świetlic wiejskich poddanych doposażeniu (szt.) • liczba organizacji pozarządowych współpracujących z gminą (szt.) • środki przekazane na doposażenie organizacji pozarządowych (zł) • liczba projektów zrealizowanych w ramach współpracy LGD (szt.)

	<p>niepełnosprawnościami,</p> <ul style="list-style-type: none">• zwiększenie aktywności mieszkańców w działaniach na rzecz rozwoju lokalnego oraz promocji gminy, w tym poprzez wsparcie inicjatyw oddolnych,• wspieranie i tworzenie miejsc integracji społecznej, umożliwiającej mieszkańcom wspólne spędzanie wolnego czasu w przestrzeni publicznej,• wsparcie i aktywizacja świetlic wiejskich, m.in. poprzez ich doposażenie oraz zapewnienie zróżnicowanej oferty zajęć,• kontynuacja współpracy z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami w zakresie wspólnej organizacji wydarzeń i inicjatyw społecznych,• dalsze wspieranie i zaangażowanie w rozwój gminy organizacji pozarządowych,• wsparcie organizacji pozarządowych, w szczególności KGW oraz jednostek OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne,• pogłębianie partnerstwa w ramach LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”	<p>mieszkańców, w tym integracji międzypokoleniowej.</p> <p>Wzmocnienie potencjału i rozwoju działalności organizacji pozarządowych.</p>	
--	--	--	--

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brzeźnio oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Brzeźnio jest gminą wiejską położoną w centralnej części powiatu sieradzkiego, w zachodniej części województwa łódzkiego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), w 2024 roku Gminę zamieszkiwały 6 153 osoby, stanowiąc 6% mieszkańców powiatu sieradzkiego. W tym samym roku całkowita powierzchnia Gminy wynosiła 128,8 km², co przełożyło się na gęstość zaludnienia równą 48 os./km².

Pod względem administracyjnym Gmina podzielona jest na 29 miejscowości, które tworzą odpowiadające im 29 sołectw: Barczew, Bronisławów, Brzeźnio, Dębota, Gęsina, Gozdy, Kliczków Mały, Kliczków Wielki, Kliczków-Kolonia, Krzaki, Lipno, Nowa Wieś, Ostrów, Podcabaje, Próba, Pustelnik, Pyszków, Rembów, Rusków, Rybnik, Rydzew, Stefanów Barczewski Pierwszy, Stefanów Barczewski Drugi, Stefanów Ruskowski, Tumidaj, Wierzbowa, Wola Brzeźniowska, Zapole oraz Złotowizna.

Główny ośrodek wielofunkcyjny Gminy tworzą miejscowości Brzeźnio oraz Bronisławów, co wynika z silnych powiązań przestrzennych i infrastrukturalnych tych jednostek. Miejscowości te koncentrują największą liczbę usług oraz funkcji administracyjnych. Rolę lokalnych ośrodków pełnią miejscowości Barczew, Kliczków Wielki, Kliczków Mały, Ostrów, Zapole, Dębota i Nowa Wieś.

Jednocześnie sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki występują szczególnie w takich miejscowościach jak Gęsina, Rydzew, Rybnik Lipno, Złotowizna i Kolonia Gozdeckie (część Pustelnika).

W Gminie dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, która koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. W Gminie obserwowany jest wzmożony ruch budowlany, który szczególnie obserwowany jest w Brzeźniu i Bronisławowie, a także pozostałych ośrodkach rozwojowych, tj. miejscowościach Stefanów Ruskowski, Dębota, Próba, Zapole, Rembów oraz Tumidaj. Sytuacja ta związana jest z postępującym zjawiskiem suburbanizacji Sieradza, mieszkańcy szukają miejsc bliżej natury, z dala od miasta, jednocześnie z dobrą dostępnością komunikacyjną do ośrodka miejskiego. Co za tym idzie, wydawane decyzje o warunkach do zabudowy wskazują na potrzebę stworzenia nowych terenów pod zabudowę, wynikające zarówno z wewnętrznych potrzeb mieszkańców Gminy Brzeźnio, jak i z zewnętrznego zainteresowania inwestorów. Miejscowościami predysponowanymi do kontynuacji rozwoju zabudowy są m.in. Kliczków Mały, Kliczków-Kolonia, Kliczków Wielki, Gęsina, Wola Brzeźniowska, Ostrów, Rembów, Barczew, Nowa Wieś, Lipno, Podcabaje, Stefanów Barczewski Pierwszy oraz Stefanów Barczewski Drugi.

Gmina odznacza się dogodnym położeniem w układzie transportowym, co przekłada się na jej względnie dobrą dostępność komunikacyjną. Na jej sieć drogową składają się drogi gminne, drogi powiatowe, droga wojewódzka nr 482, a także droga ekspresowa S8. Szczególnie istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Brzeźnio ma przebieg drogi

ekspresowej S8 – strategicznego szlaku komunikacyjnego łączącego aglomeracje Wrocławia, Łodzi, Warszawy i Białegostoku.

Przez teren Gminy nie przebiegają linie kolejowe. Należy jednak dodać, że wzdłuż jej północnej granicy planowany jest przebieg linii kolejowej nr 86 Sieradz Północy – Kępno – Czernica Wrocławska – Wrocław Główny, który jest istotnym elementem największego w Europie Środkowo-Wschodniej, wieloletniego programu inwestycyjnego i komunikacyjnego – Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Gmina Brzeźnio jest gminą rolniczą – pod względem struktury użytkowania terenu dominują użytki rolne, zajmujące 72,2% ogólnej powierzchni jednostki. Z kolei lasy zajmują 23,9% jej powierzchni, przy czym ich rozmieszczenie jest nierównomierne – zwarte kompleksy leśne koncentrują się głównie na obrzeżach jednostki.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym na terenie Gminy Brzeźnio jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które przyjęte zostało Uchwałą nr XXXII184/2017 Rady Gminy w Brzeźniu z dnia 26 kwietnia 2017 r. Należy zaznaczyć, że w wyniku reformy planowania przestrzennego, Gmina zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego – dokumentu, który zastąpi jej dotychczasowe Studium. Zgodnie z Uchwałą nr I/10/2024 z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Brzeźnio oraz o rozpoczęciu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji ww. planu ogólnego, Gmina Brzeźnio przystąpiła do opracowania Planu Ogólnego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) stanowią akty prawa miejscowego, które regulują funkcję oraz sposób wykorzystania danego terenu. Obecnie na terenie Gminy Brzeźnio obowiązuje 8 MPZP, które swoim zasięgiem pokrywają 19,8% jej powierzchni.

Wskazuje się, że w najbliższym czasie zasadne jest przeanalizowanie aktualnie obowiązujących MPZP i dostosowanie zawartych w nich ustaleń planistycznych do aktualnych potrzeb rozwojowych. Dotyczy to w szczególności terenów położonych w sąsiedztwie zbiornika wodnego „Próba”, gdzie obserwuje się rosnące zainteresowanie lokalizacją zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na obszarach dotychczas przeznaczonych pod zabudowę letniskową.

Jednocześnie istotna będzie również weryfikacja przeznaczenia wybranych terenów leśnych i zalesionych, które w obecnym kształcie mogą stanowić barierę dla rozwoju inwestycji, przy zachowaniu zasad ochrony środowiska oraz ładu przestrzennego.

Przez teren Gminy Brzeźnio przebiega linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Wieluń - Złoczew - Sieradz ze strefą ochronną szerokości 36 m. Przebieg linii obejmuje sołectwa Barczew, Stefanów Ruszkowski, Pyszków, Rembów oraz Nowa Wieś.

Gmina Brzeźnio posiada zasoby złóż naturalnych. Zgodnie z informacjami Państwowego Instytutu Geologicznego PIG-PIB, na jej terenie udokumentowano 8 złóż surowców naturalnych. Obecnie na jej terenie wyznaczono 2 obszary górnicze – obszar „Rydzew A” oraz obszar „Rydzew II”.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Brzeźnio zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody „Nowa Wieś”,

- Obszar chronionego krajobrazu „Brąszewicki”,
- 10 użytków ekologicznych,
- 50 pomników przyrody.

Ponadto przez jej teren przebiegają dwa korytarze ekologiczne – Lasy Kaliskie i Sieradzkie (KPdC-16A) oraz Dolina Warty (KPdC-22).

Oprócz terenów cennych przyrodniczo, na terenie Gminy Brzeźnio znajdują się zabytki, stanowiące cenne świadectwa historyczne i kulturowe regionu. Warto przy tym dodać, że zgodnie z zapisami Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2024-2027, kościół parafialny św. Idziego w Brzeźniu został zaklasyfikowany jako obiekt reprezentatywny o dobrym stanie zachowania.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest także wiele stanowisk archeologicznych, a także miejsce pamięci narodowej – mogiła powstańców z 1863 roku znajdująca się na terenie leśnictwa Pyszków.

Szczególnym obiektem w Gminie Brzeźnio jest zbiornik „Próba”, który poza funkcją retencyjną wykorzystywany jest również jako miejsce odpoczynku i rekreacji. W związku z tym tereny wokół zbiornika predysponowane są do rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Z uwagi na swoje zasoby przestrzenne i kulturowe, pozostałymi terenami predysponowanymi do rozwoju w tym kierunku są miejscowości Kliczków Mały oraz Nowa Wieś.

Ponadto przez jej teren przebiegają dwa szlaki rowerowe:

- „Sieradzka Eska” przebiegający w relacji Pyszków – Barczew – Ruszków – Stefanów Ruszkowski – Kuśnie, o długości 20 km,
- „Dworków Ziemi Sieradzkiej” przebiegający w relacji Dębołęka – Tumidaj – Złotowizna – Kliczków Wielki – Kliczków Mały.

Pod względem hydrograficznym obszar Gminy Brzeźnio położony jest w dorzeczu Odry, w zlewniach rzek Warty i Proсны. Główną osią hydrograficzną jednostki jest rzeka Żeglina, lewobrzeżny dopływ Warty. Ponadto przez jej północną część przepływa również rzeka Myja, będąca dopływem Warty. Sieć hydrograficzną uzupełniają mniejsze ciek, które praktyce pełnią głównie funkcję rowów melioracyjnych.

Gmina Brzeźnio położona jest w obrębie 6 JCWP rzecznych:

- Swędrnia,
- Łużyca,
- Myja,
- Dopływ ze Szklanej Huty,
- Oleśnica do Pysznej,
- Żeglina.

Istotnym elementem hydrografii są również liczne stawy i zbiorniki wodne, przy czym do największych należą „Stawisko”, „Kąt” i „Niebiosy”, zbiornik wodny w rejonie zabytkowego parku w Kliczkowie Małym, stawy na rzece Myi w Kliczkowie Kolonii oraz zbiorniki w Dębołęce, Pyszkowie, Krzakach oraz Nowej Wsi.

Ponadto Gmina Brzeźnio położona jest w obrębie JCWPd nr 81 oraz JCWPd nr 82.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy należy uwzględnić występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które mają wpływ na możliwości zagospodarowania przestrzennego, lokalizację inwestycji oraz konieczność uwzględnienia ograniczeń wynikających z przepisów prawa wodnego i planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Gmina Brzeźnio znajduje się (na podstawie map zagrożenia powodziowego udostępnionych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie):

- częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%);
- częściowo na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%);
- częściowo na obszarach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat);
- częściowo na obszarach obejmującymi tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego,
- częściowo na obszarach obejmującymi tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzącej.

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określone mu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnienia zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na terenie Gminy Brzeźnio obowiązują zapisy zawarte w następujących dokumentach:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry.

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Plan przeciwdziałania skutkom suszy zawiera analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według analizy przeprowadzonej na potrzeby Planu przeciwdziałania skutkom suszy, obszar Gminy Brzeźnio zagrożony jest występowaniem wszystkich rodzajów suszy, których klasy zagrożeń są lokalnie zróżnicowane:

- susza atmosferyczna – cały obszar ekstremalnie zagrożony,
- susza rolnicza – cały obszar ekstremalnie zagrożony,
- susza hydrologiczna – większość obszaru umiarkowanie zagrożona, a lokalnie silnie,

- susza hydrogeologiczna – większość obszaru umiarkowanie zagrożona, a lokalnie słabo.

W łącznym zestawieniu Gmina Brzeźnio klasyfikuje się w całości jako obszar silnie zagrożony występowaniem suszy.

W związku z tym, wskazuje się, że wszelkie działania na terenie Gminy Brzeźnio należy realizować z uwzględnieniem zapisów m.in. planu zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie opiera się jednocześnie na uwarunkowaniach lokalnych oraz na rekomendacjach zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2030+, przyjętego uchwałą nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Planie, Gmina Brzeźnio nie została włączona do żadnego obszaru funkcjonalnego.

Z kolei wyrazem polityki samorządu województwa łódzkiego w zakresie krajobrazu jako dobra wspólnego, ukierunkowanej na ochronę, gospodarowanie i planowanie krajobrazu jest audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego (AKWŁ) uchwalony został 15 kwietnia 2025r. (Uchwała nr XIII/150/25 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 kwietnia 2025 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego) i wszedł w życie z dniem 1 lipca 2025 r.

Zgodnie z zapisami Audytu, Gmina Brzeźnio nie znajduje się w granicach żadnego krajobrazu priorytetowego.

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Brzeźnio, które przedstawiono poniżej.

Tab. 1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Brzeźnio

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny

system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości gminy,

- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju,
- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.
- wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów dworskich, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem

zasobu historycznego jako istotnego komponentu,

- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleni publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Brzeźnio dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli

jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Brzeźnio nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictw,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej,
- wspieranie rozwoju wielogłęziowego powiązania podsystemów transportu publicznego oraz indywidualnego,
- budowa i rozbudowa infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub niższej i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu

terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony

roślin,

- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Brzeźnio nie posiada obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, jednak planuje się podjęcie działań służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zgodnie ze wskazaną ustawą.

Na terenie Gminy nie występują również obszary wymagające rehabilitacji oraz remediacji.

Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać:

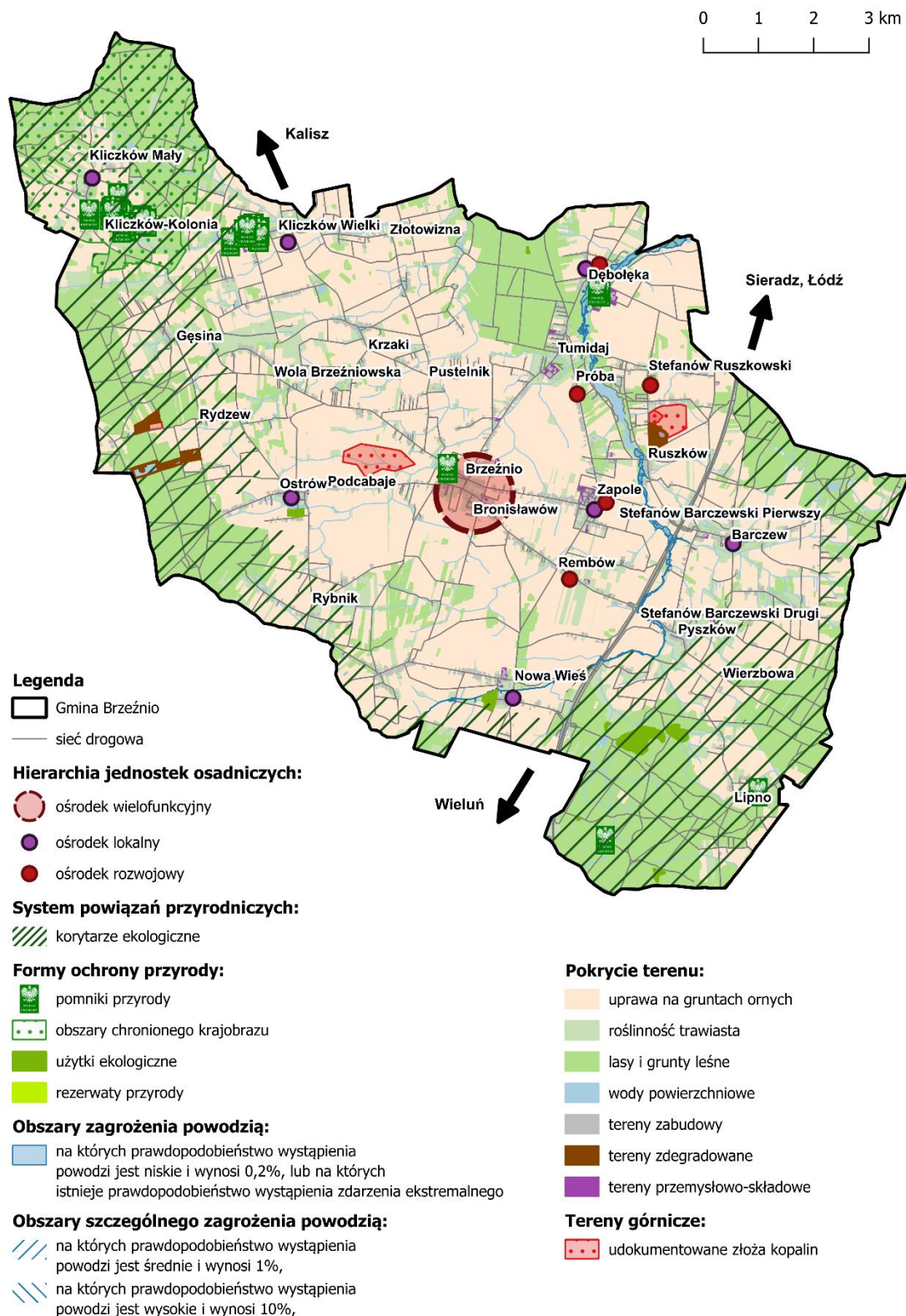
a) W zakresie obszarów wymagających przekształceń:

- ograniczenie rozpraszania zabudowy,
- kształtowanie czytelnej i zwartej struktury przestrzennej,
- zwiększenie dostępności do terenów zieleni,
- określenie racjonalnych powiązań układu komunikacyjnego z układem zewnętrznym.

Do obszarów wymagających przekształceń – modernizacji zaliczono obszar nad zbiornikiem „Próba”.

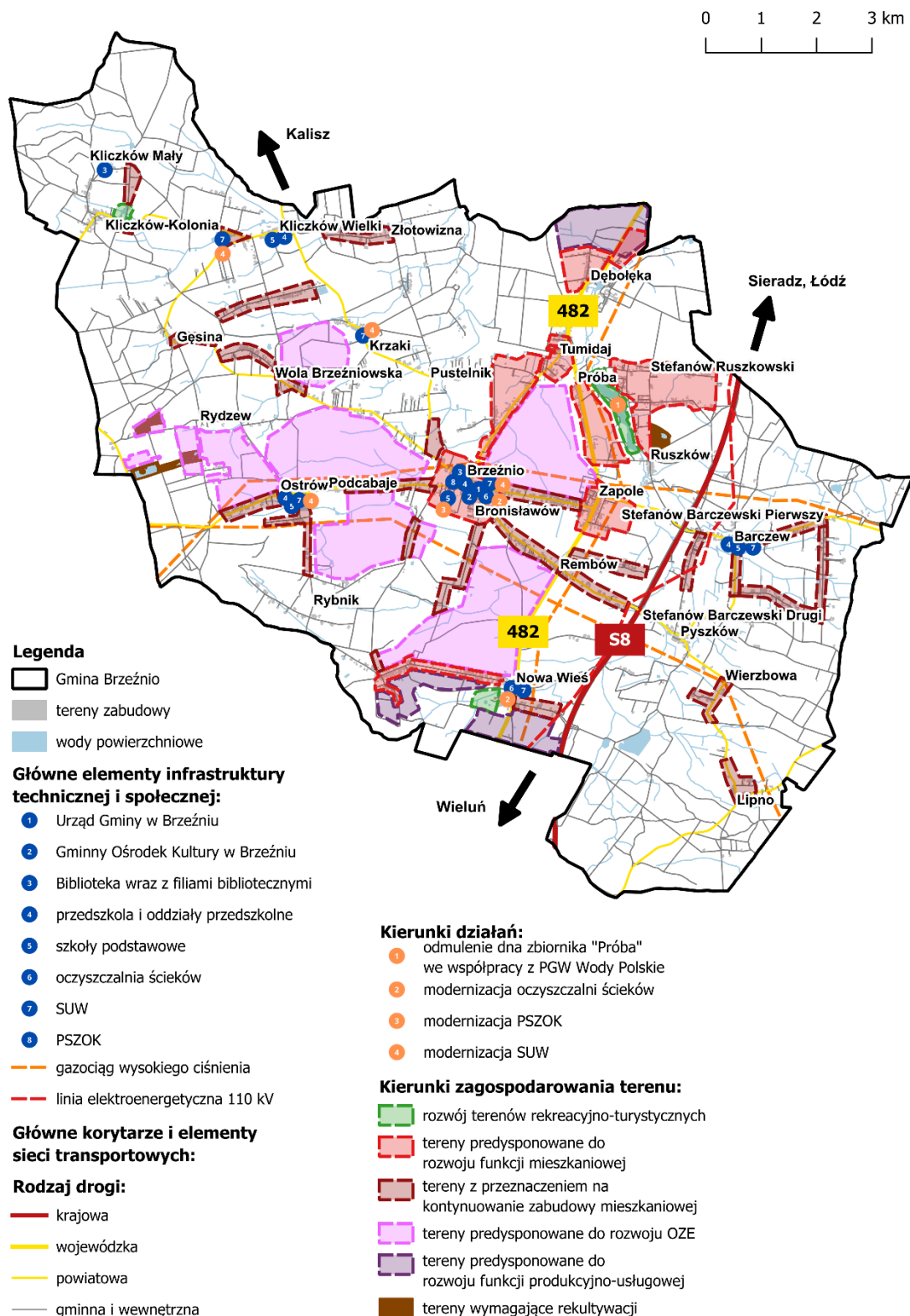
b) W zakresie obszarów wymagających rekultywacji:

- uwzględnienie wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu w planie rekultywacji,
- wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ryc. 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brzeźnio – struktura sieci osadniczej oraz systemem powiązań przyrodniczych wraz zagrożeniem powodziowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ryc. 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brzeźnio oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej wraz z głównymi elementami infrastruktury technicznej i społecznej
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Gminy Brzeźnio. Jednocześnie, są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze wojewódzkiej i krajowej, takimi jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Komplementarność celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 roku wyznaczono trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer: gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Tab. 2. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036
<p>Cel I: Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka:</p> <p>I.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego</p> <p>I.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego</p> <p>I.3. Wsparcie rozwoju MŚP</p> <p>I.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności</p>	<p>Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Brzeźnio oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie</p> <p>3.1. Aktywizacja gospodarcza i wzmacnianie potencjału przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>3.2. Wspieranie zrównoważonego i innowacyjnego rolnictwa</p> <p>Cel strategiczny 4: Gmina Brzeźnio ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się odpowiedzialnie i wspierająca wysoką jakość życia</p> <p>4.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna i opiekuńcza odpowiadająca na potrzeby mieszkańców</p>
<p>Cel II: Obywatelskie społeczeństwo równych szans:</p> <p>II.1. Rozwój kapitału społecznego</p> <p>II.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców</p> <p>II.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego</p>	<p>Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Brzeźnio</p> <p>1.1. Kształtowanie uporządkowanej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni</p> <p>1.2. Rozwój nowoczesnej i sprawnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjne</p> <p>Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Brzeźnio oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie</p> <p>3.3. Rozwój atrakcyjnej oferty turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o lokalne zasoby kulturowe i przestrzenne</p> <p>Cel strategiczny 4: Gmina Brzeźnio ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się odpowiedzialnie i wspierająca wysoką jakość życia</p> <p>4.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna i opiekuńcza odpowiadająca na potrzeby mieszkańców</p> <p>4.2. Kompleksowe wsparcie mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych i zdrowotnych odpowiadających na ich zróżnicowane potrzeby</p> <p>4.3. Zintegrowana i aktywna społeczność wspierana przez szeroką ofertę kulturalno-sportową oraz działania oddolne</p>

<p>Cel III: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń:</p> <p>III.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska</p> <p>III.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu</p> <p>III.3. Zwiększenie dostępności transportowej</p> <p>III.4. Nowoczesna energetyka w województwie</p> <p>III.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami</p> <p>III.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych</p>	<p>Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Brzeźnio</p> <p>1.1. Kształtowanie uporządkowanej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni</p> <p>1.2. Rozwój nowoczesnej i sprawnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjne</p> <p>Cel strategiczny 2: Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i zwiększanie odporności Gminy Brzeźnio na zmiany klimatu</p> <p>2.1. Kompleksowa ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi</p> <p>2.2. Zwiększanie odporności na zmiany klimatu poprzez działania adaptacyjne i mitygacyjne</p> <p>2.3. Rozwijanie świadomości ekologicznej mieszkańców i promowanie odpowiedzialnych postaw prośrodowiskowych</p> <p>Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Brzeźnio oparty na lokalnych potencjałach, przedsiębiorczości mieszkańców i nowoczesnym rolnictwie</p> <p>3.2. Wspieranie zrównoważonego i innowacyjnego rolnictwa</p>
<p>Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo</p>	<p>Cel strategiczny 1: Nowoczesna, funkcjonalna i harmonijnie zagospodarowana przestrzeń Gminy Brzeźnio</p> <p>1.1. Kształtowanie uporządkowanej, funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni</p> <p>1.2. Rozwój nowoczesnej i sprawnej infrastruktury technicznej oraz komunikacyjne</p> <p>Cel strategiczny 2: Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i zwiększanie odporności Gminy Brzeźnio na zmiany klimatu</p> <p>2.1. Kompleksowa ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi</p> <p>2.2. Zwiększanie odporności na zmiany klimatu poprzez działania adaptacyjne i mitygacyjne</p> <p>Cel strategiczny 4: Gmina Brzeźnio ukierunkowana na potrzeby mieszkańców, rozwijająca się odpowiedzialnie i wspierająca wysoką jakość życia</p> <p>4.3. Zintegrowana i aktywna społeczność wspierana przez szeroką ofertę kulturalno-sportową oraz działania oddolne</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wskazano również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Strategii, Gmina Brzeźnio zaklasyfikowana została do Obszaru Zielonej Gospodarki. Jest to obszar obejmujący gminy położone na terenie województwa łódzkiego, lecz nie wchodzące w Miejskie Obszary Funkcjonalne. Na obszarach tych dominuje funkcja rolnicza i przyrodnicza. Ponadto ze względu na potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego są obszarami predysponowanymi do rozwoju funkcji turystycznej. Na obszarze tym ważne jest podjęcie działań związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, zwiększaniem opłacalności produkcji rolnej oraz wspieraniem przetwórstwa rolno-spożywczego (produkcja żywności wysokiej jakości, w tym rozwój produkcji ekologicznej). Równocześnie wskazane jest podejmowanie działań wspierających rozwój turystyki, w tym m.in. turystyki aktywnej, rozwój bazy turystycznej (również ekoturystyki i agroturystyki), rozbudowę szlaków turystycznych i infrastruktury rowerowej, itp. Realizacja wspomnianych wyżej działań musi iść w parze z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne.

Zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 cele i kierunki działań są spójne z wytycznymi ujętymi w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 dla Obszaru Zielonej Gospodarki. Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio w pełni odpowiada wymaganiom dotyczącym prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej. Realizacja zaplanowanych działań ma odbywać się z poszanowaniem środowiska naturalnego, z uwzględnieniem ochrony i poprawy jego jakości oraz w odpowiedzi na wyzwania związane ze zmianami klimatu. Strategia ma zapewnić zrównoważony rozwój Gminy, łącząc cele gospodarcze, społeczne i ekologiczne.

Ryc. 3. Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim – Obszar Zielonej Gospodarki

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

1. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2026-2036. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Brzeźnio, Rada Gminy Brzeźnio oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Wójt Gminy Brzeźnio

- stymulowanie i koordynacja działań
- integrowanie zasobów

Rada Gminy Brzeźnio

- wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych

Urząd Gminy w Brzeźniu

- koordynacja działań
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania
- monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji
- realizacja

Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, samorząd Gminy Brzeźnio będzie dbał o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu sieradzkiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu możliwe będzie lepsze dostosowanie działań do potrzeb lokalnej społeczności, efektywniejsze wykorzystanie zasobów, a także wzmocnienie kapitału społecznego i budowanie trwałych relacji międzysektorowych.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym z wykorzystaniem wskaźników rezultatu wskazanych w części II rozdziale 2. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt Gminy Brzeźnio zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy Brzeźnio z wnioskiem o jej zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza, przestrzenna lub klimatyczno-środowiskowa gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1-4 ustawy o samorządzie gminnym.

2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Brzeźnio na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. **Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027** oraz środki unijne w ramach ogólnopolskich programów operacyjnych dla polityki spójności;
- środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępny Samorząd oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie łódzkim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy w Brzeźniu oraz jednostek organizacyjnych Gminy Brzeźnio.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem sieradzkim oraz województwem łódzkim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób niezagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Natomiast potencjał inwestycyjny Gminy Brzeźnio, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) latach 2025-2035 wyniesie ponad 26,5 mln zł. Należy jednak mieć na uwadze, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy Brzeźnio przedstawia szacunkowe wartości.

ZAŁĄCZNIK

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
klimatyczno-środowiskowej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Brzeźnio

SPIS TREŚCI

METODOLOGIA BADAŃ	70
CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA.....	71
1.1. Informacje ogólne	71
1.2 Transport i łączność.....	72
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	76
1.4. Walory kulturowe i turystyczne	83
CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA.....	85
2.1. Walory przyrodnicze	85
<i>Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu.....</i>	<i>85</i>
<i>Wody powierzchniowe i podziemne.....</i>	<i>87</i>
<i>Warunki klimatyczne</i>	<i>90</i>
<i>Jakość powietrza</i>	<i>90</i>
<i>Ochrona przyrody.....</i>	<i>92</i>
2.2. Zmiany klimatu i odnawialne źródła energii	94
2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska	97
<i>Urządzenia sieciowe i energia cieplna.....</i>	<i>97</i>
<i>Gospodarka odpadami.....</i>	<i>98</i>
<i>Pozostała działalność</i>	<i>99</i>
CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA.....	100
3.1. Gospodarka lokalna.....	100
<i>Przedsiębiorczość.....</i>	<i>100</i>
<i>Rolnictwo.....</i>	<i>103</i>
<i>Rynek pracy.....</i>	<i>105</i>
3.2. Stan finansów samorządowych	108
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>108</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	<i>110</i>
<i>Finansowanie ze źródeł zewnętrznych.....</i>	<i>112</i>
<i>Potencjał inwestycyjny.....</i>	<i>114</i>
CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA.....	115
4.1. Demografia	115

4.2. Kapitał społeczny	119
<i>Żłobki i przedszkola</i>	119
<i>Szkoły</i>	121
<i>Kultura i sport</i>	125
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	127
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne</i>	128
4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	131

METODOLOGIA BADAŃ

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2026-2036 jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, klimatyczno-środowiskowej, gospodarczej i społecznej jednostki. Dokument strategiczny wskazuje główne wyzwania społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe stojące przed Gminą, które powinny zostać podjęte w procesie realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została ocena stanu istniejącego jednostki w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Gminy oraz jego relacji z otoczeniem zewnętrznym, które to czynniki mają podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym oraz obserwację zmiany. Na potrzeby niniejszego opracowania analizie poddano sytuację Gminy Brzeźnio w latach 2020-2024 (o ile nie zaznaczono inaczej). W celu oceny stanu istniejącego Gminy zastosowano również metodę porównawczą, w której wykorzystane zostały średnie wartości dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego stanowiących punkt odniesienia dla Gminy Brzeźnio.

Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Gminy w Brzeźniu, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne, a także dane Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla pod względem ujęcia w nich Gminy. Dane demograficzne pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS mogą różnić się od informacji udostępnianych przez Urząd Gminy w Brzeźniu, ponieważ w procesie ich pozyskiwania wykorzystano różne metody badawcze. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej. Stosowanie przez GUS spójnej metodyki obliczeń dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, umożliwia przeprowadzenie analizy porównawczej gminy, powiatu i województwa, w oparciu o porównywalne dane i wskaźniki.

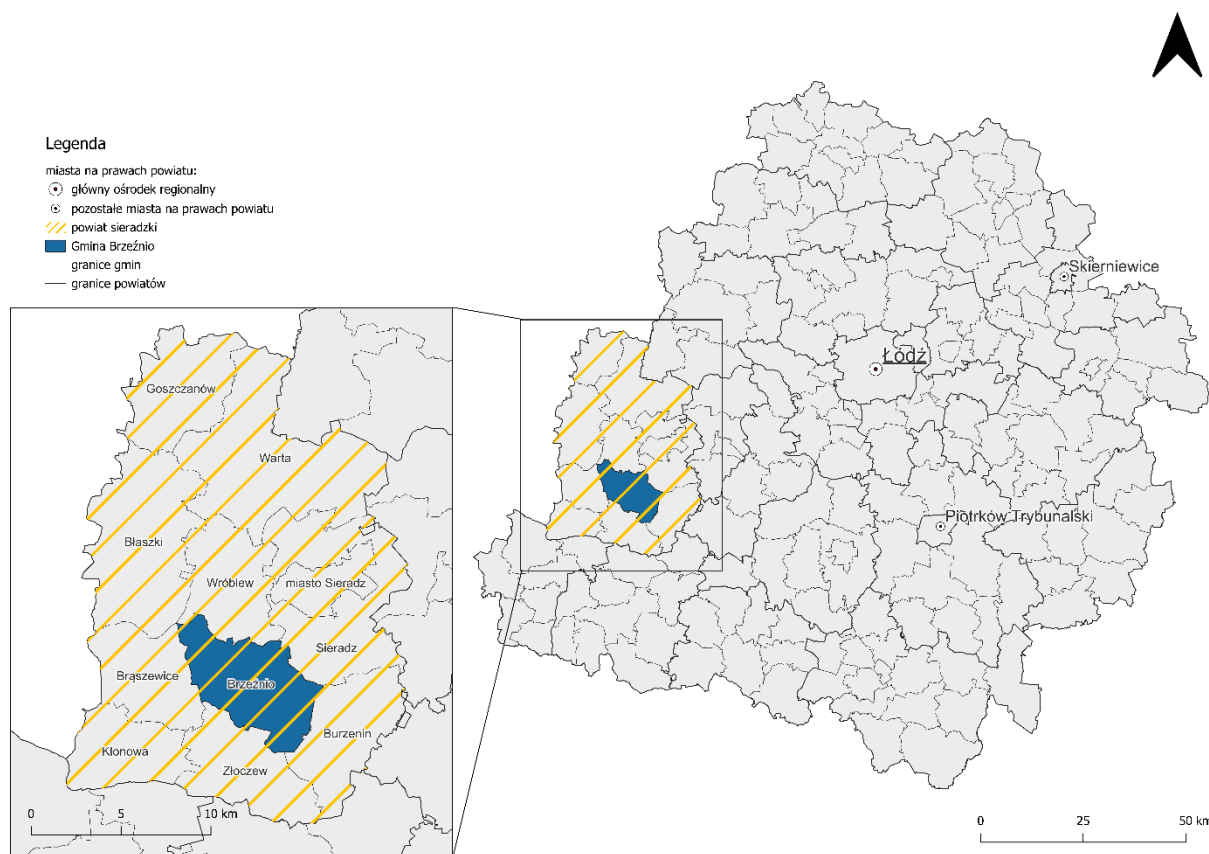
CZĘŚĆ 1: SYTUACJA PRZESTRZENNA

Informacje ogólne

Gmina Brzeźnio jest gminą wiejską zlokalizowaną w zachodniej części województwa łódzkiego, w centrum powiatu sieradzkiego. Jej powierzchnia wynosi 128,8 km². Według danych GUS, pod koniec 2024 roku zamieszkała była przez 6 153 osoby, w wyniku czego gęstość zaludnienia na jej obszarze kształtowała się na poziomie 48 os./km².

Gmina Brzeźnio graniczy:

- od północy z Gminą Wróblew,
- od wschodu z Gminą Burzenin i gminą Sieradz,
- od południa z Gminą Złoczew,
- od zachodu z Gminą Brąszewice.

Ryc. 4. Położenie Gminy Brzeźnio na tle województwa łódzkiego i powiatu sieradzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zgodnie z Klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski na potrzeby Monitoringu planowania przestrzennego Śleszyńskiego i Komornickiego, Gmina Brzeźnio zaliczona została do grupy gmin o umiarkowanej funkcji rolniczej.

Transport i łączność

Nowoczesna i bezpieczna infrastruktura komunikacyjna stanowi jeden z podstawowych czynników przekładających się na atrakcyjność inwestycyjną oraz osiedleńczą gminy. Rozwinięta sieć drogowa ma również istotne znaczenie dla jakości życia mieszkańców i stymulacji lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego. Jako jeden z podstawowych czynników wpływających na optymalną lokalizację działalności gospodarczej wskazuje się koszty związane z transportem dóbr i surowców, a zatem na dostępność transportową.

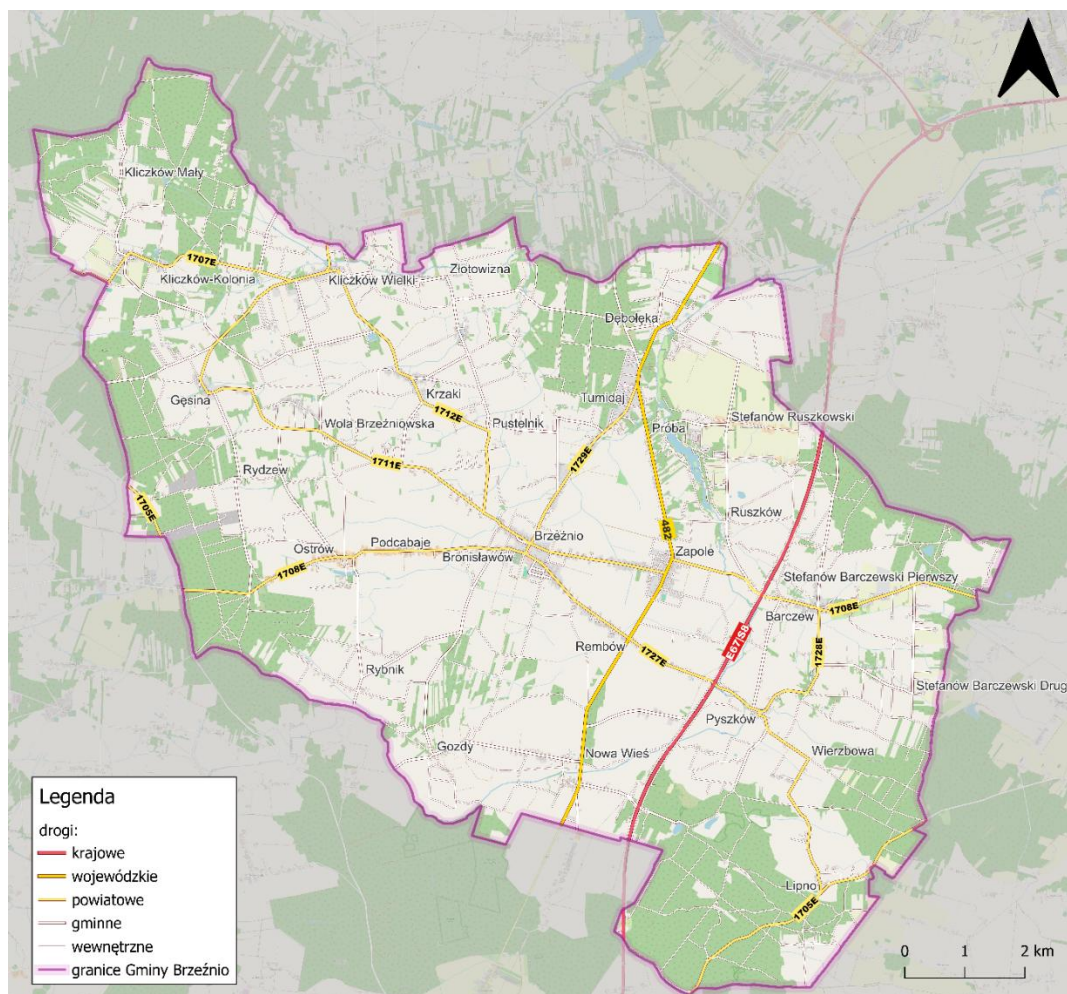
Gmina Brzeźnio charakteryzuje się względnie dobrą dostępnością komunikacyjną, ponieważ jej sieć drogową stanowią szlaki o znaczeniu lokalnym (drogi powiatowe oraz drogi gminne) oraz ponadregionalnym (droga ekspresowa oraz droga wojewódzka).

Na sieć drogową w obrębie Gminy składają się:

- droga ekspresowa S8 – strategiczny szlak komunikacyjny łączący aglomeracje Wrocławską, Łódzką, Warszawską oraz Białostocką, o łącznej długości ok. 7,5 km
- droga wojewódzka nr 482 relacji Łódź - Pabianice - Łask - Zduńska Wola - Sieradz - Złoczew - Lututów - Wieruszów - Kępno – Bralin, o łącznej długości ok. 10,5 km
- drogi powiatowe o łącznej długości ok. 55 km:
 - nr 1705 E,
 - nr 1707 E,
 - nr 1708 E,
 - nr 1711 E,
 - nr 1712 E,
 - nr 1727 E,
 - nr 1728 E,
 - nr 1729 E,
- drogi gminne o łącznej długości ok. 83,5 km
- drogi inne (np. drogi wewnętrzne, drogi dojazdowe do gruntów rolnych).

Zgodnie z przepisami ustawy o drogach publicznych, przegląd stanu dróg w Gminie Brzeźnio odbywa się na bieżąco – corocznie prowadzone kontrole i przeglądy pozwalają na zaplanowanie działań poprawiających bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

Układ sieci drogowej zapewnia mieszkańcom Gminy Brzeźnio dogodne warunki codziennego przemieszczania się, a jednocześnie umożliwia sprawną komunikację w ramach powiatu sieradzkiego oraz całego województwa łódzkiego. Dzięki temu Gmina posiada dobre powiązania transportowe sprzyjające zarówno mobilności mieszkańców, jak i rozwojowi gospodarczemu.

Ryc. 5. Sieć drogowa na terenie Gminy Brzeźnio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Brzeźnio charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną względem stolicy województwa łódzkiego – średni czas podróży samochodem osobowym z centrum badanej jednostki do centrum Łodzi zajmuje ok. 1 godzinę (82 km). Z kolei średni czas podróży samochodem osobowym z centrum Brzeźnia do miasta Sieradz, stanowiącego lokalny ośrodek rozwojowy wynosi ok. 20 minut (14,5 km).

Dodatkowo układ sieci drogowej pozwala na dogodnie i względnie szybkie przemieszczanie się z Gminy Brzeźnio do innych ośrodków miejskich, w tym m.in.:

- Ostrowa Wielkopolskiego w czasie ok. 1,5 godziny,
- Kalisza w czasie ok. 1 godziny,
- Wrocławia w czasie ok. 1,5 godziny,
- Częstochowy w czasie ok. 1 godziny 45 minut,
- Konina w czasie ok. 1 godziny 45 minut,
- Poznania w czasie ok. 2 godzin i 45 minut,
- Warszawy w czasie ok. 3 godzin.

Poniższa tabela przedstawia wydatki Gminy Brzeźnio w dziale 600 – Transport i łączność w latach 2019-2024. W analizowanym okresie czasu łączne wydatki w tym dziale kształtowały się na poziomie ponad 44,4 mln zł. Najwyższe wydatki w tym dziale wystąpiły w 2023 i 2024 (corocznie ponad 16 mln zł), co związane było z trwającymi w tym czasie działaniami inwestycyjnymi. Z kolei najniższe wydatki wystąpiły w 2021 roku, wynosząc tylko ok. 683,4 tys. zł. Średnia wartość wydatków w tym dziale dla analizowanego okresu wynosiła ok. 7,4 mln zł, stanowiąc w przybliżeniu 17% wszystkich wydatków Gminy Brzeźnio.

Tab. 3. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2019-2024 w Gminie Brzeźnio (tys. zł)

DZIAŁ	2019	2020	2021	2022	2023	2024	średnia	udział
600 Transport i łączność	2 707,7	2 277,5	683,4	5 895,6	16 851,9	16 012,0	7 404,7	17%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2023-2024 zrealizowano następujące inwestycje, których celem był rozwój oraz modernizacja infrastruktury drogowej w Gminie Brzeźnio:

- Przebudowa drogi gminnej nr 114151E na odcinku Nowa Wieś – Gozdy,
- Modernizacja dróg gminnych w miejscowości Krzaki, Złotowizna oraz Stefanów Ruszkowski (powierzchniowe utwalenie),
- Remont drogi gminnej 114166E Krzaki-Przedgórcze,
- Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Zapole wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- Przebudowa drogi Brzeźnio- Chojary (ul. Poligonowa) - realizacja 2023/2024,
- Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Ostrów,
- Rozbudowa drogi gminnej Kliczków-Kolonia,
- Remont drogi gminnej nr 114154E na odcinku Barczew – Ruszków.

Natomiast na kolejne lata zaplanowano m.in. następujące działania:

- Rozbudowa drogi gminnej nr 114155E Próba-Stefanów Ruszkowski,
- Przebudowa drogi gminnej nr 114154E w miejscowości Dębołęka,
- Przebudowa drogi gminnej Kliczków Mały – Gęsina,
- Przebudowa drogi gminnej Ostrów – Rybnik,
- Przebudowa drogi gminnej Nowa Wieś – Potok.

Szczególnie ważnym czynnikiem wpływającym w dzisiejszych czasach na rozwój społeczno-ekonomiczny jest łączność, której obecnie najistotniejszym elementem jest dostęp do wysokiej jakości Internetu szerokopasmowego. Stanowi on obecnie integralną część codziennego życia oraz jest narzędziem służącym zarówno do realizacji obowiązków zawodowych, edukacji, czy też rekreacji.

Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do internetu” w I kwartale 2025 roku, w Gminie Brzeźnio zlokalizowanych jest 2 531 punktów adresowych, spośród których w zasięgu stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych znajduje się 1 301 punktów, 1 230 pozostawało bez zasięgu. W rzeczywistym zasięgu znajdowało się 48,8% punktów, w wyłącznie hurtowym 2,5%, w wyłącznie teoretycznym 0,08%, a poza zasięgiem 48,6%. Zdecydowana większość punktów adresowych znajdowała się w zasięgu sieci

o przepustowości 1 000 Mb/s (89,8%). Zgłoszono w tym czasie plany inwestycyjne obejmujące 691 punktów adresowych.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

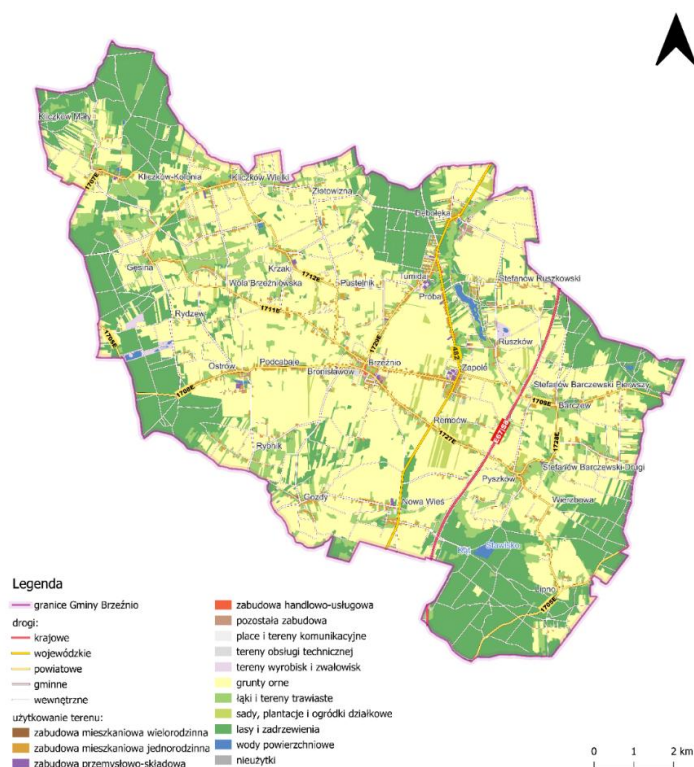
Planowanie przestrzenne stanowi instrument w rękach samorządów umożliwiający przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym oraz optymalne wykorzystanie dostępnych terenów, w oparciu o dokumenty planistyczne i decyzje jednostek wyższego rzędu. Kluczową funkcją planowania przestrzennego jest również zmierzanie w kierunku rozwoju zrównoważonego, czyli stanu, w którym rozwój każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej i środowiskowej) odbywa się bez pogorszenia stanu pozostałych.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego stanowi nadrzędny dokument regulujący prowadzenie polityki przestrzennej w regionie. Został przyjęty na mocy Uchwały nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. Zgodnie z zapisami Planu, na terenie województwa łódzkiego wyznaczone zostały następujące obszary funkcjonalne:

- Obszary Funkcjonalne o znaczeniu ponadlokalnym:
 - Miejski Obszar Funkcjonalny Łodzi,
- Obszary Funkcjonalne o znaczeniu regionalnym:
 - Miejskie Obszary Funkcjonalne miast powiatowych,
 - Pozostałe Obszary Funkcjonalne (Górniczno-Energetyczne Obszary Funkcjonalne, Ceramiczno-Budowlany Obszar Funkcjonalny, Rolnicze Obszary Funkcjonalne, Turystyczne Obszary Funkcjonalne).

Powyższe obszary wyznaczono w celu wdrażania indywidualnego podejścia do różnych terytoriów wyznaczonych na podstawie specyficznych uwarunkowań rozwojowych województwa łódzkiego.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Planie, Gmina Brzeźnio nie została włączona do żadnego obszaru funkcjonalnego. Warto jednak dodać, że jednostka ta położona jest w sąsiedztwie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask oraz Sieradzkiego Rolniczego Obszaru Funkcjonalnego, który razem z Kutnowsko-Skierniewickim Rolniczym Obszarem Funkcjonalnym tworzy Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa.

Ryc. 9. Pokrycie terenu Gminy Brzeźnio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym na terenie Gminy Brzeźnio jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które przyjęte zostało Uchwałą nr XXXII/184/2017 Rady Gminy w Brzeźniu z dnia 26 kwietnia 2017 r. Dokument ten określa kierunki polityki przestrzennej dla rozwoju danej jednostki administracyjnej zgodnie z obecnymi uwarunkowaniami, trendami rozwojowymi oraz ustaleniami wynikającymi z ponadlokalnych celów polityki przestrzennej.

Należy zaznaczyć, że w wyniku reformy planowania przestrzennego, Gmina zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego – dokumentu, który zastąpi jej dotychczasowe Studium. Zgodnie z Uchwałą nr I/10/2024 z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Brzeźnio oraz o rozpoczęciu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji ww. planu ogólnego, Gmina Brzeźnio przystąpiła do opracowania Planu Ogólnego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) stanowią akty prawa miejscowego, które regulują funkcję oraz sposób wykorzystania danego terenu. Obecnie na terenie Gminy Brzeźnio obowiązuje 8 MPZP, które pokryły 19,8% jej powierzchni. Należy jednak zaznaczyć, że 3 z nich przyjęte zostały przed 2003 rokiem i wymagają aktualizacji.

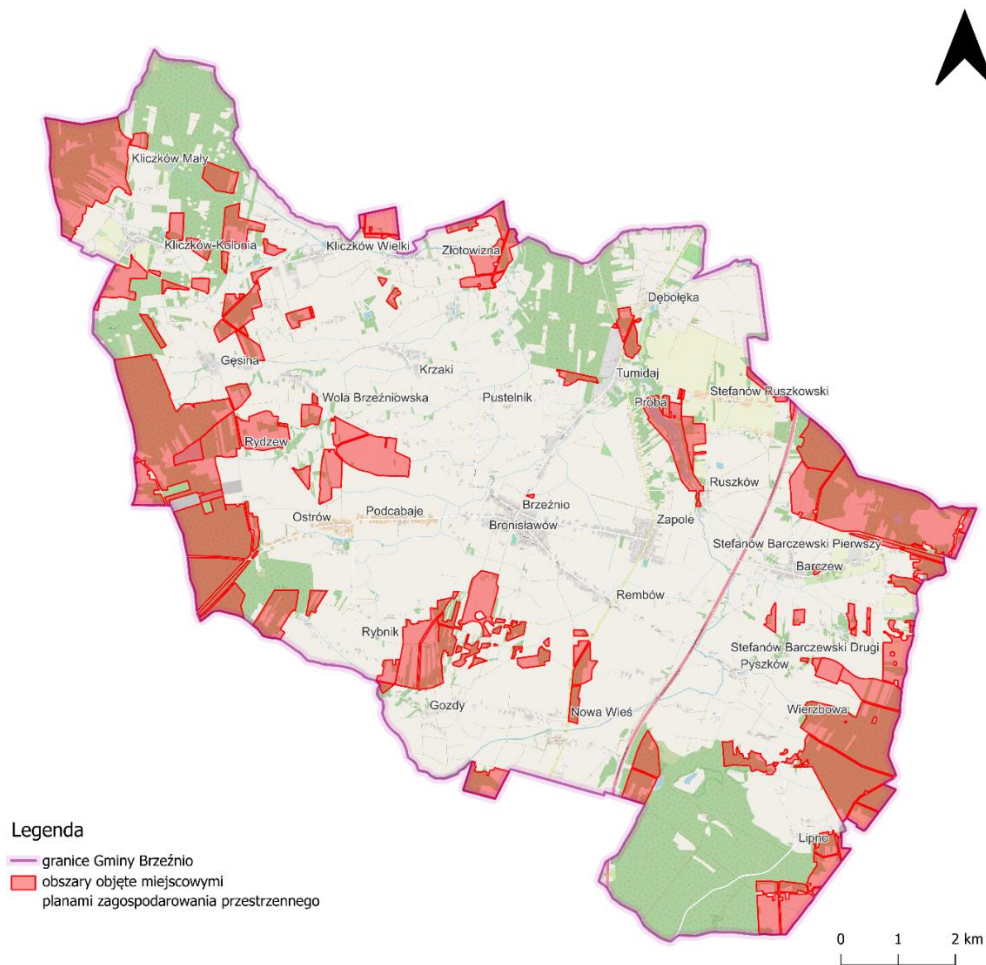
Tab. 4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Brzeźnio

Lp.	Nazwa Uchwały	Pow. (ha)	Data Uchwały	Nr Uchwały
1.	w sprawie: zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeźnio	59.4796	30.12.1997	XXX/191/97
2.	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeźnio dla obszaru we wsi Brzeźnio	0.5008	25.06.2001	XXIV/174/2001
3.	w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania	21.1260	30.12.2002	III/24/02

	przestrzennego gminy Brzeźnio w części obejmującej działki nr 41, 230, 23, 24, 25, 26, 27, 29/16, 29/15, 29/14, 29/13, 29/12, 29/11, 29/10, 29/9, 29/8, 29/7, 29/6, 29/5, 29/4, 30/2, 30/3, 30/4, 30/5, 30/6, 30/7, 30/8, 30/9, 30/10, 30/11, 30/12, 30/13, 30/14, 30/15, 3/2, 3/1, 32, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 277, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 497 / rysunek 1/ , położone we wsi Ruszków oraz działki nr 229/1, 229/3, 229/4, 229/5, 229/6, 229/7, 229/8, 229/10, 229/12, 229/13, 229/14, 229/15, 229/16, 229/17, 229/18, 229/19, 229/20, 229/21, 229/22, 229/23, 229/24, 229/25, 229/26, 229/27, 229/28, 229/29, 229/30, 229/31, 229/32, 229/33, 229/34, 229/35, 229/36, 229/37, 229/38, 229/39, 229/40, 229/41, 229/42, 229/43, 229/44, 229/45, 226/1, 226/2, 226/3, 226/4, 226/5, 226/6, 226/7, 226/9, 226/8, 226/10, 226/11, 226/12, 226/13, 226/14, 226/15, 226/17, 226/18, 226/19, 226/20, 226/21, 226/22, 226/23, 226/24, 226/25, 226/26, 577 /rysunek 1/ 79/3, 79/4, 79/5, 79/6, 80/4, 80/5, 80/6, 80/7, 601, 602, 603, 604, 605, 606, /rysunek 2/ położone we wsi Stefanów Ruszkowski			
4.	w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeźnio w części obejmującej działki nr 96/3, 97/7, 97/8, 97/9, 97/10, 97/11, 97/12, 97/13, 97/16, 97/17, 97/18, 97/20, 97/21, 97/22, 97/23, 97/24, 97/25, 97/26, 97/27, 97/28, 97/29, 97/30, 97/31, 97/32, 97/33, 97/34 położone we wsi Stefanów Ruszkowski	4.0664	29.08.2003	VIII/66/03
5.	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzeźnio w zakresie wyznaczenia terenów przeznaczonych do zalesienia	2432.3328	11.04.2006	XXX/190/06
6.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Rydzew Gmina Brzeźnio	12.7760	18.12.2012	XXIV/144/2012
7.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Wierzbowa, Gmina Brzeźnio	14.3928	18.12.2012	XXIV/145/2012
8.	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w miejscowości Rydzew Gmina Brzeźnio	4.8551	09.04.2013	XXVIII/169/2013

Źródło: System Informacji Przestrzennej Gminy Brzeźnio.

Zakres przestrzenny obowiązujących MPZP prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 10. Zasięg przestrzenny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Gminie Brzeźnio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz Systemu Informacji Przestrzennej Gminy Brzeźnio.

Na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest za pośrednictwem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (tzw. WZ) bądź decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Analiza intensywności wykorzystania tego instrumentu pozwala także na ocenę ruchu budowlanego w jednostce samorządu terytorialnego. W latach 2019-2023 w Gminie Brzeźnio wydano łącznie 480 decyzji WZ, co stanowiło 9,9% wszystkich decyzji wydanych w tym czasie na obszarze powiatu sieradzkiego. Przeliczając liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu na 1 000 mieszkańców, otrzymano wskaźnik umożliwiający porównywanie ze sobą różnych jednostek administracyjnych. W latach 2019-2023 jego średnia wartość dla Gminy Brzeźnio wyniosła 15,58, przy średniej dla gmin powiatu sieradzkiego wynoszącej 8,65. Oznacza to, że Gmina Brzeźnio odznacza się na tle innych jednostek w powiecie intensywnym wykorzystaniem instrumentu WZ-etek, co wynika w znacznej mierze z niskiego stopnia pokrycia planami miejscowymi oraz dużego ruchu budowlanego. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w roku 2023 (16,9), a najniższą – w roku 2021 (14,25).

Co istotne, na moment opracowywania niniejszej diagnozy w gminie Brzeźnio złożono aż 654 wnioski o wydanie decyzji o warunkach zabudowy. Sytuacja ta wymaga szczególnego podkreślenia, ponieważ liczba ta oznacza wzrost o 500% w porównaniu do standardowego poziomu obserwowanego w poprzednich latach.

Na ocenę ruchu budowlanego w gminie pozwala także analiza liczby wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym. W latach 2019-2023 w Gminie Brzeźnio wydano ogółem 255 pozwoleń, co stanowiło 8,1% wszystkich pozwoleń wydanych na obszarze powiatu sieradzkiego. Wskaźnik ich liczby w relacji do liczby ludności w analizowanym okresie przybrał dla Gminy Brzeźnio średnią wartość 8,27, a dla gmin powiatu sieradzkiego – 5,57. Oznacza to, że Gmina Brzeźnio odznacza się na tle pozostałych jednostek powiatu wysoką intensywnością ruchu budowlanego. W tym czasie najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w 2023 roku (6,34), a najwyższą – w roku 2021 (12,15).

W latach 2019-2023 średnio 59,3% wydawanych w Gminie Brzeźnio pozwoleń dotyczyło nowych budynków mieszkalnych, przy średniej dla powiatu sieradzkiego kształtującej się na poziomie 54,19%. Pozostałe 40,7% pozwoleń wydanych w Gminie Brzeźnio dotyczyło natomiast nowych budynków zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalnych i obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Tym samym Gmina odznacza się na tle powiatu stosunkowo wysokim udziałem nowych budynków mieszkalnych wśród budowanych obiektów. W konsekwencji Gmina Brzeźnio charakteryzuje się relatywnie wysokim udziałem nowych budynków mieszkalnych w strukturze powstających obiektów budowlanych na tle powiatu.

Tab. 5. Ruch budowlany w Gminie Brzeźnio w latach 2019-2023 na tle średniej gmin powiatu sieradzkiego

		2019	2020	2021	2022	2023
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Gmina Brzeźnio	96	104	88	88	104
	powiat	1125	1015	1024	741	959
na 1 tys. mieszkańców	Gmina Brzeźnio	15,60	16,86	14,25	14,29	16,90
	powiat	9,86	8,97	9,11	6,65	8,67
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Gmina Brzeźnio	40	57	75	44	39
	powiat	655	676	778	551	471
na 1 tys. mieszkańców	Gmina Brzeźnio	6,50	9,24	12,15	7,14	6,34
	powiat	5,74	5,97	6,92	4,94	4,26
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Gmina Brzeźnio	60,00	56,14	53,33	68,18	58,97
	powiat	48,09	55,62	56,68	55,35	55,20
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Gmina Brzeźnio	40,00	43,86	46,67	31,82	41,03
	powiat	51,91	44,38	43,32	44,65	44,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Walory kulturowe i turystyczne

Na przestrzeni dziejów obszar dzisiejszej Gminy Brzeźnio wchodził kolejno w skład ziemi sieradzkiej, następnie województwa sieradzkiego, kaliskiego, łódzkiego, ponownie sieradzkiego, a obecnie łódzkiego. Oznacza to, że mimo zmieniających się granic administracyjnych, charakteryzował się on stosunkowo dużą zwartością i stabilnością.

Według bulli gnieźnieńskiej z 1136 roku tereny te należały do kasztelanii sieradzkiej, w ramach prowincji łęczyckiej. W 1263 roku powstało księstwo sieradzkie, do którego należało Brzeźnio, a w XIV wieku przekształcone zostało ono w województwo. W XV wieku wprowadzono podział na powiaty i od tego czasu aż do rozbiorów ziemi gminy znajdowały się w powiecie sieradzkim. W okresie zaborów obszar ten znalazł się początkowo pod panowaniem pruskim, następnie w departamencie kaliskim, a od XIX wieku w województwie, a później w guberni kaliskiej. Należy jednak dodać, że Gmina tylko początkowo była pod zaborem pruskim, a do końca rozbiorów była jednak pod zaborem rosyjskim, co rzutowało na historię regionu. Po odzyskaniu niepodległości w 1919 roku gmina weszła w skład województwa łódzkiego. W czasie II wojny światowej część wschodnia gminy została zdewastowana wskutek utworzenia poligonu wojskowego, a Niemcy zlikwidowali kilka wsi, m.in. Barczew, Ruszków czy Lipno. Brzeźnio zostało wyzwolone 23 stycznia 1945 roku. Współczesna Gmina Brzeźnio reaktywowana została w 1973 roku i od tego czasu wchodziła kolejno w skład powiatu sieradzkiego województwa łódzkiego, następnie województwa sieradzkiego (1975–1998), a od 1999 roku ponownie województwa łódzkiego i powiatu sieradzkiego.

Historia miejscowości Brzeźnio sięga jednak znacznie dawniej. Według miejscowej legendy święty Idzi miał objawić się na jednej z Brzezin, co stało się początkiem kultu i nadania nazwy wsi. Pierwsze pisane wzmianki o Brzeźniu pojawiają się w *Żywotach św. Jadwigi i Ludwika*. Osadnictwo na tych terenach sięga jednak czasów słowiańskich – lokalne podania wspominają o gaju ofiarnym (tzw. Bugaju), a odkrycia archeologiczne, m.in. szkielety ludzkie z 1938 roku czy cmentarzysko krzyżackie z XIV wieku, potwierdzają długą ciągłość osadniczą. Wieś Brzeźnio była pierwotnie własnością rodu Odrowążów. Między 1218 a 1229 rokiem biskup krakowski Iwo przekazał ją klasztorowi premonstratenek w Imbramowicach, a wraz z nią także Dębołękę i Nową Wieś. W XVI wieku dobra te stopniowo przeszły w ręce szlachty. Brzeźnio stało się również siedzibą parafii obejmującej liczne wsie, m.in. Pyszków, Barczew, Nową Wieś, Dębołękę, Zapole, Gozdy i Rybnik.

Rozwój wsi przyspieszył po uwłaszczeniu chłopów w 1864 roku, kiedy zaczęły powstawać zagrody własnościowe i rozbudowano wieś. W tym czasie utworzono również pierwszą szkołę elementarną, do której uczęszczało czternaścioro dzieci, a nauczycielem był organista. Podobną szkołę założono w Kliczkowie Małym. W XIX wieku istotną rolę w gospodarce Brzeźnia odgrywało młynarstwo, natomiast w okresie międzywojennym miejscowość wraz z przysiółkami liczyła ok. 90 rodzin utrzymujących się głównie z rolnictwa. Rozwój osadnictwa uwarunkowany był z kolei sprzyjającymi warunkami środowiska naturalnego. Szczególnie doliny rzek Żegliny i Myi stwarzały dogodne warunki do zasiedlania. Z wykazu stanowisk archeologicznych wynika, że na tym obszarze odkryto ślady osadnictwa i cmentarzysk kultur łużyckiej, przeworskiej, pomorskiej oraz polskiej. W wielu miejscowościach, m.in. w Barczewie, Brzeźniu, Rembowie, Ruszkowie, Pyszkowie, Stefanowie Barczewskim Drugim oraz przysiółkach Olszakach i Pieńkach, tradycje osadnicze sięgają czasów pradziejowych.

Wyrazem bogatej historii lokalnej Gminy Brzeźnio jest liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego.

Tab. 6. Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego na terenie Gminy Brzeźnio

Miejscowość	Zabytek
Barczew	<ul style="list-style-type: none"> • dwór, 1 poł. XIX, nr rej.: 800 z 28.12.1967
Brzeźnio	<ul style="list-style-type: none"> • zespół kościoła par. pw. św. Idziego, 1755-61, XIX: <ul style="list-style-type: none"> ➤ kościół, nr rej.: 802 z 28.12.1967 ➤ dzwonnica, nr rej.: 803 z 28.12.1967 ➤ plebania, nr rej.: 804 z 28.12.1967
Dębołęka	<ul style="list-style-type: none"> • zespół dworski i folwarczny, 2 poł. XIX-XX, nr rej.: 419/A z 8.04.1998: <ul style="list-style-type: none"> ➤ dwór ➤ park z aleją dojazdową ➤ folwark: <ul style="list-style-type: none"> ❖ budynek gospodarczy ❖ spichrz ❖ stajnia z wozownią ❖ stodoła ❖ kuźnia ❖ obora ❖ brama • kaplica dworska, w d. majątku Kuśnie, XVIII, nr rej.: 825 z 28.12.1967
Kliczków Mały	<ul style="list-style-type: none"> • kościół par. pw. św. Jana Nepomucena, drewn., 1764, nr rej.: 817 z 28.12.1967 • dzwonnica, drewn., nr rej.: 818 z 28.12.1967 • zespół dworski, pocz. XIX: <ul style="list-style-type: none"> ➤ dwór, drewn., nr rej.: 819 z 28.12.1967 ➤ park, nr rej.: 820 z 28.12.1967
Kliczków Wielki	<ul style="list-style-type: none"> • zespół dworski, XVII/XVIII, 1 poł. XIX: <ul style="list-style-type: none"> ➤ dwór, nr rej.: 821 z 28.12.1967 ➤ park, nr rej.: 367 z 31.12.1990
Pyszków	<ul style="list-style-type: none"> • kapliczka przydrożna, poł. XIX, nr rej.: B/336/151 z 2.03.1974 • pałac, pocz. XIX, nr rej.: 583-XIII-45 z 11.06.1953
Tumidaj	<ul style="list-style-type: none"> • karczma, drewn., k. XVIII/XIX, nr rej.: 1001-XIII-80 z 3.01.1962

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wykazu zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się liczne stanowiska archeologiczne, których główne rejony występowania to:

- dolina rzeki Żagliny, na północny-wschód od Dębołęki,
- w kierunku południowym od miejscowości Tumidaj przez miejscowości Próba, Ruszków, Barczew i okolice Pyszkow,
- w okolicach wsi Podcabaje i Ostrów.

Co więcej, na terenie Gminy znajduje się miejsce pamięci narodowej – mogiła powstańców z 1863 roku znajdująca się na terenie leśnictwa Pyszków. Grób ten skrywa w sobie prochy pięciu uczestników powstania styczniowego. Pochowani są tam Makary Drohomirecki – dowódca oddziału, ksiądz Kazimierz Jany z Brzykowa – kapelan wojskowy, malarz Pawłowski z Częstochowy, Aleksander Hauke oraz nieznanymi z imienia i nazwiska powstańcy.

Turystyczne walory Gminy Brzeźnio wynikają również ze znajdującego się na jej terenie Zbiornika Próba (Zalew Próba) – zbiornik retencyjny utworzony na rzece Żaglina, będącej dopływem rzeki Warty. Jest to miejsce o szczególnym znaczeniu dla wypoczynku i rekreacji mieszkańców, którzy mogą tu zarówno relaksować się, jak i aktywnie spędzać czas. Oprócz strzeżonego kąpieliska, zalew oferuje wiele dodatkowych atrakcji, w tym cykliczne festyny z animacjami, grami, konkursami i warsztatami kreatywnymi, a także możliwością korzystania ze sprzętu wodnego, takiego jak rowerki wodne i kajaki.

Dodatkowo przez teren Gminy przebiegają 2 szlaki rowerowe:

- „Sieradzka Eska” przebiegający w relacji Pyszków – Barczew – Ruszków – Stefanów Ruszkowski – Kuśnie, o długości 20 km,
- „Dworków Ziemi Sieradzkiej” przebiegający w relacji Dębołęka – Tumidaj – Złotowizna – Kliczków Wielki – Kliczków Mały.

CZĘŚĆ 2: SYTUACJA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. Walory przyrodnicze

Walory przyrodnicze wpływają w sposób znaczący na potencjał rozwojowy jednostki samorządu terytorialnego. Warunki atmosferyczne, ukształtowanie terenu, budowa geologiczna czy zbiorniki wodne stanowią czynniki mogące determinować atrakcyjność turystyczną, warunki do uprawy rolniczej czy eksploatację surowców mineralnych, a zatem definiować stan gospodarki lokalnej oraz wyznaczać kierunki jej rozwoju.

Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu

Zgodnie z Regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski wg J. Kondrackiego, Gmina Brzeźnio położona jest w megaregionie Pozaalepejska Europa Środkowa, prowincji Niż Środkowoeuropejski oraz w podprowincji Niziny Środkowopolskie, a w dalszym podziale w makroregionie Nizina Południowowielkopolska oraz mezoregionie Wysoczyzna Złoczewska.

Obszar Gminy Brzeźnio położony jest na równinie polodowcowej, lekko nachylonej ku wschodowi, w obrębie Wysoczyzny Złoczewskiej. Najwyżej położonym punktem jest pagór kemowy znajdujący się w północnej, zalesionej części gminy (oddz. 13 uroczyska Kliczków), o wysokości 203,3 m n.p.m. Najniżej położony obszar to taras zalewowy w dolinie Żegliny, na północno-wschodnich krańcach Gminy, poniżej miejscowości Dębołęka – 143,3 m n.p.m. Różnica wysokości względnych na terenie gminy wynosi 60 m, a lokalne deniwelacje najczęściej mieszczą się w przedziale 15–20 m.

Najwyższy poziom wysoczyznowy występuje w południowo-zachodniej i południowej części gminy, osiągając średnio 178–185 m n.p.m. W tym rejonie przebiega dział wodny III rzędu między Prosną a Wartą. Niższy poziom wysoczyznowy, o wysokości 155-170 m n.p.m., odwadniają źródłowe odcinki lewych dopływów Warty – Żeglina i Myja. Doliny tych rzek, rozcinając powierzchnię wysoczyzn, nadają krajobrazowi większą różnorodność.

Rzeźba gminy, z wyjątkiem dolin rzecznych, zachowała się w niewiele zmienionej formie od okresu zlodowacenia Warty. Układ glacialny, związany z zanikiem lobu południowowielkopolskiego, pozostaje tu czytelny. Doliny rzeczne powstałe w fazie kataglacialnej

zostały pogłębione erozyjnie w okresie postglacjalnym, a następnie wypełnione osadami rzecznyymi w czasie zlodowacenia północnopolskiego. Do najmłodszych form rzeźby należą wydmy porośnięte borem w rejonie Tumidaju i Lipna, stanowiące urozmaicenie monotonnej wysoczyzny. Holocenijskie tarasy zalewowe w dolinach rzek także wzbogacają krajobraz.

Budowa geologiczna

Obszar Gminy Brzeźnio znajduje się w zasięgu pozostałości zlodowacenia Warty i niemal w całości pokryty jest utworami czwartorzędowymi. Wyjątek stanowi niewielki obszar na wschód od Zapola, w rejonie Ruszkowa, gdzie odsłaniają się wapienne skały. Podłoże czwartorzędu należy do monokliny kalisko-złoczewskiej i zbudowane jest z utworów mezozoicznych oraz trzeciorzędowych. Powierzchnię mezozoiku tworzą przede wszystkim wapienie górnojurajskie (oksfordzkie i kimerydzkie, miejscami z domieszką margli), a lokalnie także utwory kredy dolnej – piaski kwarcowe i żwiry albu. Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są przez rumosze skalne, iły oraz gliny zwietrzelinowe, powstałe w warunkach lądowych w wyniku procesów erozyjnych i denudacyjnych. Natomiast osady czwartorzędowe występują powszechnie i tworzą pokrywę o zróżnicowanej miąższości, uzależnionej od ukształtowania podłoża.

Ponadto na terenie Gminy występują osady mułkowo-organiczne z domieszką łupków bitumicznych i kredy jeziornej, stwierdzone w zbiorniku jeziornym w Barczewie, a także piaski terasy nadzalewowej rzeki Żegliny, pochodzące z okresu zlodowacenia północnopolskiego.

Złoża kopalin

Gmina Brzeźnio posiada zasoby złóż naturalnych. Zgodnie z informacjami Państwowego Instytutu Geologicznego PIG-PIB, obecnie na jej terenie udokumentowano 8 złóż surowców naturalnych: złożo Ostrów (Kol. Bronisławów), złożo Rydzew, złożo Rydzew I, złożo Rydzew II, złożo Stefanów Ruszkowski, złożo Stefanów Ruszkowski I, złożo Wierzbowa, złożo Zwierzyniec.

W poniższej tabeli przedstawiono podstawową charakterystykę złóż zlokalizowanych na terenie Gminy Brzeźnio.

Tab. 7. Złoża kopalin na terenie Gminy Brzeźnio

Nazwa	Kopalina	Powierzchnia (ha)	Stan zagospodarowania
Ostrów (Kol. Bronisławów)	surowce ilaste d/p kruszywa lekkiego	45,6350	złożo rozpoznane wstępnie
Rydzew	piaski i żwiry	10,1900	złożo zagospodarowane
Rydzew I	piaski i żwiry	6,0094	złożo skreślone z bilansu zasobów
Rydzew II	piaski i żwiry	4,1889	złożo eksploatowane okresowo
Stefanów Ruszkowski	piaski i żwiry	13,6821	złożo skreślone z bilansu zasobów
Stefanów Ruszkowski I	piaski i żwiry	4,5132	złożo rozpoznane szczegółowo
	surowce szklarskie	37,0700	złożo rozpoznane szczegółowo
Wierzbowa	piaski i żwiry	12,7862	złożo skreślone z bilansu zasobów
Zwierzyniec	piaski i żwiry	8,5136	złożo skreślone z bilansu zasobów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG-PIB.

Na terenie Gminy Brzeźnio jedynie część udokumentowanych złóż jest zagospodarowana i wykorzystywana do czynnego wydobycia, przy czym jedno z nich podlega okresowej eksploatacji, uzależnionej od zmieniających się uwarunkowań. Obecnie w obrębie jednostki znajdują się 2 obszary górnicze:

- obszar Rydzew A (nr 10-5/8/731), dla którego Marszałek Województwa Łódzkiego wydał decyzję ważną do 31.12.2028 r.,
- obszar Rydzew II (nr 10-5/8/729), dla którego Marszałek Województwa Łódzkiego wydał decyzję ważną do 31.12.2050 r.

Wody powierzchniowe i podziemne

Pod względem hydrograficznym obszar Gminy Brzeźnio położony jest w dorzeczu Odry, w zlewniach rzek Warty i Prosnys. W części południowo-zachodniej przebiega dział wodny III rzędu oddzielający obie te zlewnie. Zdecydowana większość obszaru badanej jednostki należy do zlewni Warty, natomiast jedynie niewielki fragment południowo-zachodni – do zlewni Prosnys, a ściślej jej dopływu, rzeki Łużyca.

Główną osią hydrograficzną Gminy jest rzeka Żeglina, lewobrzeżny dopływ Warty, której źródłowy i górny odcinek znajduje się na omawianym obszarze. W początkowym biegu rzeka Żeglina płynie równoleżnikowo – z zachodu na wschód – aż do miejscowości Pyszków, gdzie zmienia kierunek na południkowy. Z kolei w północnej części gminy, również równoleżnikowo z zachodu na wschód, przepływa rzeka Myja, będąca dopływem Warty.

Poza rzekami Żegliną i Myją, na terenie Gminy występują również mniejsze cieki stanowiące ich dopływy. W praktyce pełnią one głównie funkcję rowów melioracyjnych – odbierają wody powierzchniowe i stanowią element systemu melioracji szczegółowej.

Podstawowymi jednostkami umożliwiającymi gospodarowanie wodami powierzchniowymi są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Gmina Brzeźnio położona jest w obrębie 6 JCWP rzecznych:

- Swędrnia,
- Łużyca,
- Myja,
- Dopływ ze Szklanej Huty,
- Oleśnica do Pysznej,
- Żeglina.

W poniższej tabeli przedstawiono podstawową charakterystykę poszczególnych JCWP rzecznych, zlokalizowanych w obrębie Gminy Brzeźnio.

Tab. 8. Podstawowa charakterystyka JCWP rzecznych występujących na terenie Gminy Brzeźnio

Nazwa	Kod	Typ JCWP	Stan ogólny
Swędrnia	RW600010184829	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły stan wód
Łużyca	RW600010184389	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły stan wód

Myja	RW600010183149	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły stan wód
Dopływ ze Szklanej Huty	RW600009181929	potok lub strumień nizinny	zły stan wód
Oleśnica do Pysznej	RW60001018187	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły stan wód
Żeglina	RW600010183129	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Istotnym elementem hydrografii Gminy Brzeźnio są również liczne stawy. Do największych należą: „Stawisko”, „Kąt” i „Niebiosy” w leśnictwie Pyszków, zbiornik wodny w rejonie zabytkowego parku w Kliczkowie Małym, stawy na rzece Myi w Kliczkowie Kolonii oraz zbiorniki w Dębołęce, Pyszkowie, Krzakach i Nowej Wsi.

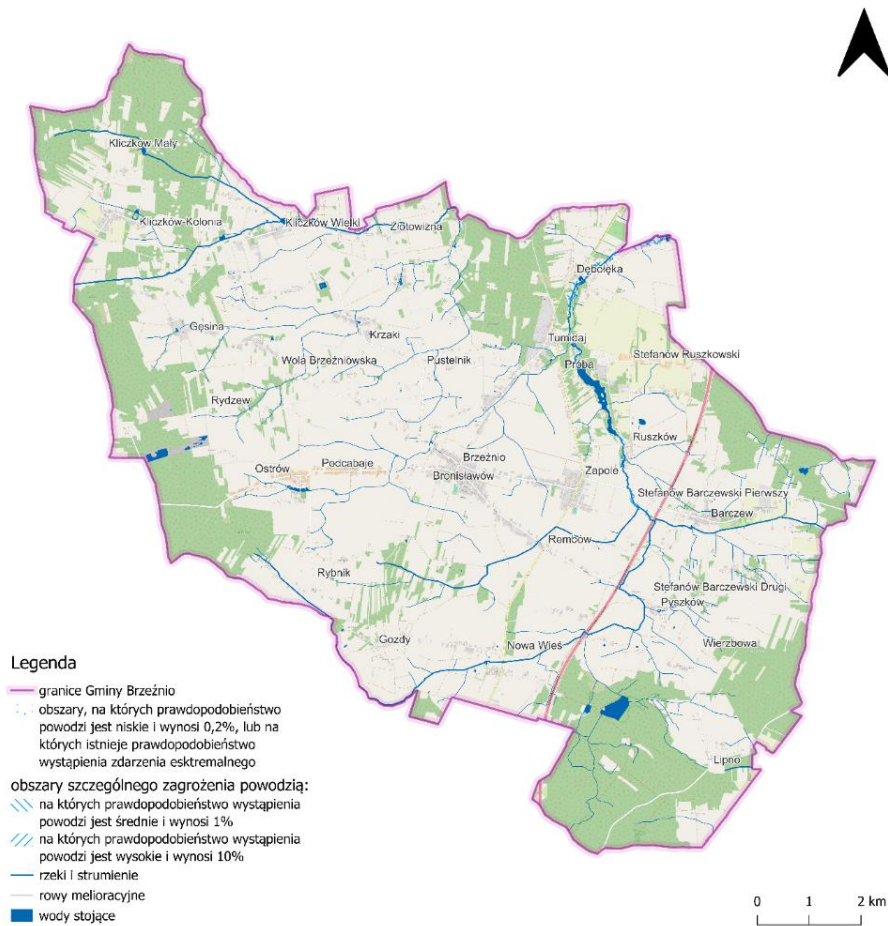
Ponadto na jej terenie znajduje się również zbiornik małej retencji „Próba”, usytuowany na rzece Żeglinie, który pełni funkcje retencyjne, przeciwpowodziowe, a także rekreacyjne, stanowiąc cenny element lokalnej infrastruktury wodnej.

Podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych, odpowiednikiem podziału wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Gmina Brzeźnio położona jest w obrębie JCWPd nr 81 oraz JCWPd nr 82. W poniższej tabeli przedstawiono jej podstawową charakterystykę.

Tab. 9. Podstawowa charakterystyka JCWPd zlokalizowanej na terenie Gminy Brzeźnio

Numer JCWPd	Kod	Powierzchnia [km ²]	Stan ogólny
81	GW600081	4914,76	dobry
82	GW600082	2822,73	dobry

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Ryc. 11. Sieć hydrologiczna i obszary zagrożenia powodzią na terenie Gminy Brzeźnio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK.

Na terenie Gminy Brzeźnio występuje zagrożenie powodziowe, wynikające przede wszystkim z przepływu rzek Żegliny oraz Myi. W związku z tym, na jej terenie identyfikuje się następujące obszary zagrożenia powodziowego:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią:
 - obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
 - obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzącej.

Warunki klimatyczne

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski W. Okołowicza, Gmina Brzeźnio położona jest w śląsko-wielkopolskim regionie klimatycznym, kształtowanym przez słabe wpływy oceaniczne. Region charakteryzuje się klimatem przejściowym, z dominującymi wpływami oceanicznymi w okresie zimowym oraz kontynentalnymi latem. Długotrwałe i silne mrozy występują tu rzadko. Nizinny charakter obszaru sprzyja swobodnemu napływowi mas powietrza zwrotnikowego, polarnego oraz arktycznego, przy przewadze cyrkulacji równoleżnikowej.

W Gminie Brzeźnio roczna suma opadów wynosi mniej niż 600 mm, a średnia temperatura kształtuje się w granicach 7,5-8,0°C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń, natomiast najcieplejszym – lipiec. Wiatry dominujące wieją z kierunków zachodnich. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 216 dni, a pokrywa śnieżna zalega średnio przez 50-60 dni w roku.

Pod względem bioklimatu Gmina charakteryzuje się korzystnymi warunkami. Wyjątek stanowią doliny rzek i przyległe do nich tereny o wysokim poziomie wód gruntowych, gdzie panuje mniej sprzyjający mikroklimat, wyróżniający się dużą wilgotnością oraz skłonnością do występowania mgieł i mrozowisk.

Jakość powietrza

Jakość powietrza ma kluczowe znaczenie dla zdrowia ludzi, ekosystemów oraz ogólnego stanu środowiska. Niestety, w wyniku działalności człowieka do atmosfery trafiają różnorodne zanieczyszczenia, które negatywnie wpływają na jakość powietrza. W związku z tym monitorowanie jakości powietrza oraz podejmowanie działań na rzecz jego ochrony jest istotnym elementem polityki ekologicznej na poziomie lokalnym, krajowym i globalnym.

Ocena jakości powietrza jest przeprowadzana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Analiza jakości powietrza uwzględnia zarówno ochronę zdrowia, jak i ochronę roślin. Oceny te prowadzone są na obszarze wyznaczonych stref. Dla województwa łódzkiego obowiązują następujące strefy:

- Aglomeracja Łódzka (miasta: Łódź, Zgierz, Pabianice, Aleksandrów Łódzki i Konstantynów Łódzki) – aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- strefa łódzka obejmująca pozostały obszar województwa.

Zgodnie ze wskazanym podziałem, Gmina Brzeźnio zaliczona została do strefy łódzkiej. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykonał ocenę jakości powietrza za rok 2024 i na jej podstawie dokonał klasyfikacji stref zarówno pod kątem ochrony zdrowia ludzi, jak i ochrony roślin.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO. Z kolei ocena pod kątem ochrony roślin uwzględnia: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃.

Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Departamentu Monitoringu Środowiska, Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Łodzi „Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport wojewódzki za rok 2024”, w strefie łódzkiej stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, a także przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM_{2,5}.

Tab. 10. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów stanowiących w celu ochrony zdrowia – dane za rok 2024

Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
PL1002	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w powietrza w województwie łódzkim. Raport za rok 2024.

Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy łódzkiej. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 roku, w strefie łódzkiej nie stwierdzono przekroczeń poziomów zanieczyszczeń. Jedynie w przypadku ozonu wystąpiło przekroczenie poziomu celu długoterminowego.

Tab. 11. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów stanowiących w celu ochrony roślin – dane za rok 2024

Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
PL1002	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w powietrza w województwie łódzkim. Raport za rok 2024.

Jako najczęściej stosowany i najprostszy podział źródeł emisji zanieczyszczeń wyróżnia się:

- emisję punktową,
- emisję liniową,
- emisję powierzchniową.

Emisja punktowa dotyczy głównie procesów technologicznych w zakładach przemysłowych, energetycznego spalania paliw – w tych przypadkach emitorem jest komin lub inne urządzenie, przez które zanieczyszczone powietrze wprowadzane jest do atmosfery.

Na terenie Gminy Brzeźnio emisja punktowa może wynikać z funkcjonujących na jej obszarze przedsiębiorstw, które mogą emitować przede wszystkim zanieczyszczenia powstałe w wyniku procesów technologicznych oraz procesów energetycznego spalania paliw.

Emisja liniowa związana jest głównie z ciągami komunikacyjnymi i emisją spalin pochodzących ze środków lokomocji. Warto zaznaczyć, że emisja związana z transportem dotyczy nie tylko spalin, ale także pyłów i drobnych elementów ściernalnych części opon, które wzbijane są w powietrze z powierzchni dróg.

Gmina Brzeźnio dysponuje dobrze rozwiniętą siecią drogową, obejmującą drogę ekspresową, drogę wojewódzką nr 482 oraz sieć dróg powiatowych i gminnych. W konsekwencji emisja komunikacyjna może koncentrować się głównie wzdłuż tras o największym natężeniu ruchu – przede wszystkim przy drodze ekspresowej i drodze wojewódzkiej.

Emisja powierzchniowa jest trudniejsza do oszacowania i ograniczania niż emisja punktowa, ze względu na większy obszar, z którego zanieczyszczenia emitowane są do atmosfery. Na emisję powierzchniową składa się niska emisja, czyli zanieczyszczenia rozproszone, pochodzące z budynków komunalno-bytowych, gospodarstw domowych, wielkoobszarowych zakładów przemysłowych oraz terenów rolniczych.

Na terenie Gminy Brzeźnio emisja powierzchniowa może wynikać głównie ze zjawiska tzw. niskiej emisji, spowodowanej wykorzystywaniem w indywidualnych instalacjach grzewczych wysokoemisyjnych, nieekologicznych paliw. Zjawisko to jest szczególnie nasilone w okresie chłodnym, kiedy mieszkańcy korzystają z palenisk do ogrzewania budynków.

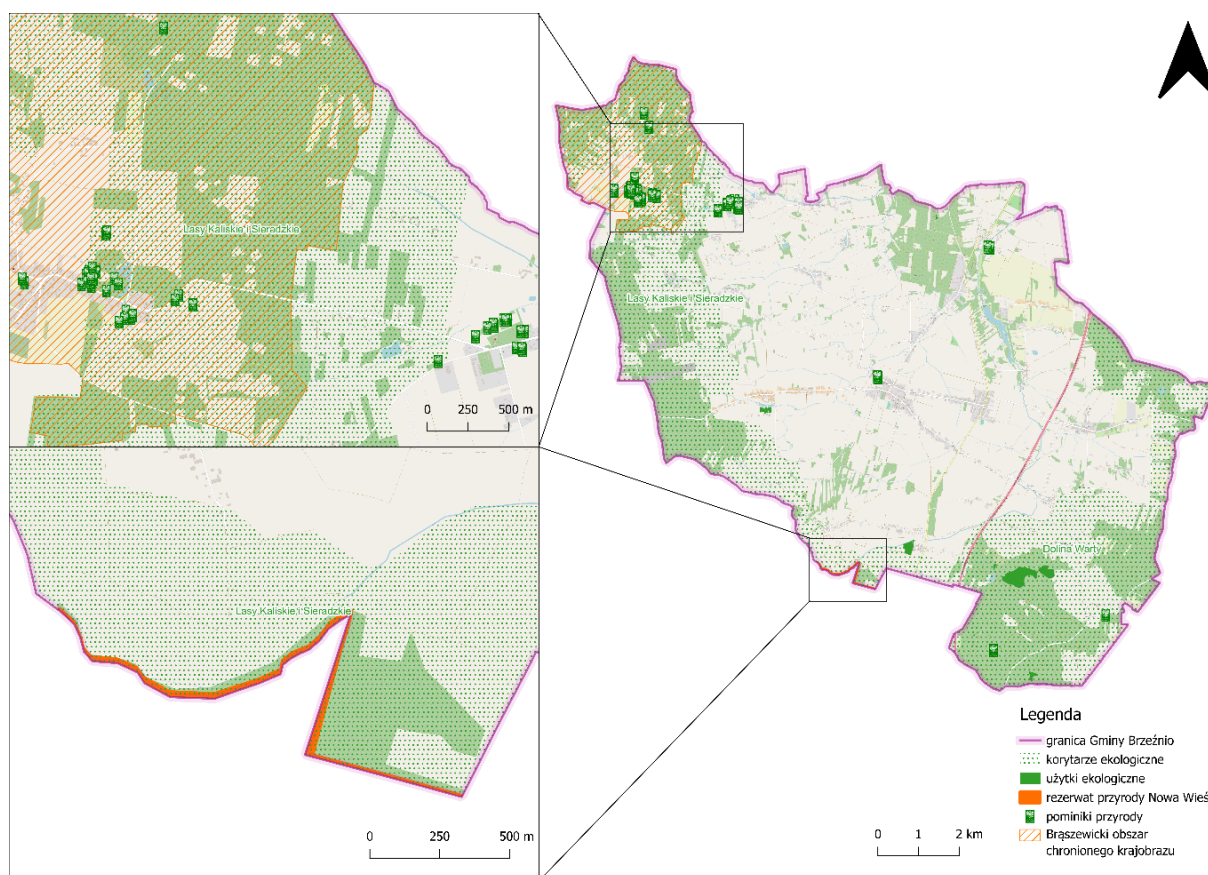
Ochrona przyrody

Ochrona przyrody na terenie Gminy Brzeźnio realizowana jest na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Zgodnie z przytoczoną ustawą za ochronę przyrody uznaje się zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składów, co odbywa się w oparciu o formy ochrony przyrody.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Brzeźnio zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody „Nowa Wieś”,
- Obszar chronionego krajobrazu „Brąszewicki”,
- 10 użytków ekologicznych,
- 50 pomników przyrody.

Ponadto przez teren Gminy przebiegają 2 korytarze ekologiczne – Lasy Kaliskie i Sieradzkie (KPdC-16A) oraz Dolina Warty (KPdC-22). Korytarze ekologiczne choć nie są formami ochrony przyrody, to pełnią one ważną funkcję jako obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Nie można więc mówić o skutecznych działaniach chroniących środowisko, w szczególności w odniesieniu do zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, w całkowitym oderwaniu od funkcji, jakie pełni korytarz. Korytarze to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku, a cenne europejskie siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność.

Ryc. 12. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Brzeźnio wraz przebiegiem korytarzy ekologicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną Polski, Gmina Brzeźnio leży w obrębie VI Krainy Małopolskiej, obejmującej południowo-wschodnią część kraju. Kraina charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu – od równin, przez wyżyny, po tereny pogórskie – oraz przewagą lasów mieszanych świeżych i wyżynnych. W drzewostanach dominują sosna i dąb, z domieszką buka, brzozy oraz olszy.

Szata roślinna Gminy Brzeźnio, mimo że w dużej mierze została przekształcona przez działalność człowieka, nadal stanowi istotny element lokalnego krajobrazu. Zgodnie z danymi GUS, w 2024 roku lesistość Gminy kształtowała się na poziomie 25,7%. Warto przy tym podkreślić, że w przeszłości podejmowano działania na rzecz zwiększenia udziału lasów oraz wyrównania granic polno-leśnych, tak aby nowe kompleksy leśne sprzyjały zachowaniu łączności i ciągłości układu ekologicznego. Wszystkie lasy występujące w obrębie Gminy znajdują się w I strefie uszkodzeń przemysłowych, jednak zachowały zróżnicowany charakter. Dominują tu bory świeże z przewagą sosny, typowe dla krajobrazu środkowej Polski, a miejscami występują także bory mieszane świeże i wilgotne, w których obok sosny coraz większy udział mają gatunki liściaste – przede wszystkim dąb i brzoza.

W województwie łódzkim wyrazem polityki samorządu województwa w zakresie krajobrazu jako dobra wspólnego, ukierunkowanej na ochronę, gospodarowanie i planowanie krajobrazu jest audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego (AKWŁ) uchwalony został 15 kwietnia 2025r. (Uchwała nr XIII/150/25 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 kwietnia 2025 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa Łódzkiego) i wszedł w życie z dniem 1 lipca 2025 r.

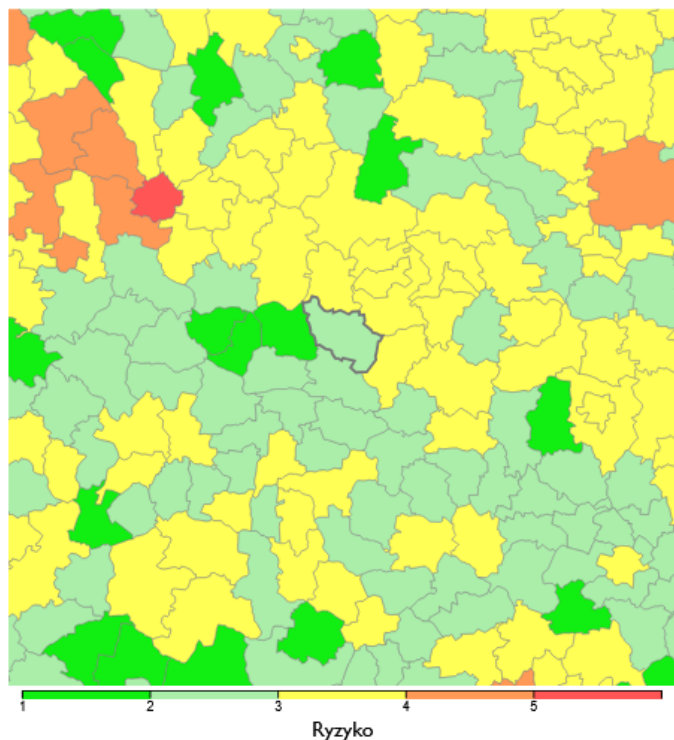
Audyt krajobrazowy stanowi podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu poprzez uwzględnienie wniosków i rekomendacji w dokumentach planistycznych szczebla regionalnego i lokalnego. Co więcej, zapisy Audytu wzmocniają także ochronę krajobrazu na obszarach objętych ochroną prawną. Zgodnie z zapisami AKWŁ, Gmina Brzeźnio nie znajduje się w granicach żadnego krajobrazu priorytetowego.

2.2. Zmiany klimatu i odnawialne źródła energii

Analizując klimat lokalny należy brać również pod uwagę zmiany klimatyczne, które silnie wpływają na komfort życia mieszkańców, w szczególności miast i terenów zurbanizowanych. Wdrażanie działań zwiększających odporność tych terenów na zmiany klimatu znajduje oparcie w szeroko pojętym interesie publicznym zawierającym się w dążeniu do zapewnienia jak najkorzystniejszych warunków bytowania człowieka.

Poniższe zestawienie przedstawia analizę ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Brzeźnio w kolejnych dziesięcioleciach, z którego wynika że na jej terenie występuje ryzyko wystąpienia niedoboru zasobów wodnych. Wpływ na to będzie miało stopniowe podnoszenie się temperatury powietrza, a także zwiększanie się ryzyka zagrożenia suszą.

Gospodarka wodna - zagrożenia niedoborem zasobów - RCP 4.5 - 2021-2030

BRZEŹNIO (POW. SIERADZKI, WOJ. ŁÓDZKIE)

Informacje szczegółowe o obszarze

Ekspozycja: 0,313

Podatność: I

Zagrożenie:

- 2021-2030: 0,55
- 2031-2040: 0,55
- 2041-2050: 0,638
- 2051-2060: 0,6
- 2061-2070: 0,688
- 2071-2080: 0,6
- 2081-2090: 0,6
- 2091-2100: 0,6

Ryzyko:

- 2021-2030: 2
- 2031-2040: 2
- 2041-2050: 3
- 2051-2060: 2
- 2061-2070: 3
- 2071-2080: 2
- 2081-2090: 2
- 2091-2100: 2

Ryc. 13. Analiza ryzyka w zakresie zagrożenia niedoborem zasobów wodnych w Gminie Brzeźnio

Źródło: <https://ryzyko.ios.gov.pl/> (dostęp: 17.09.2025).

Na podstawie analizy map zagrożeń suszą, opracowanych na potrzeby Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy zauważyć można, że Gmina Brzeźnio położona jest na terenach zagrożonych wystąpieniem suszy oraz deficytów wody – zwłaszcza w okresie wiosenno-letnim.

Obszar Gminy zagrożony jest występowaniem wszystkich rodzajów suszy, których klasy zagrożeń są lokalnie zróżnicowane:

- susza atmosferyczna – cały obszar ekstremalnie zagrożony,
- susza rolnicza – cały obszar ekstremalnie zagrożony,
- susza hydrologiczna – większość obszaru umiarkowanie zagrożona, a lokalnie silnie,
- susza hydrogeologiczna – większość obszaru umiarkowanie zagrożona, a lokalnie słabo.

W łącznym zestawieniu Gmina Brzeźnio jest silnie zagrożona występowaniem suszy. Należy przy tym dodać, że w Planie nie wskazano żadnego działania inwestycyjnego w zakresie przeciwdziałania suszy, którego realizacja miałyby odbywać się na terenie Gminy Brzeźnio.

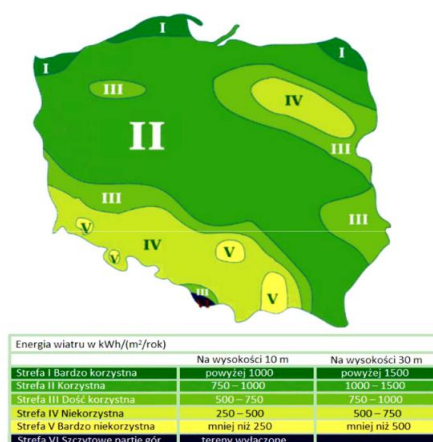
Na przestrzeni ostatnich lat temat zrównoważonego rozwoju oraz transformacji energetycznej stał się nieodłącznym elementem debaty publicznej. W związku z tym, coraz większy nacisk kładziony jest na osiągnięcie neutralności energetycznej oraz dekarbonizację gospodarki, czego efektem jest stopniowe zwiększanie nakładów inwestycyjnych na rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Ze względu na specyficzne uwarunkowania geograficzne Polski, najszybciej rozwijającymi się gałęziami OZE są technologie wykorzystujące potencjał wiatrowy, słoneczny oraz geotermalny.

Energia wiatrowa

Energia wiatrowa jest zasobem w pełni odnawialnym, niewyczerpalnym. Ocenia się, że pod względem występowania odpowiedniej siły wiatru na 2/3 terytorium Polski występują korzystne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Produkcja energii z wiatru jest opłacalna przy jego średniej rocznej prędkości na wysokości 30 m nad ziemią minimum 4 m/s.

Poniższa rycina przedstawia rozkład energii wiatrowej w Polsce na wysokości 10 i 30 metrów w podziale na 6 stref. Gmina Brzeźnio zlokalizowana jest na obszarze Strefy II, która charakteryzuje się korzystnymi warunkami wietrznymi – potencjał energetyczny obszaru mieści się w zakresie 750-1000 kWh/(m²/rok) na wysokości 10 metrów, a na wysokości 30 metrów 1000-1500 kWh/(m²/rok). Oznacza to, że Gmina Brzeźnio posiada potencjał do rozwoju i zlokalizowana na jej terenie siłowni wiatrowych.

Obecnie jednak w Gminie nie funkcjonują tego rodzaju instalacje.

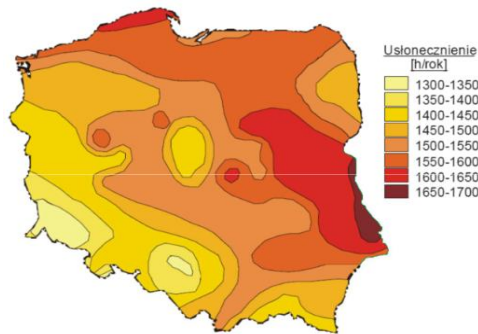

Ryc. 14. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 metrów
Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Energia słoneczna

Poniższa mapa przedstawia średnie roczne sumy nasłonecznienia w Polsce, które odzwierciedlają potencjał do rozwoju energetyki słonecznej w poszczególnych regionach kraju. Gmina Brzeźnio położona jest na obszarze, dla którego średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w przedziale 1500-1550 h/rok. Oznacza to, że Gmina Brzeźnio posiada korzystne warunki do rozwoju energetyki słonecznej.

Obecnie jednak w Gminie nie funkcjonują tego rodzaju instalacje. Natomiast w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzeźnio dopuszcza się lokalizację odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW, tj. lokalizacji farm słonecznych.

Ryc. 15. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce

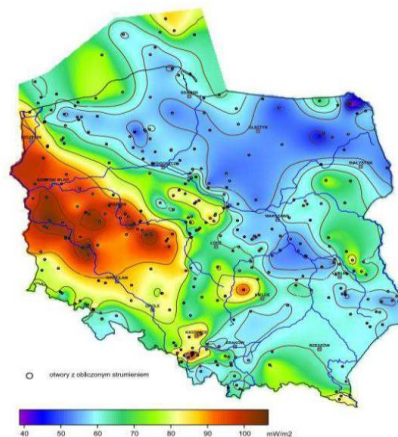
Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Energia geotermalna

Energię geotermalną rozumieć należy jako energię cieplną wnętrza Ziemi. Energię tą dzieli się w zależności od głębokości, z której jest eksploatowana na dwa typy:

- geotermię płytką (energia pobierana jest z głębokości do 100 m za pomocą pomp ciepła),
- geotermię głęboką (energia pobierana jest z wnętrza Ziemi, na głębokości kilku kilometrów).

Mapa warunków geotermalnych w Polsce wskazuje, że Gmina Brzeźnio położona jest na obszarze, który charakteryzuje się korzystnym potencjałem do budowy instalacji geotermalnych.

Ryc. 16. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009).

Przeprowadzona analiza wskazuje, że Gmina Brzeźnio charakteryzuje się sprzyjającymi uwarunkowaniami do rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności instalacji wykorzystujących potencjał energii wiatru i promieniowania słonecznego.

2.3. Infrastruktura techniczna i działalność w zakresie ochrony środowiska

Stan techniczny oraz poziom rozbudowania infrastruktury technicznej jest czynnikiem mogącym w sposób znaczący oddziaływać na środowisko naturalne oraz komfort życia mieszkańców jednostki. Zły stan techniczny infrastruktury technicznej skutkować może przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń, a co za tym idzie doprowadzić do jego degradacji. Jej niska dostępność w połączeniu z niską świadomością ekologiczną motywować natomiast może część społeczności do utylizowania problematycznych nieczystości ciekłych i stałych z pominięciem obowiązujących regulacji prawnych, w sposób prowadzący do degradacji środowiska.

Urządzenia sieciowe i energia ciepła

Dobrze rozwinięta infrastruktura sieciowa jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą, potencjał inwestycyjny danego terenu, a także na jakość środowiska. Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody oraz odprowadzanie ścieków na terenie analizowanej jednostki jest Gmina Brzeźnio. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Brzeźniu, w 2024 roku udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej kształtował się na poziomie 98%.

Woda dostarczana jest do mieszkańców z 6 stacji uzdatniania wody (SUW), zlokalizowanych w miejscowościach Brzeźnio, Barczew, Ostrów, Krzaki, Kliczków-Kolonia oraz Nowa Wieś. Warto przy tym dodać, że 4 instalacje działają w układzie pierścieniowym, co w przypadku awarii jednej stacji umożliwia zasilanie w wodę z sąsiednich SUW.

Z kolei udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej wynosił zaledwie 12%. Zauważa się więc, że jednostka ta odznacza się niskim poziomem skanalizowania, co może przekładać się na występowanie dodatkowych zagrożeń dla środowiska naturalnego, związanych z nieprawidłowym utylizowaniem nieczystości płynnych.

Ścieki komunalne z terenu Gminy odprowadzane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w Brzeźniu oraz Nowej Wsi. Przepustowość instalacji w Brzeźniu wynosi 275 m³/d, a w Nowej Wsi 30 m³/d. Natomiast mieszkańcy nieposiadający dostępu do sieci kanalizacyjnej do odprowadzania nieczystości ciekłych wykorzystują zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Należy jednak zwrócić uwagę na problemy obserwowane w skali kraju w przypadku prowadzenia indywidualnej gospodarki ściekami komunalnymi. Największym problemem jest nielegalne opróżnianie szamb, prowadzące do lokalnych kontaminacji środowiska przyrodniczego, a mogącego potencjalnie oddziaływać również na czystość wód podziemnych i powierzchniowych. Należy pamiętać, iż środowisko przyrodnicze stanowi system powiązanych wzajemnymi relacjami komponentów, które pozostają nierozłączne – to zaś determinuje wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych komponentów, również w zakresie zanieczyszczeń. W celu ochrony środowiska przyrodniczego, Gmina Brzeźnio co 2 lata prowadzi kontrole w celu weryfikacji, czy właściciele nieruchomości wywiązują się z obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych.

Warto jednak dodać, że Gmina Brzeźnio planuje dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej. Do najważniejszych inwestycji planowanych w tym zakresie na kolejne lata należy przede wszystkim rozbudowa sieci w miejscowości Zapole.

Natomiast na terenie Gminy nie istnieje sieć gazowa. Ponadto na jej terenie nie funkcjonuje żaden zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło – ogrzewania budynków opiera się na wykorzystaniu lokalnych źródeł ciepła wykorzystujących zróżnicowane nośniki energii.

Zgodnie z danymi Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), w 2024 roku na terenie Gminy dominującym źródłem ciepła wykorzystywanym do ogrzewania budynków były kotły na paliwo stałe wykorzystujące węgiel kamienny, drewno oraz różne rodzaje biomasy (54,3%). W znacznym stopniu do ogrzewania wykorzystywane są również kominki/kozy/ogrzewacze powietrza na paliwo stałe (13,9%) oraz ogrzewanie elektryczne/bojlery elektryczne (11,7%). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tab. 12. Struktura indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Brzeźnio w 2024 roku

Nośnik energii	Liczba źródeł	Udział
kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet, inny rodzaj biomasy)	1 638	54,3%
kominek/koza/ogrzewacz powietrza na paliwo stałe	419	13,9%
ogrzewanie elektryczne/bojler elektryczny	352	11,7%
trzon kuchenny/piecokuchnia/kuchnia węglowa	199	6,6%
pompa ciepła	168	5,6%
kocioł gazowy/bojler gazowy/podgrzewacz gazowy/kominek gazowy	134	4,4%
kocioł olejowy	61	2,0%
piec kaflowy na paliwo stałe	28	0,9%
kolektory słoneczne do ciepłej wody użytkowej lub z funkcją wspomaganie ogrzewania	16	0,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Gospodarka odpadami

Za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy odpowiada Gmina Brzeźnio, natomiast za realizację poszczególnych zadań spółka EKO-REGION Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Bawełniana 18 w Bełchatowie. Odpady odbierane są w podziale na 5 frakcji:

- metale i tworzywa sztuczne,
- papier,
- szkło,
- bioodpady,
- zmieszane odpady komunalne.

Odbiór odpadów komunalnych realizowany jest zgodnie z wyznaczonym harmonogramem, przy czym w ramach systemu gospodarowania odpadami mieszkańcy mają również możliwość korzystania z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowanego przy ul. Sieradzkiej 8 w Brzeźniu.

Do 2005 roku na terenie Gminy funkcjonowało składowisko odpadów Zwierzyniec, zlokalizowane w sołectwie Rydzew. Po zamknięciu składowiska, teren został zrekultywowany w kierunku rolno-leśnym. Obecnie na terenie jednostki nie funkcjonuje składowisko, ani żadna instalacja przetwarzająca odpady komunalne.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Brzeźnio w latach 2020-2024. W analizowanym okresie liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi była zmienna, wykazując tendencję wzrostową – z 5 146 osób w 2020 roku do 5 525 osób w 2024 roku. Jednocześnie w tym okresie doszło do wzrostu łącznej ilości zebranych odpadów komunalnych – z 1 581,99 Mg w 2020 roku do 1 812,77 Mg w 2024 roku. Udział odpadów segregowanych utrzymywał się na względnie stałym poziomie, wynosząc średnio 57%. W 2021 i 2022 roku Gmina osiągnęła wymagany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, jednak w 2023 i 2024 nie udało jej się tego osiągnąć. W związku z tym zauważa się konieczność dalszego udoskonalania funkcjonującego systemu gospodarowania odpadami, w tym kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Tab. 13. Stan gospodarki odpadami w Gminie Brzeźnio w latach 2020-2024

		2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		5 146	5 209	5 304	5 277	5 252
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:						
<i>zmieszane</i>		671,88	709,62	705,86	739,98	767,70
<i>segregowane</i>		910,11	958,51	903,40	930,68	1 045,07
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		58%	57%	56%	56%	58%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,31	0,32	0,30	0,32	0,35
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (%)	<i>gmina</i>	x	25,25	29,75	34	37,9
	<i>wymagany</i>	x	>20	>25	>35	>45

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

Pozostała działalność

Podstawowymi dokumentami w zakresie ochrony środowiska obowiązującymi na terenie Gminy Brzeźnio są:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzeźnio na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Brzeźnio na lata 2014 – 2032,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie Brzeźnio,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brzeźnio.

Posiadane przez Gminę Brzeźnio dokumenty strategiczne w obszarze ochrony środowiska umożliwiają prowadzenie systematycznych i skoordynowanych działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, ochronę zasobów przyrodniczych oraz podnoszenie ładu przestrzennego i estetyki gminy. Stanowią one podstawę do planowania i realizacji przedsięwzięć obejmujących m.in. ograniczanie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko, eliminację szkodliwych materiałów, wspieranie bioróżnorodności oraz ochronę zwierząt. Pełnią również rolę kluczowych narzędzi strategicznych, pozwalających na skuteczne

wdrażanie działań proekologicznych oraz pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania na ich realizację.

Gmina realizuje również projekty mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej, w tym poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii. Przykładem takich działań jest realizowany w 2021 roku projekt pn. „Odnawialne źródła energii w Gminie Brzeźnio”, w ramach którego mieszkańcy mieli możliwość ubiegania się o dofinansowanie na budowę instalacji odnawialnych źródeł energii. Ponadto Gmina realizowała również zadania związane z termomodernizacją budynków publicznych, w tym budynku Urzędu Gminy w Brzeźniu.

Warto także dodać, że Gmina realizuje program „Czyste Powietrze”, którego celem jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji do powietrza z sektora prywatnego.

CZĘŚĆ 3: SYTUACJA GOSPODARCZA

3.1. Gospodarka lokalna

Przedsiębiorczość

Jednym z elementów charakteryzujących lokalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą gmin jest liczba podmiotów gospodarczych działających na ich obszarze. Stanowi ona istotny wskaźnik poziomu przedsiębiorczości w granicach danej jednostki samorządowej. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na obszarze gmin powiatu sieradzkiego w latach 2020 i 2024.

W 2020 roku na obszarze powiatu sieradzkiego funkcjonowało 10 021 podmiotów gospodarczych. Największa ich koncentracja wystąpiła w mieście Sieradz, gdzie zlokalizowanych było 44,9% wszystkich przedsiębiorstw. W tym samym roku w Gminie Brzeźnio zarejestrowanych było 519 firm, co odpowiadało 5,2% ogółu podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu.

W 2024 roku liczba podmiotów gospodarczych w powiecie sieradzkim wzrosła do 11 006, co oznacza przyrost o 985 jednostek w stosunku do roku 2020 (+9,8%). Największy wzrost liczby działających firm odnotowano w gminie wiejskiej Sieradz, gdzie liczba podmiotów zwiększyła się o 191 (+20,6%). Najwyższą dynamiką rozwoju charakteryzowała się natomiast Gmina Wróblew, w której liczba przedsiębiorstw wzrosła w tym czasie o 23%. Znaczny wzrost aktywności gospodarczej odnotowano również w Gminie Brzeźnio, gdzie w 2024 roku funkcjonowało 620 podmiotów gospodarczych, a zatem o 101 więcej względem 2020 roku (+19,5%).

Szczegółowe dane prezentuje poniższa rycina.

Tab. 14. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2020-2024

JST	2020		2024		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2020-2024	zmiana [%]
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie		
Powiat sieradzki	10 021	100,0%	11 006	100,0%	985	+9,8
miasto Sieradz	4 503	44,9%	4 648	42,2%	145	+3,2
Błaszki	947	9,5%	1 072	9,7%	125	+13,2

Brąszewice	313	3,1%	352	3,2%	39	+12,5
Brzeźnio	519	5,2%	620	5,6%	101	+19,5
Burzenin	430	4,3%	494	4,5%	64	+14,9
Goszczanów	349	3,5%	401	3,6%	52	+14,9
Klonowa	177	1,8%	199	1,8%	22	+12,4
Sieradz	925	9,2%	1 116	10,1%	191	+20,6
Warta	916	9,1%	1 013	9,2%	97	+10,6
Wróblew	370	3,7%	455	4,1%	85	+23,0
Złoczew	572	5,7%	636	5,8%	64	+11,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych na koniec 2024 roku wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Gminy Brzeźnio, na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), najczęściej z nich działało w sekcjach: G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 20%, F (Budownictwo) – 20% i C (Przetwórstwo przemysłowe) – 10%.

Dane dotyczące zaszerzgowania działających w Gminie Brzeźnio podmiotów gospodarczych według sekcji PKD przedstawia poniższa tabela.

Tab. 15. Podmioty działające na terenie Gminy Brzeźnio na koniec 2024 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	126	20%
SEKCJA F Budownictwo	124	20%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	65	10%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	50	8%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	48	8%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	47	8%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	23	4%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	22	4%
SEKCJA P Edukacja	20	3%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	17	3%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15	2%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	2%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	14	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	1	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

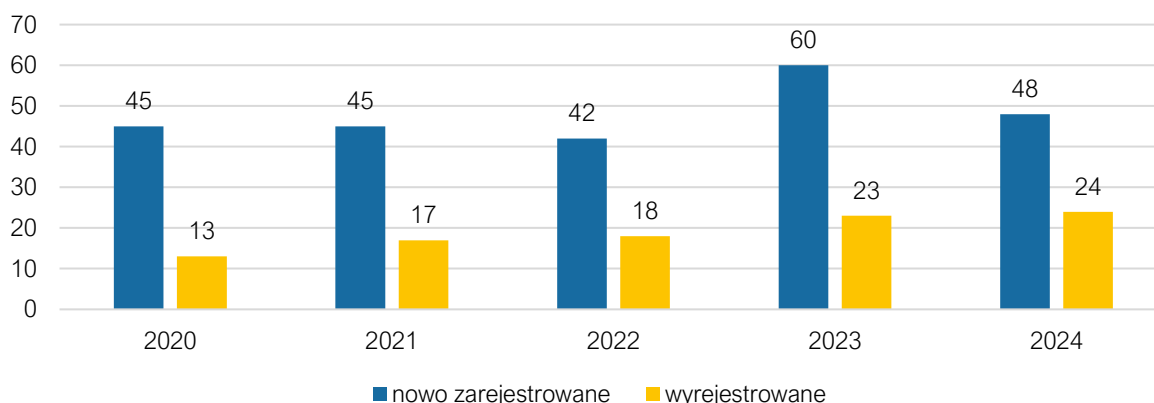
Największe przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy Brzeźnio prezentuje poniższa tabela.

Tab. 16. Największe przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy Brzeźnio w 2024 roku

Nazwa przedsiębiorstwa	Zakres działalności/branża
Drukarnia Gal-Druk	produkcja opakowań z tektury litej oraz etykiet papierowych
SOMMER Polska Sp. z o.o.	produkcja naczep i przyczep
HYDRO-MASZ Sp. z o.o. Sp. k.	produkcja maszyn rolniczych i komunalnych oraz sprzedaż ciągników i maszyn rolniczych
Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o.o.	produkcja roślinna i zwierzęca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Brzeźniu.

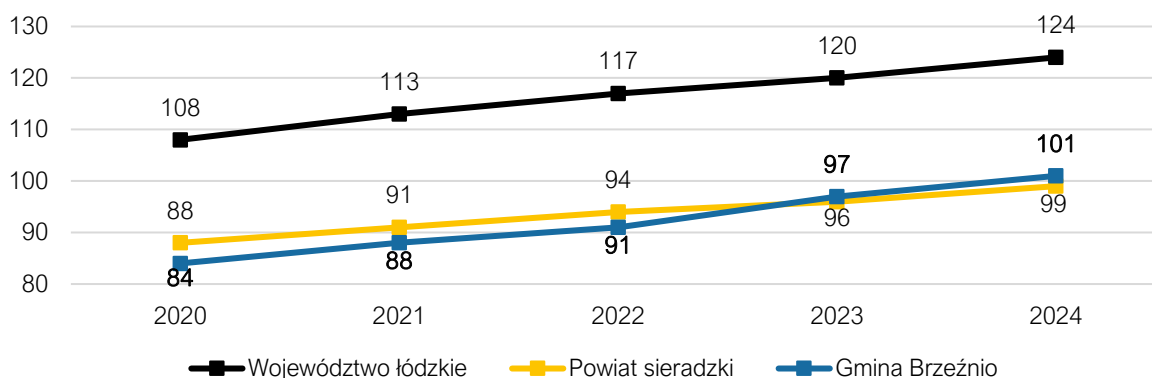
Na poniższej rycinie zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych nowo rejestrowanych oraz wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2020–2024 na obszarze Gminy Brzeźnio. W całym analizowanym okresie liczba nowo powstałych przedsiębiorstw istotnie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Najwyższą wartość rejestracji odnotowano w 2023 roku (60), natomiast najniższą w roku 2022 (42). Jednocześnie zauważalny jest powolny, choć systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw zamykających działalność w kolejnych latach. Mimo tej tendencji dane wskazują, że Gmina Brzeźnio charakteryzuje się stosunkowo wysokim poziomem aktywności gospodarczej, co świadczy o jej znacznym potencjale i atrakcyjności inwestycyjnej.

Ryc. 17. Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2020-2024 działających na terenie Gminy Brzeźnio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla osiągnięcia porównywalności poziomu rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego stosowane jest kryterium liczby przedsiębiorstw przypadających na 1 tys. mieszkańców. Gminę Brzeźnio zestawiono ze średnią dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego, co prezentuje poniższa rycina. W latach 2020-2024 odnotowano dynamiczny rozwój aktywności gospodarczej we wszystkich analizowanych jednostkach. W 2020 roku omawiany wskaźnik dla Gminy Brzeźnio przybrał wartość 84, co było poziomem niższym niż średnia dla powiatu sieradzkiego (88) i województwa łódzkiego (108). W 2024 roku natomiast jego wartość dla Gminy Brzeźnio wyniosła 101. W tym czasie średnia w województwie łódzkim kształtowała się na poziomie 124, a w powiecie sieradzkim – 99.

Ryc. 18. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brzeźnio na tle średniej dla gmin powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rolnictwo

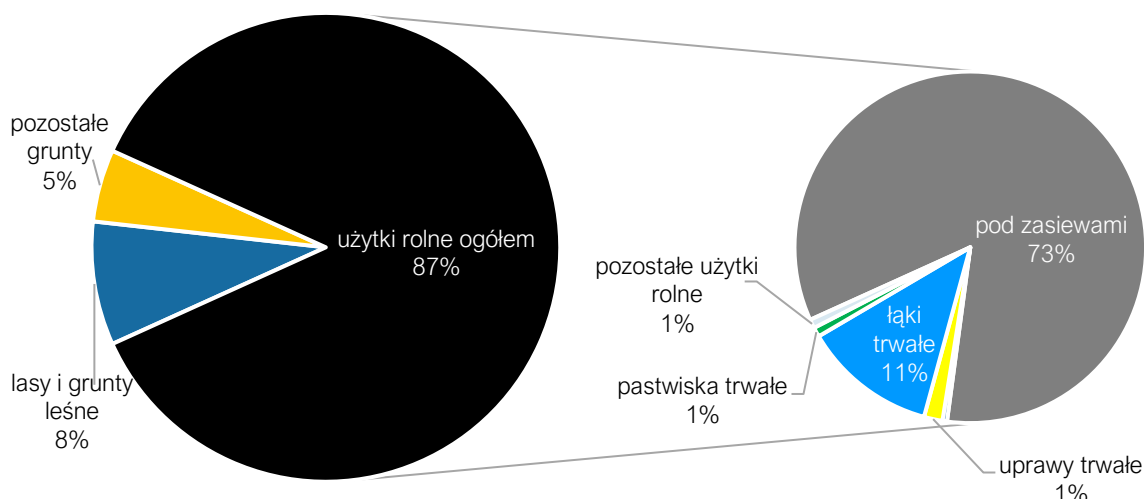
Gmina Brzeźnio odznacza się typowo rolniczym charakterem, dlatego analizując jej gospodarkę lokalną należy uwzględnić specyfikę znajdujących się na jej terenie gospodarstw rolnych. Najbardziej rzetelnym źródłem informacji odzwierciedlającym realny stan rolnictwa są przeprowadzone raz na 10 lat Powszechne Spisy Rolne. Obowiązek przeprowadzenia spisów wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, a uszczegółowionego na poziomie krajowym w drodze ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o Powszechnym Spisie Rolnym w 2020 r. Udział w spisie rolnym jest obowiązkowy, a odmowa przystąpienia skutkować może nałożeniem grzywny.

Dzięki przyjętym rozwiązaniom w ostatnim Powszechnym Spisie Rolnym przeprowadzonym w 2020 r. według danych GUS wzięło udział 98% polskich gospodarstw rolnych. Tym samym, analiza stanu rolnictwa na terenie Gminy Brzeźnio przeprowadzona została głównie w oparciu o dane pozyskane na drodze PSR 2020.

W Gminie Brzeźnio gleby wykształciły się na podłożu utworów polodowcowych, a ich charakterystyka jest ściśle uzależniona od składu tych osadów. Największą wartość użytkową mają gleby brunatne, pseudobielicowe, bielicowe oraz czarne ziemie wytworzone na glinach, które zaliczane są do kompleksów pszennych (1, 2, 3) oraz kompleksu pszenno-żytniego (4), odpowiadających glebom II i III klasy bonitacyjnej. Występują one głównie w centralnej części Gminy, zajmując 46,2% powierzchni użytków rolnych. Natomiast na jej obrzeżach przeważają gleby słabsze (klas V i VI) wykształcone na podłożu zróżnicowanym, z przewagą piasków, przy czym największy udział gleb klasy VI obserwuje się w jej zachodniej części. Łącznie gleby klas V–VI stanowią 53,8% powierzchni użytków rolnych.

Ponadto niewielkie powierzchnie zajmują także gleby organiczne – murszowe i torfowe, które występują głównie w dolinach cieków.

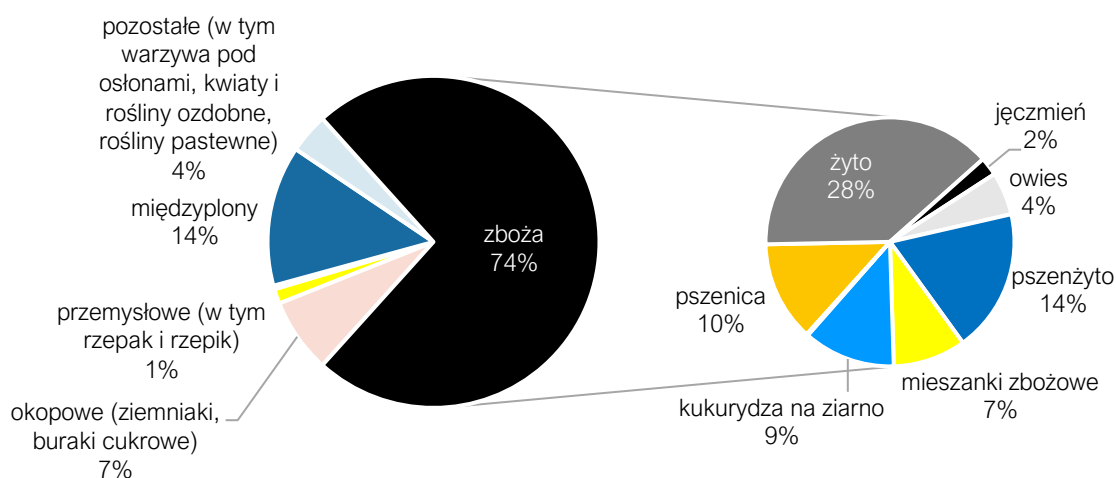
W 2020 roku w Gminie Brzeźnio użytki rolne zajmowały około 87% powierzchni użytków rolnych ogółem. W ich strukturze przeważały grunty pod zasiewami (73%). Znaczną ich część stanowiły także łąki trwałe (11%). Strukturę użytkowania gruntów rolnych prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 19. Użytkowanie gospodarstw rolnych oraz użytków rolnych na terenie Gminy Brzeźnio w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W Gminie Brzeźnio dominującą formą upraw były zboża, które zajmowały 74% wszystkich zasiewów. W ich strukturze dominowało żyto (28%), pszenżyto (14%), pszenica (10%), a także kukurydza na ziarno (9%). Szczegółowe dane dotyczące struktury zasiewów prezentuje poniższa rycina.

Ryc. 20. Struktura zasiewów na terenie Gminy Brzeźnio w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

W 2020 roku w Gminie Brzeźnio łącznie zarejestrowanych było 887 gospodarstw rolnych, co odpowiadało 8,2% wszystkich gospodarstw rolnych w powiecie sieradzkim. W strukturze obszarowej dominowały gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha (45% gospodarstw) oraz od 5 do 10 ha (28%). Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w Gminie wynosiła 9,21 ha i była wyższa od średniej dla powiatu średzkiego wynoszącej 8,38 ha. Jednakże dane te wskazują na dużą spójność struktury agrarnej Gminy Brzeźnio z pozostałą częścią powiatu, a niewielkie różnice w rozkładzie wielkości gospodarstw świadczą o zbliżonych uwarunkowaniach rolniczych oraz podobnym modelu gospodarowania w skali całego regionu.

Tab. 17. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Brzeźnio w 2020 roku na tle powiatu sieradzkiego

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Gmina Brzeźnio		powiat sieradzki	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	887	100%	10 763	100%
do 1 ha włącznie	13	1%	110	1%
1 - 5 ha	401	45%	4 701	44%
5 - 10 ha	244	28%	3 252	30%
10 - 15 ha	113	13%	1 399	13%
15 ha i więcej	116	13%	1 301	12%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	9,21		8,38	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSR 2020.

Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych jest szczególnie istotna w analizie ich dochodowości. Nadmierne rozdrobnienie determinuje brak możliwości utrzymania gospodarstwa domowego w oparciu o środki pozyskane z działalności rolniczej. Z kolei wielkopowierzchniowe gospodarstwa rolne wymagają wysokiego stopnia mechanizacji produkcji, co wiąże się z ich kapitałochłonnością. Zdecydowana większość gospodarstw rolnych wykazała dochód uzyskany z prowadzonej działalności rolniczej (884). Poddając jednak analizie również inne źródła dochodu, widoczne jest, że najczęściej gospodarstwa domowe nie są utrzymywane wyłącznie z prowadzonej działalności rolniczej, ale również z innych form zarobkowania. W 49,9% przypadków były to również dochody z pracy najemnej, w 24,8% dochody z emerytury i renty, w 19,9% dochody z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą, a w 11,4% z dochody z pozarolniczej działalności.

Warto podkreślić, że wysoki udział gospodarstw czerpiących dochody z tytułu renty lub emerytury może świadczyć o tym, że są to gospodarstwa osób w wieku poprodukcyjnym, zajmujących się prowadzeniem gospodarstw rolnych. Potencjalnie może to również świadczyć o tym, że kolejne pokolenia nie chcą przejmować rodzinnych gospodarstw i kontynuować prowadzenia działalności rolniczej. Warto przy tym dodać, że wartość ta była bardzo zbliżona do średniej dla powiatu, kształtującej się na poziomie 23,2%.

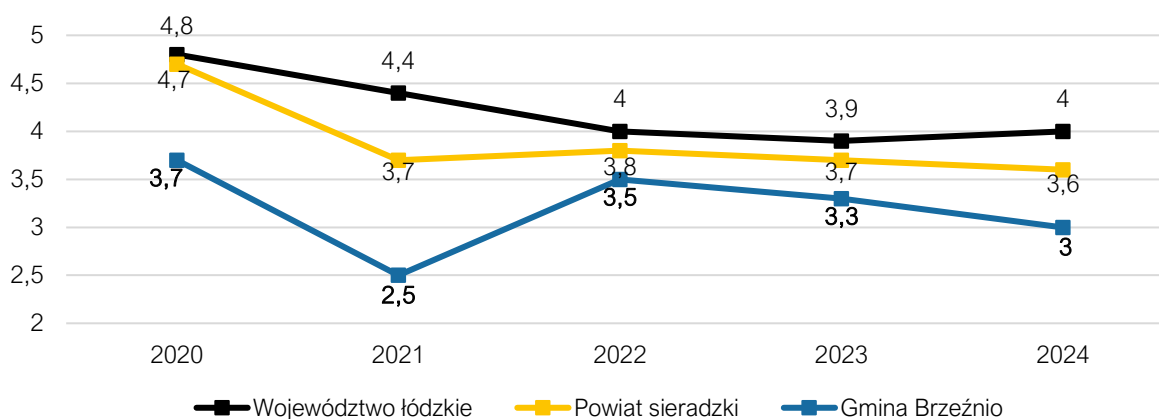
Rynek pracy

Zjawiskiem ściśle związanym z dynamiką oraz kierunkiem rozwoju gospodarczego jednostki samorządowej jest sytuacja na rynku pracy. Dostępność stabilnego zatrudnienia w połączeniu z satysfakcją z wykonywanej pracy ma bezpośredni wpływ na ocenę jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą jednostki. Wyrazem złej sytuacji na lokalnym rynku pracy jest wzrost bezrobocia. Osobę bezrobotną rozumieć należy jako osobę, która ukończyła 18 rok życia i nie osiągnęła jeszcze wieku emerytalnego, która pozostaje niezatrudniona i nie podejmuje działalności zarobkowej, ale może podjąć pracę i jest zarejestrowana w odpowiednim dla miejsca stałego bądź czasowego zameldowania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukuje miejsca zatrudnienia lub pracy zarobkowej.

Poniższa rycina przedstawia zmiany udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Brzeźnio na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego w latach 2020-2024. W analizowanym okresie stopa bezrobocia w Gminie Brzeźnio kształtowała się na średnim poziomie 3,2%, a zatem poniżej

średniej dla powiatu sieradzkiego (3,9%) i województwa łódzkiego (4,2%). Tym samym pod względem poziomu bezrobocia sytuacja w Gminie Brzeźnio prezentuje się dobrze na tle jednostek wyższego szczebla administracyjnego.

Istotnym zjawiskiem obserwowanym od 2022 roku jest systematyczny spadek stopy bezrobocia, wskazujący na rosnącą zdolność absorpcyjną lokalnego rynku pracy. Może to być efektem wysokiego poziomu aktywności gospodarczej w gminie oraz korzystnego oddziaływania zarówno czynników endogenicznych, jak i egzogenicznych sprzyjających aktywizacji zawodowej mieszkańców. Utrzymujący się trend spadkowy stanowi podstawę do uznania gminy Brzeźnio za obszar o stosunkowo stabilnej i korzystnej sytuacji gospodarczej, sprzyjającej ograniczeniu problemów społecznych związanych z długotrwałym bezrobociem.

Ryc. 21. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Brzeźnio na tle średniej gmin powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu, w połowie 2025 roku w powiecie sieradzkim zarejestrowanych było 2 290 osób bezrobotnych, z czego 1 092 stanowiły kobiety. Pod względem czasu pozostawania bez pracy najliczniejsze grupy stanowiły osoby bezrobotne powyżej 24 miesięcy (476 osób, w tym 248 kobiet) oraz w przedziale od 6 do 12 miesięcy (432 osoby, w tym 213 kobiet). Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych przeważały osoby w wieku 35-44 lat (549 osób, w tym 250 kobiet) oraz 25-34 lat (532 osoby, w tym 293 kobiety). Pod względem poziomu wykształcenia natomiast przeważały osoby z wykształceniem gimnazjalnym/podstawowym i niższym (656 osób, w tym 263 kobiety) oraz zasadniczym zawodowym/branżowym (601 osób, w tym 229 kobiet).

Szczegółowe dane dotyczące struktury bezrobocia w powiecie sieradzkim przedstawia poniższa tabela.

Tab. 18. Struktura bezrobotnych w powiecie sieradzkim w 2025 roku (stan na 30 czerwca 2025 r.)

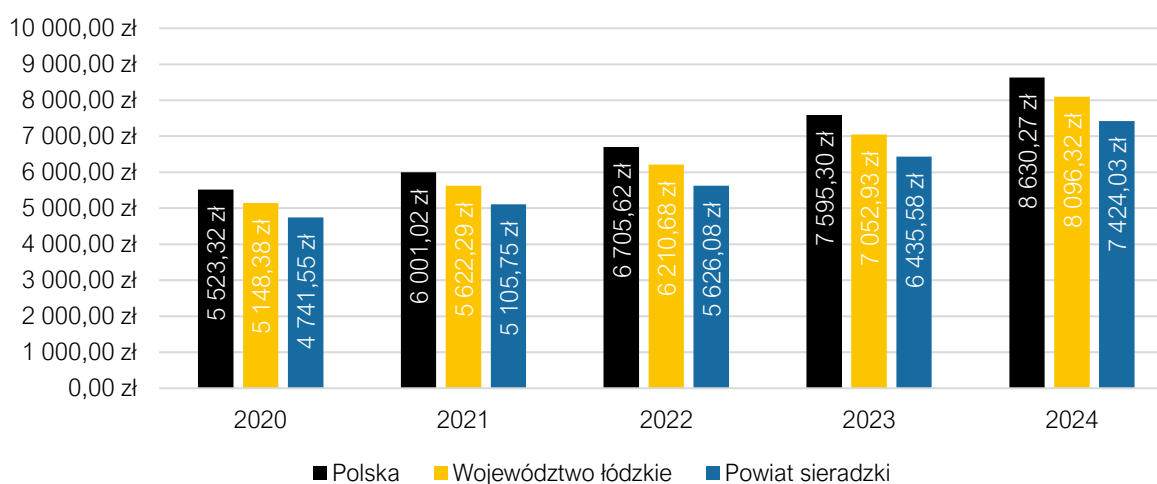
		Ogółem	w tym kobiety
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		2 290	1 092
Czas pozostawania bez pracy w m-c	do 1	231	98
	1-3	385	160
	3-6	405	204
	6-12	432	213
	12-24	361	169
	Powyżej 24	476	248
Wiek	18-24	321	174

	25-34	532	293
	35-44	549	280
	45-54	467	214
	55-59	277	131
	60 lat i więcej	144	0
Wykształcenie	wyższe	261	168
	policealne i średnie, zawodowe/branżowe	440	224
	średnie ogólnokształcące	332	208
	zasad. zawodowe/branżowe	601	229
	gimnazjalne/ podstawowe i poniżej	656	263

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z rynku pracy MRiPS-01 Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu.

Według danych zawartych w Barometrze Zawodów w powiecie sieradzkim w 2025 roku występować będzie deficyt poszukujących pracy w następujących zawodach: ceramicy przemysłowych, fizjoterapeuci i masażyści, kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, lekarze, magazynierzy, monterzy instalacji budowlanych, nauczyciele praktycznej nauki zawodu, nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, pielęgniarki i położne, pracownicy służb mundurowych, psycholodzy i psychoterapeuci, samodzielni księgowi i sprawcze.

Na sytuację lokalnego rynku pracy znaczny wpływ mają zarobki, których wysokość może mieć również wpływ na sytuację migracyjną danego obszaru. W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sieradzkim kształtowało się na poziomie 4 741,55 zł, co stanowiło w owym czasie 85,8% średniej krajowej i 92,1% średniej wojewódzkiej. Między 2020, a 2024 rokiem średnie zarobki brutto w kraju wzrosły o 56%, a w województwie łódzkim i powiecie sieradzkim o 57%. W 2024 w powiecie wynosiły 7 424,03 zł, co odpowiadało 86% średniej krajowej i 91,7% średniej wojewódzkiej. Tym samym zarobki w powiecie sieradzkim, choć wyższe niż w 2020 roku, w dalszym ciągu są niższe zarówno od średniej dla województwa, jak i kraju.

Ryc. 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sieradzkim i województwie łódzkim na tle kraju w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Stan finansów samorządowych

Stan finansów samorządowych determinuje zdolność jednostki samorządu terytorialnego do zaspokajania bieżących potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz podejmowania działań inwestycyjnych, przez co w znaczący sposób wpływa na dynamikę i kierunek rozwoju lokalnego.

Wykonanie budżetu

W latach 2019-2024 dochody budżetu Gminy Brzeźnio systematycznie wzrastały – z ok. 30,5 mln zł w 2019 roku do ponad 62,2 mln zł w 2024 roku. W analizowanym okresie corocznie odnotowywano wzrost dochodów w stosunku do roku poprzedniego, przy czym największy wzrost wystąpił pomiędzy 2022 i 2023 rokiem, wynosząc ponad 12 mln zł. Największy wpływ na poziom dochodów miały dochody bieżące, które w latach 2019-2024 kształtowały się w przedziale od ok. 27,9 mln zł do ok. 41,2 mln zł. Obniżenie wysokości dochodów bieżących, do którego doszło w 2023 roku spowodowane było w znacznej mierze spadkiem wartości przyznawanych dotacji na cele bieżące, spowodowanym przeniesieniem wypłat z Programu 500+/800+ z gmin do ZUS. Z kolei dochody majątkowe w analizowanym okresie cechowały się znaczną zmiennością – od ok. 2,5 mln zł do blisko 21 mln zł kiedy to osiągnęły najwyższą wartość.

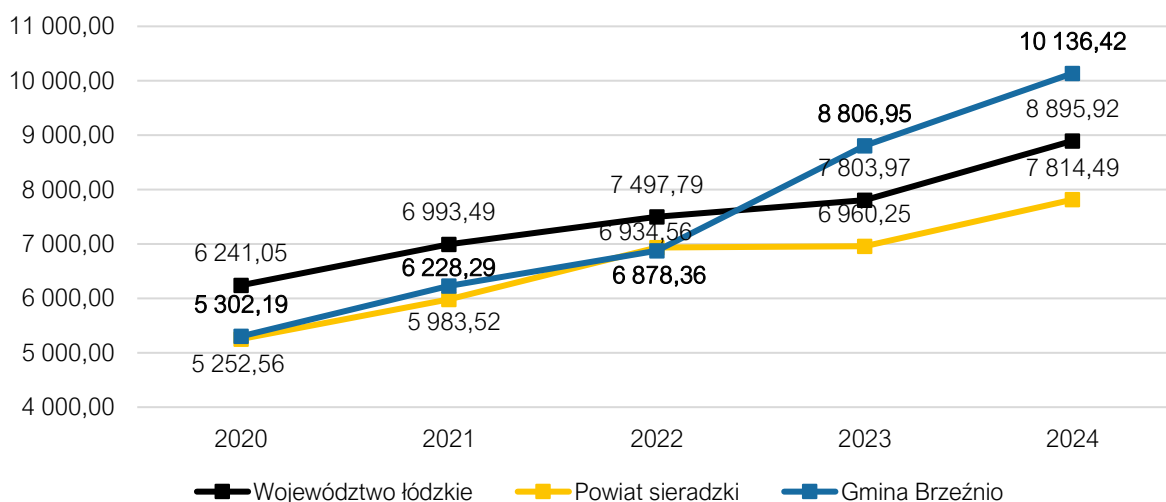
Wraz ze znacznym wzrostem dochodów na przestrzeni lat rosły również wydatki Gminy Brzeźnio – z ok. 32,5 mln zł w 2019 roku do ponad 63,5 mln zł w 2024 roku. Sytuacja ta wynikała zarówno ze wzrostu wydatków bieżących – z ok. 24,8 mln zł w 2019 roku do ok. 36,6 mln zł w 2024, jak również wzrostu wydatków majątkowych, które z ok. 7,7 mln zł w 2019 roku wzrosły do blisko 27 mln zł 2024 roku. Tendencja wzrostowa wydatków bieżących jest zjawiskiem naturalnym, jednak kluczowe znaczenie ma zachowanie ich proporcji względem dochodów bieżących. Przez cały analizowany okres Gminie Brzeźnio udawało się nie tylko utrzymywać dochody bieżące na poziomie wyższym niż wydatki bieżące, co pozytywnie wpływało na jej bezpieczeństwo finansowe.

Tab. 19. Zestawienie głównych kategorii dochodów i wydatków Gminy Brzeźnio w latach 2019-2024 (zł)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody ogółem, w tym:						
dochody bieżące	27 935 145,69	30 824 961,68	32 704 120,49	39 921 590,91	35 051 435,41	41 221 412,75
dochody majątkowe	2 548 900,19	1 767 596,92	5 629 665,66	2 555 515,30	19 437 142,05	20 995 908,98
Wydatki ogółem, w tym:						
wydatki bieżące	24 784 532,02	26 790 693,05	28 580 845,97	35 296 164,08	32 107 032,98	36 625 279,69
wydatki majątkowe	7 700 332,35	4 059 617,02	572 122,85	9 564 013,91	24 941 966,35	26 925 471,48
Wynik budżetu	-2 000 818,49	1 742 248,53	9 180 817,33	-2 383 071,78	-2 560 421,87	-1 333 429,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

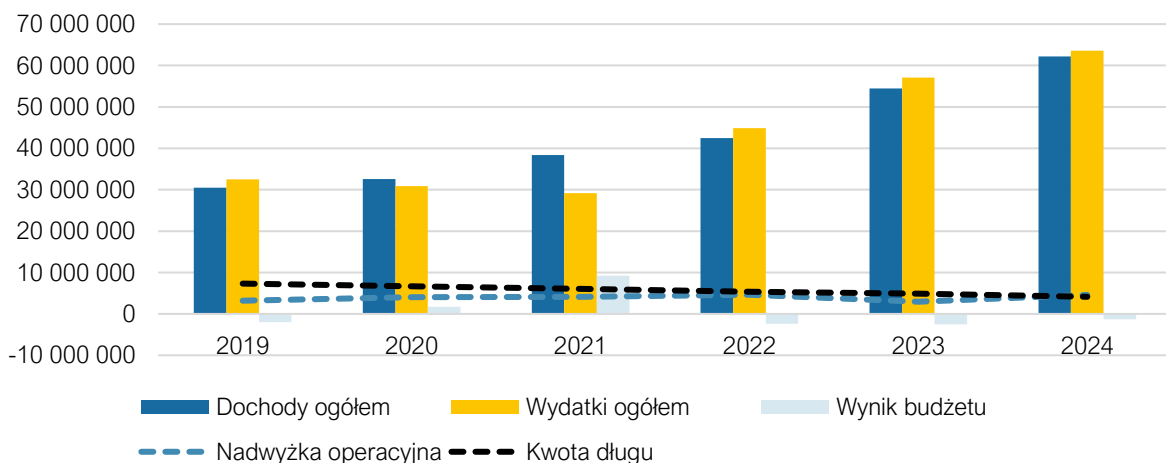
Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się dochodów ogółem na 1 mieszkańca Gminy Brzeźnio w latach 2020-2024 na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego. W analizowanym okresie czasu wskaźnik ten systematycznie wzrastał – z poziomu 5 302,19 zł w 2020 roku do 10 136,42 zł w 2024 roku, kiedy to osiągnął najwyższą wartość. Średnia wartość wskaźnika dla Gminy Brzeźnio w analizowanym okresie wynosiła 7 470,44 zł i była znacząco wyższa w porównaniu do średniej dla powiatu sieradzkiego (6 589,08 zł), ale jednocześnie nieznacznie niższa w porównaniu do średniej dla województwa łódzkiego (7 486,44 zł).

Ryc. 23. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brzeźnio na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższy wykres przedstawia wykonanie budżetu Gminy Brzeźnio w latach 2019-2024. Zestawiając dochody i wydatki Gminy należy zauważyć, że przez większość analizowanego okresu wynik budżetu był ujemny – wyjątek stanowi okres lat 2020-2021, kiedy to wynik budżetu był dodatni i wynosił kolejno ok. 1,7 mln zł i ok. 9,2 mln zł. Utrzymywanie nadwyżki operacyjnej, tj. dodatniej różnicy między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi oraz niewielka zmienność w zakresie kwoty długu wskazuje na stabilność ekonomiczną Gminy Brzeźnio oraz odpowiedzialne zarządzanie jej finansami.

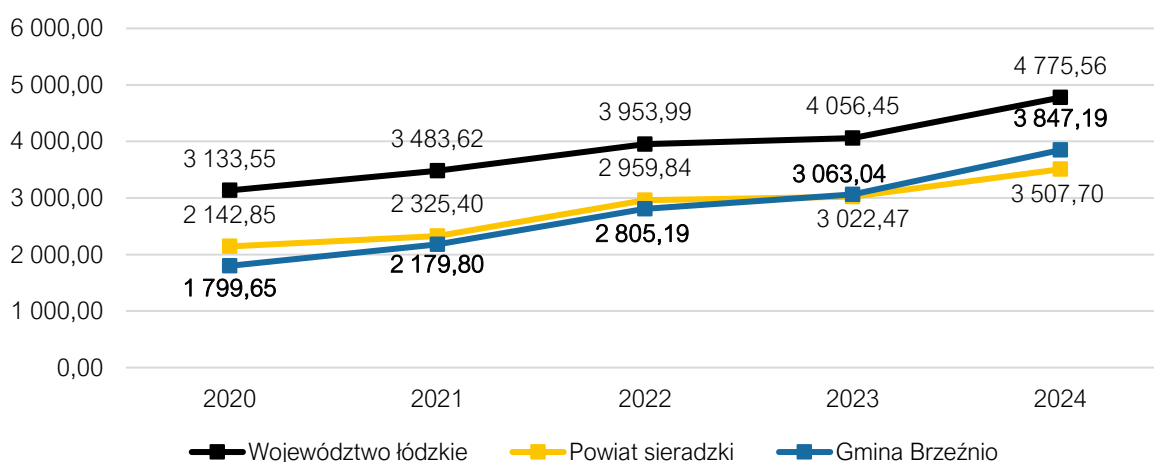
Ryc. 24. Wykonanie budżetu Gminy Brzeźnio w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najistotniejszą rolę odgrywają dochody własne, które są czynnikiem decydującym o samodzielności finansowej jednostki. Zaliczane są do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to szczególnie ważne, ponieważ w tej kategorii dochodów gmina posiada prerogatywy do kształtowania ich poziomu poprzez wydawanie uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki znacznemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

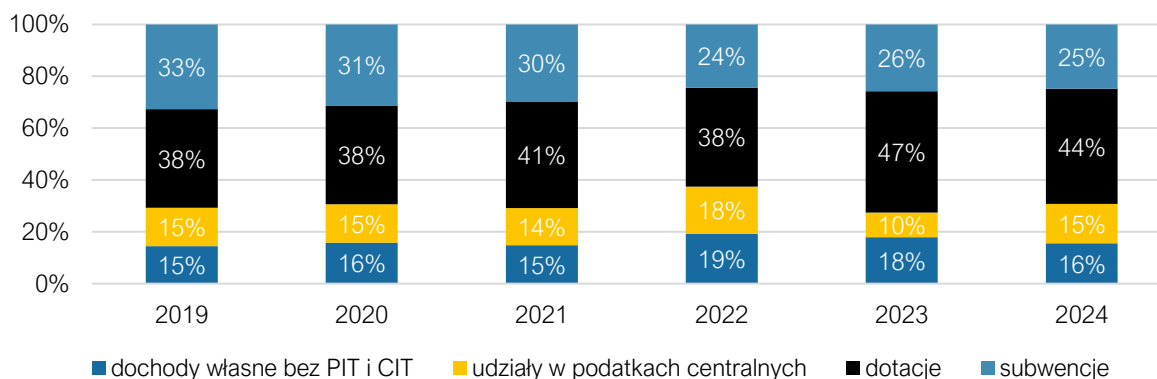
Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się dochodów własnych na 1 mieszkańca Gminy Brzeźnio w latach 2020-2024 na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego. W analizowanym okresie wartość wskaźnika systematycznie wzrastała – z 1 799,65 zł w 2020 roku do 3 847,19 zł w 2024 roku. Należy przy tym podkreślić, że odnotowana w 2020 roku najniższa wartość mogła być związana ze skutkami gospodarczymi pandemii COVID-19. W analizowanym okresie średnia wartość wskaźnika dla Gminy Brzeźnio wynosiła 2 738,97 zł i była niższa zarówno w porównaniu do średniej dla powiatu (2 791,65 zł), jak i województwa (3 880,63 zł).

Ryc. 25. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Brzeźnio na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę dochodów budżetowych Gminy Brzeźnio w latach 2019-2024 można zaobserwować, że najwyższy udział w tych dochodach miały dotacje. W analizowanym okresie stanowiły one średnio 41% wszystkich wpływów budżetowych. Drugą największą kategorię dochodów stanowiły subwencje, których średni udział wynosił 28%. Natomiast najniższy udział odnotowano w przypadku dochodów własnych bez PIT i CIT – średnio 16% oraz w przypadku udziałów w podatkach centralnych – średnio 14%.

Taka struktura dochodów wskazuje na ograniczone możliwości kształtowania ich poziomu i struktury przez Gminę, a w konsekwencji na ograniczoną zdolność do samodzielnego finansowania inwestycji. Znaczna część przychodów budżetowych pozostaje bowiem poza bezpośrednim wpływem władz samorządowych.

Ryc. 26. Struktura dochodów Gminy Brzeźnio w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę bazy podatkowej Gminy Brzeźnio w latach 2019-2024. Na podstawie analizy danych zauważyć można, że wśród dochodów podatkowych najważniejszą rolę odgrywały podatek od osób fizycznych (PIT) oraz podatek od nieruchomości, których średnie roczne wartości kształtowały się kolejno na poziomie ok. 6 mln zł oraz 1,8 mln zł. Istotne były również wpływy z podatku rolnego, których wysokość w analizowanym okresie wynosiła średnio ok. 608 tys. zł rocznie. Wśród pozostałych dochodów warto wyróżnić także wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych – średnio ok. 326 tys. zł rocznie, z podatku od środków transportowych – średnio ok. 210 tys. zł rocznie, a także z podatku CIT – średnio ok. 167 tys. zł rocznie.

Tab. 20. Dochody podatkowe Gminy Brzeźnio w latach 2019-2024

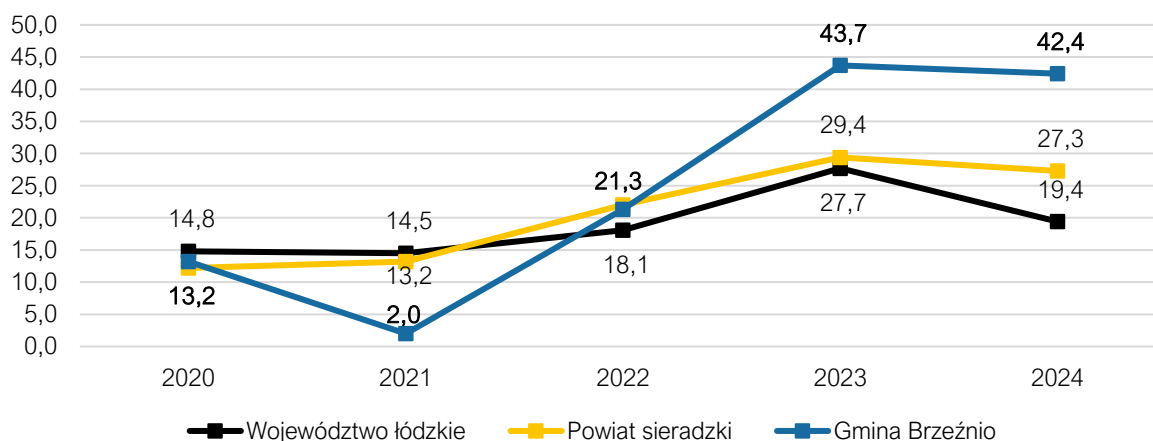
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
PIT	4 421 574,00	4 714 962,00	5 376 081,00	7 544 086,57	4 965 210,00	9 207 150,00
CIT	79 840,16	124 514,56	132 282,11	142 627,26	222 743,00	297 985,00
podatek rolny	538 478,58	551 903,37	582 025,29	570 529,13	675 925,21	728 012,86
podatek od nieruchomości	1 292 733,18	1 782 639,48	1 546 210,00	1 867 230,53	1 987 886,64	2 210 124,34
podatek leśny	97 838,19	99 687,17	102 248,38	107 556,60	160 554,61	165 171,42
podatek od środków transportowych	188 456,16	173 780,00	185 968,49	180 165,66	282 964,58	247 532,90
karta podatkowa	1 736,00	1 441,00	41 766,18	4 978,00	1 824,00	2 064,00
podatek od czynności cywilnoprawnych	221 054,18	248 597,00	356 045,34	335 000,54	411 441,63	382 324,55
wpływy z opłaty skarbowej	24 561,00	22 667,00	31 296,00	31 352,00	31 129,00	26 723,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	2 261,20	5 146,80	4 366,80	7 402,80	16 512,00	40 482,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród wydatków budżetowych Gminy Brzeźnio w latach 2019-2024, największy ich udział miał dział 801 – Oświata i wychowanie (średnio 33%). W znacznym stopniu wydatki wynikały również z działów: 600 – Transport i łączność (17%), 855 – Rodzina (13%) oraz 750 – Administracja publiczna (11%). W przypadku pozostałych działów ich jednostkowe udziały nie przekraczały 10%.

Na poniższej rycinie przedstawiono kształtowanie się udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Brzeźnio na tle średniej wartości dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego w latach 2020-2024. Analiza danych wskazuje, że badany

wskaźnik cechował się dużą zmiennością. W 2020 roku wynosił 13,2%, po czym w 2021 roku spadł do 2%. W kolejnych latach jego wartość rosła, osiągając 43,7% w 2023 roku, a w 2024 roku nieznacznie się obniżyła do 42,4%. Średni udział wydatków inwestycyjnych w analizowanym okresie wynosił 24,5%, przewyższając zarówno średnią dla powiatu sieradzkiego (20,87%), jak i dla województwa łódzkiego (18,9%).

Ryc. 27. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Brzeźnio na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Finansowanie ze źródeł zewnętrznych

Poniższa tabela prezentuje wykaz projektów, na które Gmina Brzeźnio pozyskała dofinansowanie z Funduszy Europejskich w perspektywach finansowych na lata 2014-2020 i 2021-2027. W tym czasie łączna wartość przyznanego dofinansowania wyniosła blisko 17,5 mln zł, które wykorzystane zostały w znacznej mierze na inwestycje oraz realizację projektów infrastrukturalnych.

Tab. 21. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość dofinansowania	Wartość projektu
Fundusze Europejskie na lata 2014-2020				
1.	Odnawialne źródła energii w Gminie Brzeźnio	Gmina Brzeźnio	3 986 428,60 zł	5 886 785,58 zł
2.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Barczewie	Gmina Brzeźnio	1 815 828,74 zł	3 032 796,58 zł
3.	TERMOMODERNIZACJA BUDYNKU URZĘDU GMINY W BRZEŹNIU	Gmina Brzeźnio	836 433,22 zł	1 479 883,27 zł
4.	Opieka niani w Gminie Brzeźnio	Gmina Brzeźnio	494 700,00 zł	582 000,00 zł
5.	Wspierający nauczyciel - świadomy uczeń	Gmina Brzeźnio	376 975,00 zł	443 500,00 zł
6.	Na wszystko gotowa szkoła cyfrowa	Gmina Brzeźnio	253 232,85 zł	297 921,00 zł
Fundusze Europejskie na lata 2021-2027				
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Brzeźnio- Zapole oraz wymiana wodomierzy zdalnego odczytu	Gmina Brzeźnio	3 925 714,84 zł	5 490 736,48 zł
8.	Modernizacja infrastruktury kulturalnej na terenie gminy Brzeźnio	Gmina Brzeźnio	2 745 138,88 zł	3 229 575,16 zł
9.	Zakup ciężkiego wozu pożarniczogąśniczego dla OSP w Kliczkowie Wielkim w celu przystosowania gminy do zmian klimatu i zapobieganiu ryzyku	Gmina Brzeźnio	1 398 356,25 zł	1 645 125,00 zł

	związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami			
10.	Zakup ciężkiego wozu pożarniczo-gaśniczego dla OSP KSRG BRZEŹNIO w celu przystosowania gminy do zmian klimatu i zapobieganiu ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami	Gmina Brzeźnio	1 398 356,25 zł	1 645 125,00 zł
11.	Modernizacja energetyczna filii Gminnej Biblioteki Publicznej w Brzeźniu	Gmina Brzeźnio	259 528,07 zł	322 909,53 zł

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl.

Gmina Brzeźnio pozyskała również środki z Rządowego Funduszu Polski Ład, będącego Programem Inwestycji Strategicznych mającego na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie działań inwestycyjnych realizowanych przez JST. Gmina pozyskała w ten sposób dotacje na inwestycje na łączną kwotę 34,2 mln zł.

Tab. 22. Inwestycje w Gminie Brzeźnio zrealizowane przy dofinansowaniu z Rządowego Funduszu Polski Ład

Lp.	Inwestycja	Kwota przyznanego dofinansowania	Data ogłoszenia wyników
1.	Pierwszy etap racjonalizacji zaopatrzenia w wodę oraz modernizacji dróg w Gminie Brzeźnio	8 550 000,00 zł	25.10.2021
2.	Drugi etap racjonalizacji gospodarki wodnej oraz modernizacji dróg w Gminie Brzeźnio	6 000 000,00 zł	30.05.2022
3.	Remont Szkoły Podstawowej w Brzeźniu oraz zakup sprzętu do realizacji zadań z zakresu gospodarki komunalnej	2 000 000,00 zł	30.05.2022
4.	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkolno Przedszkolnym w Brzeźniu	5 000 000,00 zł	14.07.2022
5.	Prace konserwatorskie i restauratorskie drzwi z klamkami i kamiennych schodów kościoła pw. św. Idziego w Brzeźniu	514 717,85 zł	14.07.2023
6.	Prace konserwatorskie przy dachu i ścianach Kościoła Parafialnego i dzwonnicy w Kliczkowie Małym	147 000,00 zł	14.07.2023
7.	Prace konserwatorskie kapliczki przydrożnej w Pyszkowie	13 720,00 zł	14.07.2023
8.	Prace konserwatorskie i restauratorskie rzeźby św. Wawrzyńca z kapliczki przydrożnej w Ostrowie	37 704,40 zł	14.07.2023
9.	Inwestycje i remonty bazy oświatowej i sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Brzeźnio	2 699 000,00 zł	15.09.2023
10.	Prace remontowo – konserwatorskie przy grobowcu i nagrobku Tarnowskich oraz ogrodzeniu wokół kościoła pw. św. Jana Nepomucena w Kliczkowie Małym	195 356,64 zł	26.09.2023
11.	Prace konserwatorskie i restauratorskie deskowanej podłogi kościoła pw. św. Idziego w Brzeźniu	191 100,00 zł	26.09.2023
12.	Rozbudowa drogi gminnej nr 114155E Próba – Stefanów Ruskowski	4 317 100,00 zł	07.10.2023
13.	Przebudowa drogi gminnej nr 114154E w miejscowości Rusków	1 722 820,00 zł	07.10.2023
14.	Rozbudowa drogi gminnej Kliczków-Kolonia	2 860 000,00 zł	07.10.2023

Źródło: opracowanie własne.

Ponadto w 2024 roku Gmina Brzeźnio zrealizowała dodatkowo następujące inwestycje współfinansowane ze źródeł zewnętrznych:

- Remont drogi gminnej nr 114154E na odcinku Barczew – Rusków,
- Przebudowa i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Nowej Wsi,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Brzeźniu (ul. Spacerowa) – Etap,
- Przebudowa zbiornika wodnego małej retencji w Pyszkowie,
- Renowacja zbiornika retencyjnego w miejscowości Gęsina, Gmina Brzeźnio

- Budowa instalacji fotowoltaicznej dla Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brzeźniu - instalacja nr 1,
- Budowa instalacji fotowoltaicznej dla Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brzeźniu - instalacja nr 2,
- Budowa instalacji fotowoltaicznej dla Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Brzeźniu - instalacja nr 3,
- Budowa instalacji fotowoltaicznej dla Stacji Uzdatniania Wody w Krzakach.

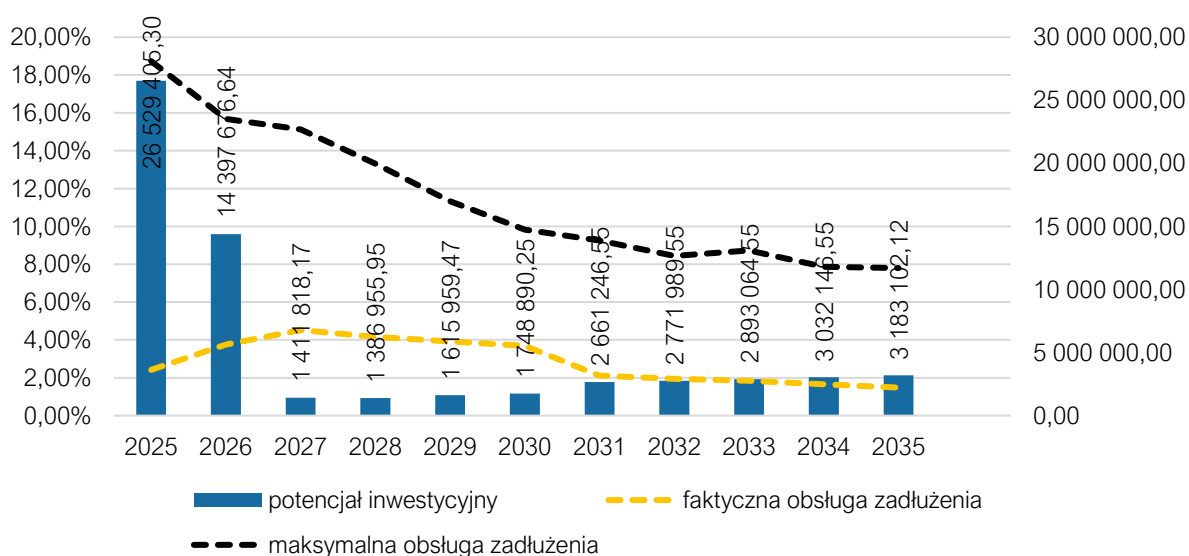
Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Brzeźnio na lata 2025-2035 zgodnie z Uchwałą Nr XVIII/88/2025 Rady Gminy Brzeźnio z dnia 11 września 2025 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brzeźnio na lata 2025-2035. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Brzeźnio pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy Brzeźnio rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Z analizy danych wynika, że w latach 2025-2035 skumulowany potencjał inwestycyjny jednostki wyniesie ponad 61,6 mln zł, z czego największa część – ponad 26,5 mln zł zostanie przeznaczona na realizację inwestycji w 2025 roku.

Należy mieć na względzie, że dane zawarte w WPF najbardziej precyzyjnie odnoszą się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny Gminy przedstawia również szacunkowe wartości.

Ryc. 28. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Brzeźnio na lata 2025-2035

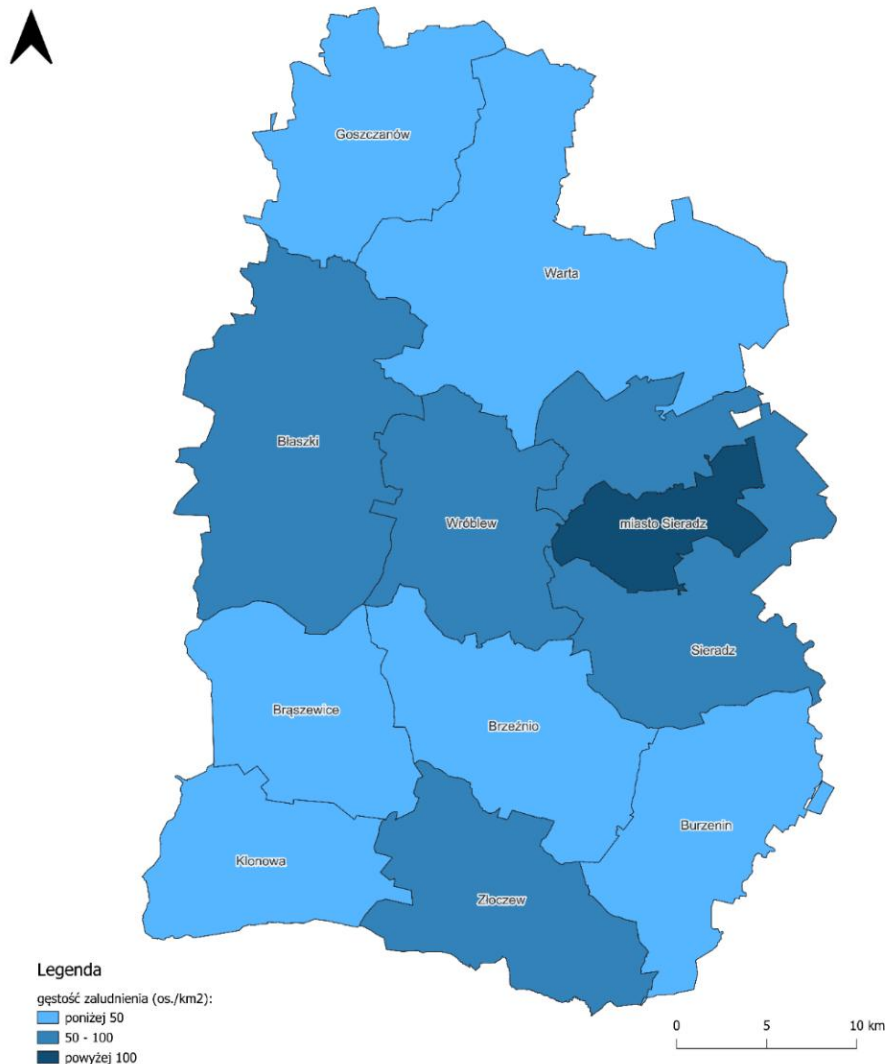
Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XVIII/88/2025 Rady Gminy Brzeźnio z dnia 11 września 2025 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brzeźnio na lata 2025-2035.

CZĘŚĆ 4: SYTUACJA SPOŁECZNA

4.1. Demografia

Sytuacja demograficzna stanowi podstawowy czynnik kształtujący dynamikę oraz kierunek rozwoju społeczno-gospodarczego. Wzrost demograficzny wpływa zarówno na zasobność kapitału ludzkiego, a co za tym idzie na potencjał danego rynku pracy, jak i na ilość relacji międzyludzkich, które są szczególnie istotnym elementem pozwalającym budować silny kapitał społeczny. Sytuacja demograficzna oraz prognozy demograficzne stanowią podstawę do programowania działań przez lokalne samorządy w wieloletnich perspektywach. Są zatem kluczowym czynnikiem w kontekście rozwoju lokalnego oraz planowania strategicznego.

Zgodnie z danymi GUS, Gmina Brzeźnio w 2024 roku liczyła 6 153 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię jednostki skutkowało gęstością zaludnienia na poziomie 48 os./km². W tym czasie wyższą gęstością zaludnienia w powiecie sieradzkim odznaczały się jednostki: miasto Sieradz (748), gmina Blaszków (69), gmina Sieradz (60), gmina Złoczew (58) i gmina Wróblew (52).

Ryc. 29. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu sieradzkiego w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W latach 2020-2024 liczba ludności powiatu sieradzkiego zmniejszyła się z 114 150 do 110 665 osób. Średnioroczna dynamika zmian w analizowanym okresie wyniosła 99,2%, co wskazuje na spadek populacji o 0,8% w skali roku. W tym czasie populacja Gminy Brzeźnio wykazywała jedynie nieznaczne wahania, odznaczając się na tle pozostałych jednostek powiatu stosunkowo wysoką stabilnością demograficzną. Jedyną gminą charakteryzującą się korzystniejszą sytuacją była gmina wiejska Sieradz, w której liczba mieszkańców wzrosła o 161 osób, co należy wiązać przede wszystkim z procesami suburbanizacji, skutkującego wysokim saldem migracji. W 2024 roku Gminę Brzeźnio zamieszkiwało 6 153 osób, co stanowiło 6% ogółu populacji powiatu sieradzkiego.

Tab. 23. Zmiany liczby ludności w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2020-2024

JST	2020	2021	2022	2023	2024	udział w 2024 r.	średnia dynamika
Powiat sieradzki	114 150	113 195	112 350	111 477	110 665	100%	99,2%
miasto Sieradz	40 141	39 641	39 158	38 729	38 299	35%	98,8%
Błaszki	14 255	14 120	14 022	13 938	13 822	12%	99,2%
Brąszewice	4 388	4 362	4 336	4 316	4 307	4%	99,5%
Brzeźnio	6 154	6 169	6 175	6 160	6 153	6%	100,0%
Burzenin	5 369	5 304	5 285	5 255	5 216	5%	99,3%
Goszczanów	5 226	5 182	5 137	5 059	4 990	5%	98,9%
Klonowa	2 797	2 783	2 784	2 741	2 715	2%	99,3%
Sieradz	10 682	10 750	10 779	10 801	10 843	10%	100,4%
Warta	12 149	12 015	11 904	11 798	11 719	11%	99,1%
Wróblew	5 991	5 953	5 922	5 897	5 859	5%	99,4%
Złoczew	6 998	6 916	6 848	6 783	6 742	6%	99,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na liczbę ludności w jednostkach samorządu terytorialnego wpływ mają dwa czynniki: przyrost naturalny i saldo migracji. Przyrost naturalny stanowi różnicę pomiędzy urodzeniami żywymi a zgonami. Saldo migracji natomiast jest różnicą pomiędzy liczbą osób, które w danym okresie zameldowały się na danym obszarze, a liczbą osób wymeldowanych.

W celu osiągnięcia porównywalności pomiędzy różnymi jednostkami samorządu terytorialnego zdecydowano się na ujęcie przyrostu naturalnego i salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Analizowane jednostki odznaczają się niskim poziomem przyrostu naturalnego, który stanowi jeden z podstawowych czynników wpływających na powolne zmniejszanie się liczby mieszkańców. W 2024 roku wskaźnik przyrostu naturalnego dla województwa łódzkiego przyjął wartość -6,45. Nieznacznie lepiej prezentowała się sytuacja w powiecie sieradzkim, w którym średni poziom przyrostu naturalnego w relacji do liczby mieszkańców kształtował się na poziomie -5,02. W obrębie powiatu wskaźnik najniższe wartości przyjął dla gmin Wróblew (-6,46), Klonowa (-6,25) i miasta Sieradz (-6,14), a najwyższe dla gmin: Brzeźnio (-2,12), Brąszewice (-2,78) i Goszczanów (-3,38).

Większość jednostek na analizowanym obszarze odznacza się także większą liczbą emigrantów niż imigrantów, co skutkuje ujemnym saldem migracji. W województwie łódzkim wskaźnik salda migracji wyniósł -0,6, co było poziomem powyżej średniej dla powiatu sieradzkiego (-2,8). W jego obrębie najniższe wartości omawianego wskaźnika wystąpiły w jednostkach:

Goszczanów (-7), miasta Sieradz (-5,9) i Błaszki (-4,3). Dodatnim saldem migracji odznaczały się natomiast gminy: gmina wiejska Sieradz (4,9), Brąszewice (0,9) i Brzeźnio (0,5).

Jak wskazują poniższe dane Gmina Brzeźnio odznacza się na tle powiatu stosunkowo wysokim, choć wciąż ujemnym, wskaźnikiem przyrostu naturalnego oraz dodatnim saldem migracji, co jest główną przyczyną stabilności demograficznej Gminy w wymiarze ilościowym.

Tab. 24. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brzeźnio w latach 2020-2024 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2024 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2020 r.	2024 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2020 r.
Województwo łódzkie	-6,45	-0,08	-0,60	0,03
Powiat sieradzki	-5,02	-0,13	-2,80	0,10
miasto Sieradz	-6,14	0,15	-5,90	0,35
Błaszki	-4,76	-0,35	-4,30	-0,13
Brąszewice	-2,78	-0,87	0,90	1,43
Brzeźnio	-2,12	0,41	0,50	-0,05
Burzenin	-5,53	-0,78	-1,30	0,43
Goszczanów	-3,38	0,16	-7,00	-0,43
Klonowa	-6,25	-1,03	-3,70	-1,38
Sieradz	-3,42	-0,79	4,90	-1,00
Warta	-4,84	0,69	-2,50	0,23
Wróblew	-6,46	-0,86	-0,30	-0,53
Złoczew	-5,17	-0,54	-0,30	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Grupą istotnie wpływającą na rozwój demograficzny oraz gospodarczy danego obszaru są osoby w wieku kreatywnym (25-34 lat). Grupa ta jest szczególnie istotna ze względu na wysokie prawdopodobieństwo założenia rodziny przez jej przedstawicieli w relatywnie niedługim czasie oraz wyboru „miejsca do życia”, rozumianego jako kwestię zakupu mieszkania oraz podjęcie stałej pracy.

W 2020 roku w województwie łódzkim mieszkańcy w wieku 25-34 lat stanowili 12,64% mieszkańców, w powiecie sieradzkim – 12,94%, a w Gminie Brzeźnio – 13,19%. W każdej z analizowanych jednostek do 2024 doszło do spadku udziału przedstawicieli tej grupy w ludności ogółem. W tym czasie w województwie łódzkim jedynie 11,23% (spadek o 11%) mieszkańców stanowiły osoby w wieku kreatywnym, w powiecie sieradzkim – 11,61% (spadek o 10%), a w Gminie Brzeźnio – 12,99% (spadek o 2%). Należy zwrócić uwagę, że w Gminie Brzeźnio udział omawianej grupy demograficznej w ludności ogółem zmalał w stosunkowo niewielkim stopniu na tle powiatu i regionu.

Obok osób w wieku kreatywnym równie istotną grupą, wpływającą na sytuację demograficzną i gospodarczą danego obszaru, są osoby w wieku poprodukcyjnym. Wysoki udział seniorów w danej społeczności wiąże się z koniecznością zwiększenia wydatków w takich obszarach jak zdrowie czy usługi społeczne oraz koniecznością dostosowania infrastruktury i sektora usług społecznych do ich potrzeb.

W 2020 roku ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w województwie łódzkim kształtowała się na poziomie 32,1%. W powiecie sieradzkim wskaźnik ten przybrał w tym czasie niższą wartość wynoszącą 29,1%. Wśród analizowanych jednostek najniższym stosunkiem seniorów do ludności w wieku produkcyjnym odznaczała się natomiast Gmina Brzeźnio (27,7%). Do 2024 roku omawiany wskaźnik w każdej z tych jednostek wzrósł. Największą dynamiką odznaczał się powiat sieradzki (wzrost o 14%), w którym wartość wskaźnika wzrosła do 33,2%. Nieznacznie niższą dynamiką, wynoszącą 13%, odznaczał się cały obszar województwa łódzkiego, w którym stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 36,2%. W Gminie Brzeźnio natomiast w latach 2020-2024 doszło do wzrostu wartości omawianego wskaźnika o 9%, w wyniku czego w 2024 roku przyjął on wartość 30,2%.

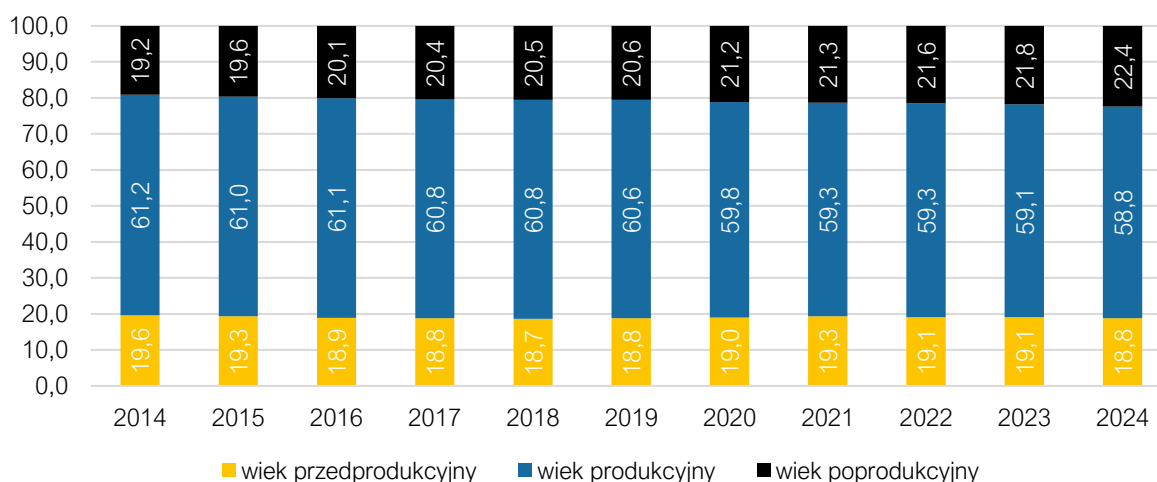
Analiza poniższych danych wskazuje, że Gmina Brzeźnio odznacza się na tle powiatu i województwa relatywnie wysoką stabilnością pod względem struktury demograficznej. Proces starzenia się społeczeństwa nie zachodzi w niej tak dynamicznie, jak w innych jednostkach, a spadek udziału ludności w wieku kreatywnym postępuje w stosunkowo niewielkim tempie.

Tab. 25. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Brzeźnio w 2020 i 2024 roku na tle powiatu i województwa

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2020	2024	dynamika	2020	2024	dynamika
Województwo łódzkie	12,64	11,23	89%	32,10	36,20	113%
Powiat sieradzki	12,94	11,61	90%	29,10	33,20	114%
Gmina Brzeźnio	13,19	12,99	98%	27,70	30,20	109%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2014-2024 struktura demograficzna Gminy Brzeźnio uległa niewielkim zmianom. W 2014 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 19,6% ludności, w wieku produkcyjnym – 61,2%, a w wieku poprodukcyjnym – 19,2%. Do 2024 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmalał do 18,8%, a osób w wieku produkcyjnym do 58,8%. Doszło natomiast w tym czasie do wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym, który w 2024 roku wyniósł 22,4%.

Ryc. 30. Struktura ludności w Gminie Brzeźnio w latach 2014-2024 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z prognozami demograficznymi GUS, między 2025, a 2040 rokiem dojdzie do zmniejszenia liczby ludności zamieszkującej Gminę Brzeźnio o 5,9%. W tym czasie miejsce ma mieć spadek liczebności osób w wieku 0-17 lat (spadek o 20,8%) oraz w wieku 18-59/64 (spadek o 11%). Wzrosnąć ma natomiast liczebność osób powyżej 65 roku życia (wzrost o 19,7%), w tym w szczególności osób powyżej 80 roku życia (wzrost o 77%).

4.2. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny stanowi termin z pogranicza ekonomii i socjologii. Rozumieć go należy jako element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie, którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach i zaufaniu jednostek. Dzięki kapitałowi społecznemu, ludzie mogą osiągać większe korzyści ekonomiczne. Uważa się, że występuje silna korelacja pomiędzy poziomem kapitału społecznego, a produktywnością gospodarki.

Żłobki i przedszkola

Rola żłobków oraz przedszkoli w lokalnej społeczności polega na umożliwieniu rodzicom szybszego powrotu na rynek pracy, w związku ze zwolnieniem ich z konieczności sprawowania opieki nad dziećmi, a także na ich wzajemnej integracji, co korzystnie wpływa na budowanie kapitału społecznego.

Na terenie Gminy Brzeźnio nie funkcjonują placówki świadczące opiekę nad dziećmi do lat 3, tj. żłobki i kluby malucha.

Natomiast na terenie Gminy funkcjonują 2 publiczne przedszkola, 2 oddziały przedszkolne, a także 2 punkty przedszkolne. W roku szkolnym 2024/2025 do przedszkoli, oddziałów oraz punktów przedszkolnych uczęszczało łącznie 236 dzieci. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 26. Przedszkola, oddziały i punkty przedszkolne na terenie Gminy Brzeźnio w roku szkolnym 2024/2025

Nazwa przedszkola	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Publiczne Przedszkole im. Przyjaciół Kubusia Puchatka w Brzeźniu	100	4	25	6.45-16.15
Publiczne Przedszkole w Barczewie	73	3	24	7:00 - 16:00
Punkt przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Kliczkowie Wielkim	14	1	14	8:00 - 15:00
Oddział Przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Kliczkowie Wielkim	19	1	19	8:00 - 15:00
Punkt Przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Juliana Tuwima w Ostrowie	14	1	14	7:50 - 15:00
Oddział Przedszkolny w Ostrowie przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Juliana Tuwima w Ostrowie	16	1	16	7:50 - 15:00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

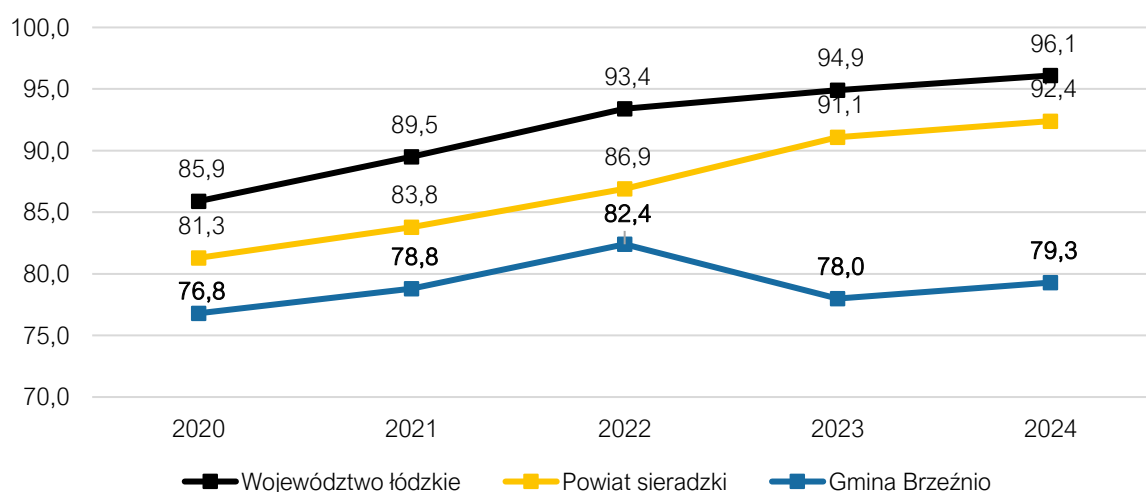
Na przestrzeni lat udział dzieci objętych opieką przedszkolną był zmienny, jednak wykazywał tendencję wzrostową – z poziomu 86% w roku szkolnym 2020/2021 zwiększył się do 92% w roku szkolnym 2024/2025. Średnio w roku szkolnym do przedszkoli na terenie innych gmin uczęszczało 17 dzieci z terenu Gminy Brzeźnio. Natomiast do przedszkoli w obrębie analizowanej jednostki średnio w roku szkolnym uczęszczało 5 dzieci z terenu innych gmin. Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka zwiększył się z 613 zł w roku szkolnym 2020/2021 do 705 zł w roku szkolnym 2024/2025, osiągając średnią wartość na poziomie 666 zł.

Tab. 27. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Brzeźnio w latach 2020-2024

		2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną	%	86	91	93	98	92
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin	os.	11	13	17	22	22
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy	os.	2	3	8	5	5
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym	zł	613,00	645,00	700,00	705,00	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

Poniższa rycina przedstawia odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Brzeźnio na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego latach 2020-2024. Z przedstawionych danych wynika, że w analizowanym okresie czasu udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Brzeźnio był zmienny, przy czym odznaczał się tendencją wzrostową – z poziomu 76,8% w 2020 roku zwiększył się do 79,3% w 2024 roku. Najwyższa wartość wskaźnika obserwowana była w 2022 roku, wynosząc 82,4%. Jednakże przez cały okres udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Brzeźnio był niższy zarówno w porównaniu do średniej dla gmin powiatu sieradzkiego, jak również województwa łódzkiego.

Ryc. 31. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Brzeźnio na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szkoły

Dostęp do dobrej edukacji stanowi jeden z głównych filarów rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki. Jest to również czynnik szczególnie istotny dla rozwoju dzieci, a co za tym idzie – lokalnej społeczności. Szkoły, oprócz funkcji edukacyjnej, odpowiedzialne są również za kształtowanie postaw moralnych podopiecznych poprzez monitorowanie ich zachowań, angażowanie do pracy w grupach oraz tworzenie warunków do wzajemnej integracji i socjalizacji.

Na terenie Gminy Brzeźnio funkcjonują 4 szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu,
- Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Świętochowskiego w Barczewie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kliczkowie Wielkim,
- Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Ostrowie.

Łącznie w roku szkolnym 2024/2025 do szkół podstawowych na terenie Gminy uczęszczało 461 dzieci. Pod względem liczby uczniów największymi placówkami są Szkoła Podstawowa im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu (227 uczniów) oraz Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Świętochowskiego w Barczewie (132 uczniów). Również pod względem liczby oddziałów największą placówką jest Szkoła Podstawowa im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu – funkcjonuje tam 13 oddziałów, których średnia wielkość wynosi 17 uczniów. Z kolei w Szkole Podstawowej im. Zbigniewa Świętochowskiego w Barczewie łącznie funkcjonuje 8 oddziałów, których średnia wielkość także wynosi 17 uczniów. W Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Kliczkowie Wielkim oddziałów jest 7, a w Szkole Podstawowej im. Juliana Tuwima w Ostrowie – 8. Należy przy tym podkreślić, że nieduża wielkość oddziałów z jednej strony pozwala na bardziej efektywnie prowadzenie edukacji oraz skuteczniejsze dostosowanie kształtu lekcji do potrzeb i możliwości uczniów, ale z drugiej wiąże się ze wzrostem kosztów związanych z utrzymaniem danej placówki.

Szczegółowe dane w zakresie szkół podstawowych na terenie Gminy Brzeźnio przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 28. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Brzeźnio w roku szkolnym 2024/2025

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału
Szkoła Podstawowa im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu	227	13	17
Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Świętochowskiego w Barczewie	132	8	17
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kliczkowie Wielkim	61	7	9
Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Ostrowie	41	8	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

Czynnikiem istotnie wpływającym na stan i jakość bazy dydaktycznej jest dostępność sal lekcyjnych. W Gminie Brzeźnio ich największą liczbą odznacza się Szkoła Podstawowa im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu, przy czym należy podkreślić, że uczęszcza do niej również największa liczba uczniów. W przypadku pozostałych szkół liczba sal jest podobna – w placówce w Barczewie wynosi 8, a w Kliczkowie Wielkim i Ostrowie – 7. Niestety żadna ze szkół nie

posiada w swoich zasobach pracowni językowej, stanowiącej specjalnie przygotowane pomieszczenia służące nauce języków obcych.

Na atrakcyjność oferty edukacyjnej wpływ ma także dostępność i stan techniczny infrastruktury sportowej do dyspozycji uczniów. W przypadku placówek w Brzeźniu oraz Kliczkowie Wielkim stan infrastruktury, tj. sali oraz salki gimnastycznej jest bardzo dobry. W ostatnich latach wybudowane zostało wielofunkcyjne boisko przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Kliczkowie Wielkim oraz przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Barczewie, natomiast w Brzeźniu powstała pełnowymiarowa sala gimnastyczna przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym. W szkole w Barczewie przeprowadzony został remont sali gimnastycznej, co poprawiło jej stan i funkcjonalność. W przypadku szkoły w Ostrowie remontu wymaga boisko sportowe – placówka nie posiada sali gimnastycznej.

W dobie postępującej cyfryzacji i informatyzacji życia społecznego oraz gospodarczego coraz ważniejszą rolę we współczesnym świecie odgrywa umiejętność obsługi sprzętu teleinformatycznego. We wszystkich szkołach na terenie Gminy Brzeźnio uczniowie mają możliwość korzystania z komputerów w procesie nauki. Ponadto każda placówka wyposażona jest w projektory multimedialne, przy czym Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Ostrowie dysponuje jednym takim urządzeniem.

W procesie nauczania istotną rolę odgrywa zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w trakcie trwania zajęć lekcyjnych, dzięki czemu mogą się oni skoncentrować na nauce. W Gminie Brzeźnio praktycznie wszystkie szkoły wyposażone zostały w kamery monitoringu – wyjątek stanowi tylko placówka w Ostrowie, która nie posiada żadnych kamer.

Na stan bazy dydaktycznej wpływ ma również dostępność specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz wsparcia psychologicznego uczniów. W Gminie Brzeźnio uczniowie w każdej ze szkół mają możliwość skorzystania ze wsparcia psychologa. Natomiast tylko w szkole w Brzeźniu dzieci mają możliwość skorzystania we wsparcia pielęgniarki.

Szczegółowe informacje w zakresie bazy dydaktycznej w szkołach zlokalizowanych na terenie Gminy Brzeźnio w roku szkolnym 2024/2025 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 29. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Brzeźnio w roku szkolnym 2024/2025

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa im. Wacławy Matusiak w Brzeźniu	Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Świętochowskiego w Barczewie	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kliczkowie Wielkim	Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Ostrowie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	16	8	7	7
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	sala gimnastyczna – bardzo dobry, wielofunkcyjne boisko	sala gimnastyczna - dobry, wielofunkcyjne boisko	salka gimnastyczna – dobry, wielofunkcyjne boisko	brak sali gimnastycznej, boisko do remontu
Pracownie językowe	nie	nie	nie	nie
Klasy dwujęzyczne/ sportowe/ integracyjne	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	15	16	15	11
Projektory multimedialne (szt.)	12	6	4	1
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak	nie

Szafki dla każdego ucznia	tak	nie	nie	nie
Świetlice	tak	tak	tak	tak
Parkingi dla kadry/ rodziców	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarki/ stomatologiczny	tak (pielęgniarka)	nie	nie	nie
Wsparcie psychologa	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

W latach 2020-2025 łączna liczba uczniów szkół podstawowych wraz z klasami „0” ulegała nieznacznym wahaniom, wzrastając z 535 dzieci w roku szkolnym 2020/2021 do 563 dzieci w roku szkolnym 2024/2025. Jednocześnie w analizowanym okresie liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin zmniejszyła się z 22 dzieci w roku szkolnym 2020/2021 do 17 dzieci w roku szkolnym 2024/2025.

Tab. 30. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Brzeźnio uczęszczająca do szkół na terenie Gminy w latach 2020-2025

	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0"	535	533	548	552	563
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin	22	25	26	22	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

Podstawowym celem rozwoju edukacji oraz bazy edukacyjnej w danej jednostce jest zwiększenie jej skuteczności, rozumianej jako rozwój wiedzy i kompetencji uczniów. Najczęściej stosowaną formą weryfikacji ich postępów edukacyjnych są testy, egzaminy i sprawdziany wewnętrzne oraz zewnętrzne. Podstawowy test jakiemu poddawani są uczniowie szkół podstawowych w całej Polsce jest test ósmoklasisty, przeprowadzany pod koniec edukacji podstawowej. W celu zdiagnozowania efektów nauczania w szkołach podstawowych w Gminie Brzeźnio zdecydowano się na porównanie średnich wyników z egzaminu ósmoklasisty w Gminie, powiecie sieradzkim oraz województwie łódzkim.

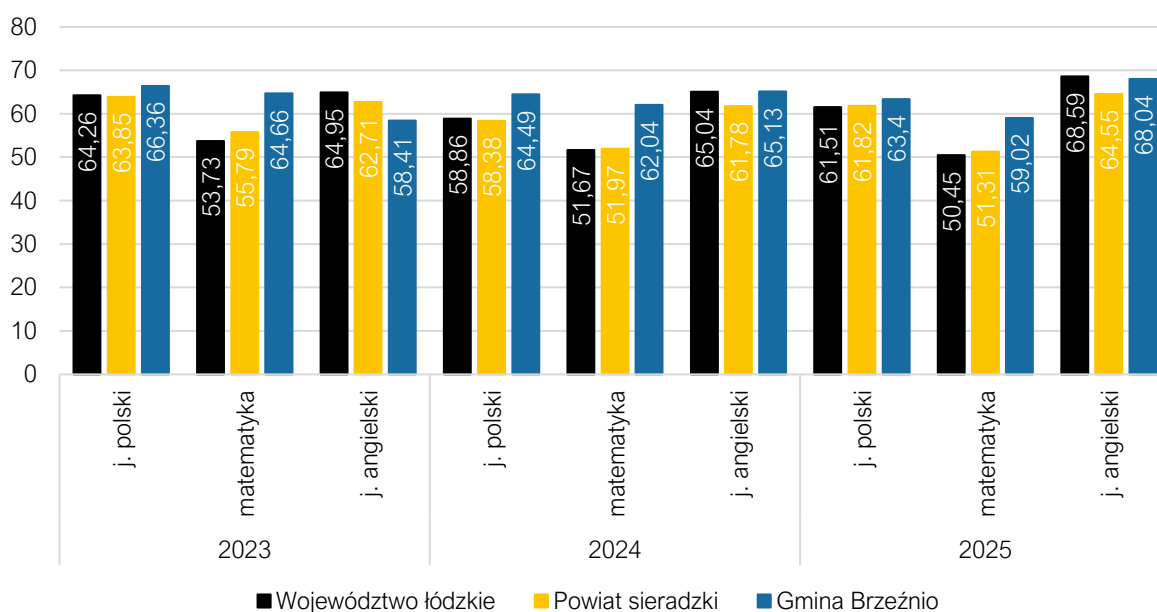
W latach 2023-2035 średni wynik z egzaminu z języka polskiego w Gminie Brzeźnio kształtował się na poziomie 64,8%, przewyższając zarówno średnią dla powiatu sieradzkiego (62,8%), jak i dla województwa łódzkiego (61,5%). W analizowanym okresie czasu uczniowie z Gminy Brzeźnio najwyższy średni wynik z egzaminu osiągnęli w 2023 roku – 66,36%, a najniższy w 2025 roku – 63,4%.

W tym czasie również egzamin z języka angielskiego nie sprawiał uczniom z Gminy większych trudności. W latach 2023-2035 średni wynik z egzaminu z języka angielskiego kształtował się na poziomie 62,8% i był niewiele mniejszy w porównaniu do średniej dla powiatu (63%) oraz województwa (66,2%). Na przestrzeni analizowanych lat uczniowie z Gminy Brzeźnio najlepiej poradzili sobie z egzaminem w 2025 roku ze średnim wynikiem 68,04%, a najgorzej w 2023 roku ze średnim wynikiem 58,41%.

W przypadku egzaminu z matematyki średnia wyników uczniów z Gminy Brzeźnio dla analizowanego okresu kształtowała się na poziomie 61,9%, znacząco przewyższając zarówno średnią dla powiatu (53%), jak również województwa (52%). Najlepsze wyniki z tego przedmiotu

osiągnęli w 2023 roku ze średnią na poziomie 64,66%, a najgorsze w 2025 roku ze średnią 59,02%.

Analiza przytoczonych danych pozwala zakładać, że poziom nauczania w Gminie Brzeźnio jest powyżej średniej w stosunku do powiatu sieradzkiego, ale jest na względnie wyrównanym poziomie w porównaniu do województwa łódzkiego. Należy jednak mieć na względzie, że średnia dla województwa jest zawyżana przez główne ośrodki miejskie, które posiadają znacznie większe możliwości w zakresie rozwoju sektora edukacji.

Ryc. 32. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Brzeźnio w latach 2023-2025 na tle powiatu i województwa
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Łodzi.

Istotnym czynnikiem wpływającym na edukację uczniów są wszelkie projekty edukacyjne, konkursy oraz oferowane wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami. W ostatnich latach w szkołach znajdujących się na terenie Gminy Brzeźnio realizowano/organizowano m.in. następujące:

- projekty edukacyjne: Poznaj Polskę, Aktywna Tablica, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, Książki Naszych Marzeń, Laboratoria Przyszłości, Program dla Szkół, Na wszystko gotowa szkoła cyfrowa,
- konkursy: Międzynarodowy Konkurs Matematyczny "Kangur", Ogólnopolski Konkurs Przyrodniczy "Świetlik", Powiatowy Konkurs Literacki "Książka, którą kocham", Wojewódzki Konkurs "Żołnierze Wyklęci – niezłomni obrońcy Rzeczypospolitej", Powiatowy Konkurs Recytatorski "Opowiem Wam wierszem", Ogólnopolski Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, Ogólnopolski Turniej Robotyczny "Liga Robotów", Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Pożarniczej, Powiatowy Konkurs "Malowane wierszem", Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o Ruchu Drogowym,
- formy wsparcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami: pomoc psychologa, pedagoga specjalnego, zajęcia rewalidacyjne, zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia społeczne, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, zajęcia rozwijające umiejętność uczenia się.

Dodatkowo uczniowie szkół podstawowych zlokalizowanych w Gminie Brzeźnio uczestniczyli w następujących zawodach i turniejach sportowych:

- Biegi przełajowe,
- Turniej w Piłce Nożnej Chłopców,
- Turniej tenisa stołowego.

W latach 2019-2024 systematycznie rosła wartość wydatków ponoszonych przez Gminę Brzeźnio w ramach działu 801 – z poziomu ok. 9,1 mln zł w 2019 roku do ponad 26,4 mln w 2024 roku. W tym czasie wydatki bieżące, z których zasadniczą część stanowiły wynagrodzenia i pochodne wzrosły z poziomu ok. 8,9 mln zł do ponad 16,7 mln zł. Jednocześnie rosły również wydatki majątkowe, które z ok. 251,3 tys. zł w 2019 roku zwiększyły się do ponad 9,6 mln zł, przy czym w 2020 roku wyniosły 0,0 zł, a w 2021 roku zaledwie ok. 32,7 tys. zł.

Co należy podkreślić, w analizowanym okresie czasu zauważalny jest spadek pokrycia wydatków oświatowych środkami subwencji – z 59% w 2019 roku do 39% w 2024 roku, co oznacza, że na wysokie koszty realizacji zadań oświatowych Gmina Brzeźnio dokłada coraz więcej środków własnych.

Tab. 31. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Brzeźnio w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
WYDATKI OGÓŁEM	9 139 887,78	9 039 561,79	10 050 404,84	14 268 844,02	15 862 535,65	26 411 778,34
Wydatki bieżące	8 888 523,48	9 039 561,79	10 017 705,74	11 147 028,93	13 215 960,71	16 760 950,81
Wydatki majątkowe	251 364,30	0,00	32 699,10	3 121 815,09	2 646 574,94	9 650 827,53
SUBWENCJA OŚWIATOWA	5 396 259,00	5 479 230,00	5 557 092,00	6 121 462,00	7 027 641,00	10 225 482,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 743 628,78	3 560 331,79	4 493 312,84	8 147 382,02	8 834 894,65	16 186 296,34
Stopień pokrycia	59%	61%	55%	43%	44%	39%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

Kultura i sport

Kultura w lokalnej społeczności pełni m.in. funkcje: integracyjną, edukacyjną, komunikacyjną, tożsamościową, rozrywkową, twórczą, ekonomiczną czy społeczną. Szczególnie istotne z punktu widzenia jednostki samorządu terytorialnego są funkcje społeczne, związane z regulacją norm, obyczajów i kodów kulturowych, a zatem wpływające na kształtowanie kapitału społecznego oraz funkcje integracyjne, przez które rozumieć należy zdolność kultury do tworzenia poczucia wspólnoty poprzez tworzenie wspólnych przeżyć i doświadczeń. Dodatkowo kultura pełni ważną rolę poprzez dostarczanie lokalnym społecznościom możliwości spędzania wolnego czasu, wzbogaconego o elementy twórcze, innowacyjne lub edukacyjne.

W Gminie Brzeźnio za realizację zadań związanych z kulturą na odpowiadają:

- Gminny Ośrodek Kultury w Brzeźniu,

- Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźniu, której siedziba zlokalizowana jest przy ul. Wspólnej 45 w Brzeźniu oraz Filia w Kliczkowie Małym.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu upowszechniania kultury na terenie Gminy Brzeźnio jest Gminny Ośrodek Kultury w Brzeźniu, którego działalność koncentruje się na rozwoju i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców. Obejmuje ona w szczególności: edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę, wspieranie rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego i folkloru, a także rozbudzanie oraz zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych – ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży oraz osób starszych. Wśród stałych zajęć prowadzonych przez GOK wymienić można:

- zajęcia ruchowo-muzyczne dla dzieci,
- zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży,
- gimnastyka dla seniorów,
- nauka gry na instrumentach dętych,
- joga dla dzieci,
- spotkania Chóru Emeryta i Rencisty,
- fitness dla pań,
- możliwość skorzystania z siłowni.

Do najważniejszych partnerów, a zarazem odbiorców działalności GOK należą placówki oświatowe, Klub Emeryta i Rencisty w Brzeźniu, Stowarzyszenie Nasza Przyszłość, Koła Gospodyń Wiejskich, kluby sportowe, jednostki OSP, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźniu. Ponadto GOK współpracuje także z amatorskimi zespołami artystycznymi, w tym z Zespołem Śpiewaczo-Obrzędowy „Kliczkowianki”, Kapelą Podwórkową z Brzeźnia, Chórem Klubu Emeryta i Rencisty oraz Orkiestrą Dętą z Brzeźnia.

Kolejnym podmiotem realizującym działalność kulturalną w Gminie jest Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźniu, która posiada Filię w Kliczkowie Małym. Głównym celem działalności biblioteki jest promocja czytelnictwa. Jej oferta obejmuje udostępnianie zbiorów bibliotecznych, możliwość korzystania z czasopism oraz przestrzeni do czytania i nauki, a także organizację spotkań skierowanych do lokalnej społeczności. Warto przy tym dodać, że w ramach działalności kulturalnej biblioteki udostępniana jest dla zorganizowanych grup szkolnych Izba Pamięci, a także organizowane liczne wydarzenia, w tym m.in.: Dzień dziecka, Dzień kobiet, konkursy dla dzieci, czy też konkursy czytelnicze.

W Gminnej Bibliotece Publicznej w Brzeźniu obserwuje się nie tylko coraz większą liczbę nowych czytelników, ale także wzrost liczby wypożyczanych książek. Na przełomie 2023 i 2024 roku w Gminie z usług bibliotecznych łącznie skorzystało 713 czytelników, którzy wypożyczyli 12 126 woluminów.

Warto także dodać, że w Nowej Wsi funkcjonuje Centrum Inicjatyw Obywatelskich, którego głównym celem jest wspieranie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców. Obecnie, w ramach tej instytucji, mieszkańcy Gminy Brzeźnio mają możliwość m.in. uczestnictwa w zajęciach i warsztatach kulinarnych, a także porad z dietetykiem.

Poniższa tabela prezentuje stan techniczny obiektów kulturalnych na terenie Gminy Brzeźnio.

Tab. 32. Stan infrastruktury kulturalnej na terenie Gminy Brzeźnio

Nazwa obiektu i lokalizacja	Charakterystyka budynku, w tym stan techniczny
Gminny Ośrodek Kultury w Brzeźniu	budynek obecnie użytkowany, w dobrym stanie technicznym
Gminna Biblioteka Publiczna w Brzeźniu	budynek obecnie użytkowany, w dobrym stanie technicznym
Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Kliczkowie Małym	budynek obecnie użytkowany, w złym stanie technicznym i wymagający remontu
Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Nowej Wsi	budynek obecnie użytkowany, w dobrym stanie technicznym

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

W celu upowszechniania i promocji kultury wśród mieszkańców w Gminie Brzeźnio organizowane są liczne wydarzenia oraz aktywności. Wśród najważniejszych wydarzeń o charakterze kulturalnym i sportowym wymienić można m.in. Festyn dla dzieci nad Zalewem, Turniej tenisa stołowego dla dorosłych, Przegląd kolęd i pastorałek dla przedszkolaków oraz Leśny bieg Gminy Brzeźnio. Ponadto organizowane są również wydarzenia okolicznościowe, w tym z okazji Dnia Dziecka oraz Dnia Kobiet, a także festyny – zarówno w okresie letnim, jak i zimowym.

Upowszechnianie kultury fizycznej oraz sportu na terenie Gminy Brzeźnio stanowi efekt działalności funkcjonujących na jej terenie klubów sportowych:

- ULKS „Zryw” w Brzeźniu,
- Ludowy Klub Sportowy „Pyszków” w Pyszkowie,
- Ludowy Klub Sportowy Zapole,
- Klub Sportowy „KS Brzeźnio” w Brzeźniu

Funkcjonujące kluby w ramach swojej działalności oferują aktywności w zróżnicowanych dyscyplinach, w tym m.in. piłce nożnej, zapasach, piłce siatkowej, piłce plażowej.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje infrastruktura sportowo-rekreacyjna, tym m.in. tor rowerowo-rolkowo-deskorolkowego (Pumptrack), a także liczne place zabaw.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo stanowi fundament stabilności i rozwoju. Zapewnia mieszkańcom poczucie ochrony, wpływa na ich zdrowie i dobrostan, sprzyja współpracy, angażowaniu się w życie wspólnoty oraz pozytywnie wpływa na rozwój gospodarczy i społeczny JST.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych Gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Brzeźnio odpowiadają funkcjonariusze Komisariatu Policji w Złoczewie, który jest jednostką Policji podległą Komendzie Powiatowej w Sieradzu. Najczęstszym rodzajem popełnianych przestępstw w obrębie analizowanej jednostki są kradzieże, a także wykroczenia drogowe – zwłaszcza te związane z nadmierną prędkością.

Dodatkowo w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, na terenie Gminy funkcjonuje monitoring wizyjny, który znajduje się w następujących lokalizacjach:

- na budynku Urzędu Gminy w Brzeźniu,
- na budynkach szkół podstawowych,
- na placu komunalnym przy ul. Sieradzkiej 8 w Brzeźniu,
- na terenie oczyszczalni ścieków w Brzeźniu,
- na stacjach uzdatniania wody w Barczewie oraz Nowej Wsi,
- na terenie Pumptrack'a w Brzeźniu.

Ponadto za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Brzeźnio odpowiadają również strażacy z 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej z miejscowości Barczew, Brzeźnio, Dębołęka, Gęsina, Gozdy, Kliczków Mały, Kliczków Wielki, Krzaki, Nowa Wieś, Ostrów, Pyszków, Zapole. Należy przy tym dodać, że jednostki OSP z Brzeźnia, Kliczkowa Wielkiego oraz Zapola ujęte są w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG), co oznacza, że odpowiadają na wezwania z terenu całego powiatu sieradzkiego.

Dodatkowo funkcjonariusze wszystkich jednostek OSP z terenu Gminy współorganizują i zabezpieczają festyny, uczestniczą w Gminnych Zawodach Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych oraz prowadzą szkolenia z zakresu pierwszej pomocy.

Tab. 33. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Brzeźnio

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w KSRG
OSP Barczew	Barczew	nie
OSP Brzeźnio	Brzeźnio	tak
OSP Dębołęka	Dębołęka	nie
OSP Gęsina	Gęsina	nie
OSP Gozdy	Gozdy	nie
OSP Kliczków Mały	Kliczków Mały	nie
OSP Kliczków Wielki	Kliczków Wielki	tak
OSP Krzaki	Krzaki	nie
OSP Nowa Wieś	Nowa Wieś	nie
OSP Ostrów	Ostrów	nie
OSP Pyszków	Pyszków	nie
OSP Zapole	Zapole	tak

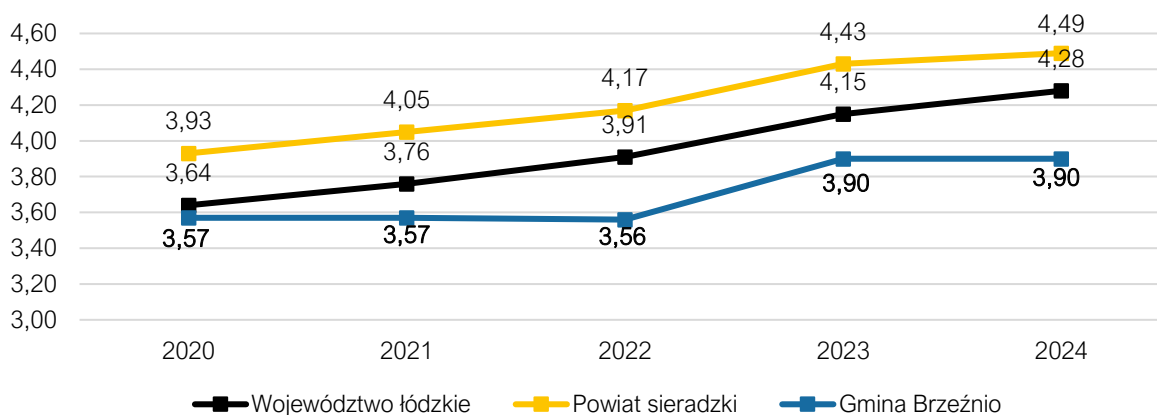
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio i danych Krajowego Rejestru Sądowego.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne

Jednym z elementów otoczenia wewnętrznego gminy są organizacje pozarządowe działające na jej obszarze. Ich liczba odzwierciedlać może także stopień zaangażowania społecznego w sprawy publiczne. Co warto podkreślić, prężnie działające organizacje zwiększają wpływ sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej, wpływają na zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów oraz oddziałują na poprawę jakości życia poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych.

Na poniższej rycinie przedstawiona została liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brzeźnio na tle średniej dla gmin powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego. Na podstawie analizy danych zauważyć można, że na przestrzeni wartość opisywanego wskaźnika dla Gminy Brzeźnio zwiększyła się z poziomu 3,57 w 2020 roku do 3,90 w 2024 roku. Średnia wartość wskaźnika dla analizowanego okresu

kształtowała się na poziomie 3,70 i była niższa zarówno w porównaniu do powiatu sieradzkiego (4,21), jak również województwa łódzkiego (3,95).

Ryc. 33. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brzeźnio na tle powiatu i województwa w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z Krajowym Rejestrem Sądowym, na terenie Gminy Brzeźnio zarejestrowane są 22 stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne i zawodowe, wśród których znaczną część stanowią jednostki OSP. Wśród pozostałych organizacji wymienić można m.in.:

- Fundacja Pasięka Przedsiębiorczości,
- Klub Jeździecki Agri,
- Kółko Rolnicze w Barczewie,
- Kółko Rolnicze w Brzeźniu,
- Kółko Rolnicze w Pyszkowie,
- Kółko Rolnicze w Zapolu,
- Stowarzyszenie Nasza Przyszłość,
- Stowarzyszenie Pracowania Inspiracji Kulturalnych,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Wektor”.

Szczególną rolę w życiu społeczności lokalnych odgrywają koła gospodyń wiejskich (KGW). Jak wskazuje ustawa o kołach gospodyń wiejskich stanowią one dobrowolne, niezależne od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządną społeczną organizację mieszkańców wsi, wspierającą rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działającą na rzecz środowisk wiejskich. Odgrywają one również kluczową rolę w propagowaniu lokalnych tradycji i zwyczajów. Zgodnie z danymi Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich, w Gminie Brzeźnio działają następujące KGW:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Kliczkowie Małym,
- Koło Gospodyń Wiejskich Kolonianski Kliczków-Kolonia,
- Koło Gospodyń Wiejskich Zapolanki w Zapolu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Krzakach „Krzakowianki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Barczewie „Barczewianki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Ostrowie Macierzanki,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Nowej Wsi „Nowowiejskie Stokrotki”,

- Koło Gospodyń Wiejskich w Rybniku „Rybniczanie”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Pyszków”,
- Koło Gospodyń Wiejskich B B Brzeźnio i Bronisławów,
- Koło Gospodyń Wiejskich Gozdowiaczki w Gozdach,
- Koło Gospodyń Wiejskich Dębołęka,
- Koło Gospodyń Wiejskich Stefanioki w Stefanowie Ruszkowskim.

Instrumentem służącym kształtowaniu polityki współpracy z organizacjami pozarządowymi jest program współpracy Gminy Brzeźnio z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z treścią projektu programu na 2025 rok Gmina Brzeźnio może zlecać organizacjom pozarządowym następujące zadania do realizacji:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- ochrony i promocji zdrowia,
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
- wypoczynek dzieci i młodzieży oraz organizacja spędzania ich czasu wolnego,
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- turystyki i krajoznawstwa,
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
- ochrony środowiska, przyrody i ekologii,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- ratownictwa i ochrony ludności.

Na realizację działań publicznych ujętych w projekcie programu na 2025 planuje się przeznaczyć środki finansowe w wysokości 45 tys. zł.

Gmina Brzeźnio przynależy również do **Lokalne Grupy Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”** – LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” jest kontynuacją LGD „Ziemia Wieluńska” realizującą Program PROW 2007-2013. Stowarzyszenie dokonało rozszerzenia terytorialnego przyłączając 4 gminy z powiatu sieradzkiego łącząc się terytorialnie i działając wspólnie według określonych celów statutowych. Została wyrażona chęć współpracy w ramach Lokalnej Grupy Działania pod nową nazwą „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” powstałej z połączenia z LGD „Szlakiem Sieradzkiej E-ski”. W związku z czym w skład LGD wchodzi 10 gmin: Biała, Brąszewice, Brzeźnio, Czarnożyły, Mokrusko, Ostrówek, Skomlin, Wieluń, Wróblew oraz Złoczew. Stowarzyszenie zajmuje się wspólną realizacją projektów oraz pozyskiwaniem środków europejskich. Główne cele LGD to:

- Rozwój zielonej gospodarki i innowacji,

- Działania na rzecz włączenia społecznego,
- Podnoszenie wiedzy i kompetencji.

4.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna stanowi element istotnie wpływający na jakość życia oraz przewidywaną długość życia. Dostęp do dobrej opieki zdrowotnej wpływać może pozytywnie również na rozwój gospodarczy, poprzez ograniczenie negatywnych skutków chorób i kontuzji oraz związane z tym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności. Mając na uwadze występujące w Polsce zjawisko starzenia się społeczeństwa służba zdrowia odgrywa też znaczną rolę w związku ze szczególnym popytem na jej usługi wśród seniorów.

Zgodnie z danymi Narodowego Funduszu Zdrowia, na terenie Gminy Brzeźnio zlokalizowane są następujące placówki:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDICUS – zakład zlokalizowany przy ul. Wspólnej 46 w Brzeźniu, w którym skorzystać można z usług lekarza rodzinnego oraz stomatologa,
- POLIMED Zdzieżyńscy spółka jawna – zakład zlokalizowany przy ul. Wspólnej 37 w Brzeźniu, w którym można skorzystać z usług lekarzy rodzinnych, specjalistów chorób wewnętrznych, pediatrów, pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych i położnej środowiskowej.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się również dwa punkty apteczne, z których mogą korzystać mieszkańcy w celu zaopatrzenia się w niezbędne leki oraz wyroby medyczne:

- Apteka Na Wspólnej zlokalizowana przy ul. Wspólnej 37 w Brzeźniu,
- Apteka Quercus zlokalizowana przy ul. Topolowej 11 w Brzeźniu.

Najbliższym szpitalem jest Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego, który zlokalizowany jest przy ul. Armii Krajowej 7 w Sieradzu. Szpital oddalony jest od centrum badanej jednostki o ok. 14 km (20 minut), a na jego terenie funkcjonuje stacja pogotowia.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację usług społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźniu, który zlokalizowany jest przy ul. Wspólnej 44 w Brzeźniu. Nadrzędnym celem działalności placówki jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Art.2). W ramach swojej działalności GOPS w Brzeźniu realizuje w szczególności działania w zakresie:

- diagnozowania i oceny potrzeb jednostek, grup lub środowisk wymagających interwencji socjalnej,
- udzielania i organizowania świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej i rzeczowej,
- organizowania działalności w zakresie spraw opiekuńczo-wychowawczych,
- współpracy i koordynacji działań prowadzonych przez instytucje, organizacje i osoby fizyczne na rzecz zaspokajania potrzeb osób wymagających pomocy.

Pomoc społeczna wspiera osoby potrzebujące ubogie, zagrożone marginalizacją oraz wykluczeniem społecznym w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Opiera się na działaniach formalnie zorganizowanych. Jest instytucją zatrudniającą wyspecjalizowany personel, realizujący cele i zadania świadcząc bezpośrednio usługi skierowane do konkretnych osób i rodzin. Działania podejmowane przez pracowników socjalnych polegają na rozpoznaniu potrzeb, diagnozie sytuacji osób potrzebujących i opracowaniu planu pomocy.

W 2024 roku z pomocy społecznej w Gminie Brzeźnio skorzystało 272 mieszkańców, co stanowiło 4,35% ogółu jej ludności. W porównaniu z 2023 rokiem liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 36. Jednocześnie odnotowano wzrost liczby rodzin, którym przyznano świadczenia – o 16 w stosunku do roku poprzedniego. Liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej wyniosła 272, co oznacza spadek o 22 w porównaniu z 2023 rokiem.

Najczęściej wskazywanymi przez ośrodki pomocy społecznej przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a tym samym powodami ubiegania się o wsparcie w 2024 roku, były kolejno:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 42 rodziny,
- bezrobocie – 37 rodzin,
- niepełnosprawność – 27 rodzin,
- długotrwała lub ciężka choroba – 20 rodzin,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym rodziny niepełne – 17 rodzin.

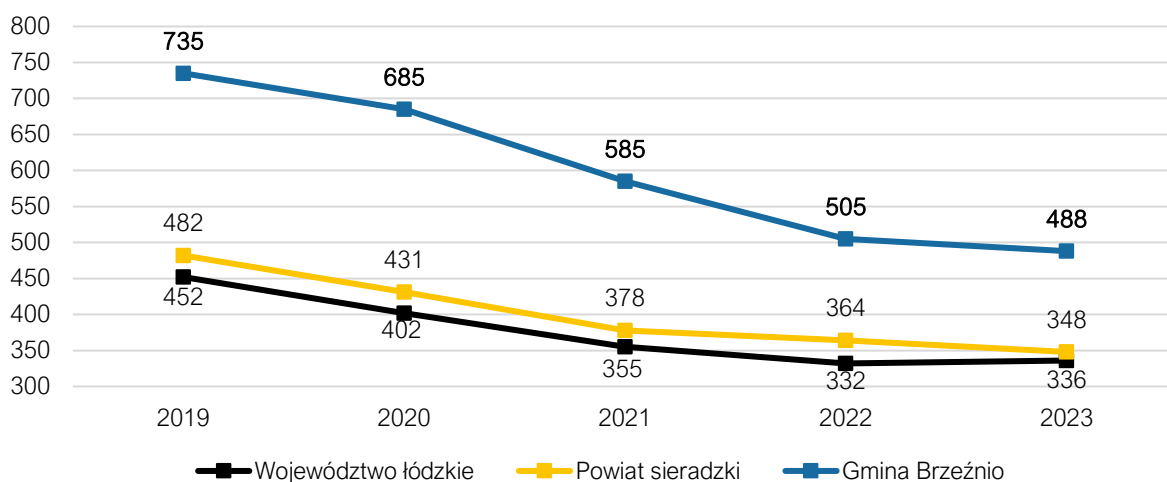
W ramach pomocy społecznej udzielane są świadczenia finansowe, tj. zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe i celowe specjalne, a także pomoc w naturze (żywność), usługi opiekuńcze, interwencje kryzysowe oraz szeroko rozumiana praca socjalna w formie poradnictwa.

Tab. 34. Liczba osób objętych wsparciem w Gminie Brzeźnio w latach 2020-2024

Rodzaj usługi/forma wsparcia	2020	2021	2022	2023	2024
opiekuńcze	17	22	4	3	2
przyznanie artykułów żywnościowych	1000	1000	500	300	385

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

W latach 2019-2023 liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w Gminie Brzeźnio zmniejszyła się z 735 do 488 osób. W analogicznym okresie średnia wartość wskaźnika dla powiatu sieradzkiego spadła z 482 do 348 osób, natomiast dla województwa łódzkiego – z 452 do 336 osób. W Gminie Brzeźnio odnotowano zatem wyraźną redukcję intensywności korzystania z pomocy społecznej w relacji do liczby ludności, przy czym w 2023 roku wskaźnik ten pozostawał nadal istotnie wyższy niż przeciętne wartości notowane na poziomie powiatu i województwa.

Ryc. 34. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Brzeźnio na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z kolei w poniższej tabeli przedstawiona została liczba mieszkań komunalnych w Gminie Brzeźnio w latach 2020-2024. Na podstawie analizy danych zauważyć można, że na przestrzeni lat liczba mieszkań komunalnych systematycznie zmniejszała się – z 12 lokali w 2020 roku do 7 w 2024 roku. Zmniejszenie liczby dostępnych mieszkań komunalnych wynika z wykupu lokali przez ich dotychczasowych najemców.

Tab. 35. Liczba mieszkań komunalnych w zasobie Gminy Brzeźnio w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkań komunalnych	12	10	8	7	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Brzeźnio.

